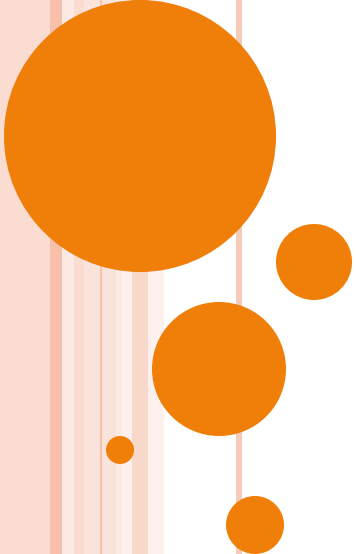

ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Δρ. ΓΑΛΑΝΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Πρότυπο Πειραματικό Λύκειο Αναβρύτων

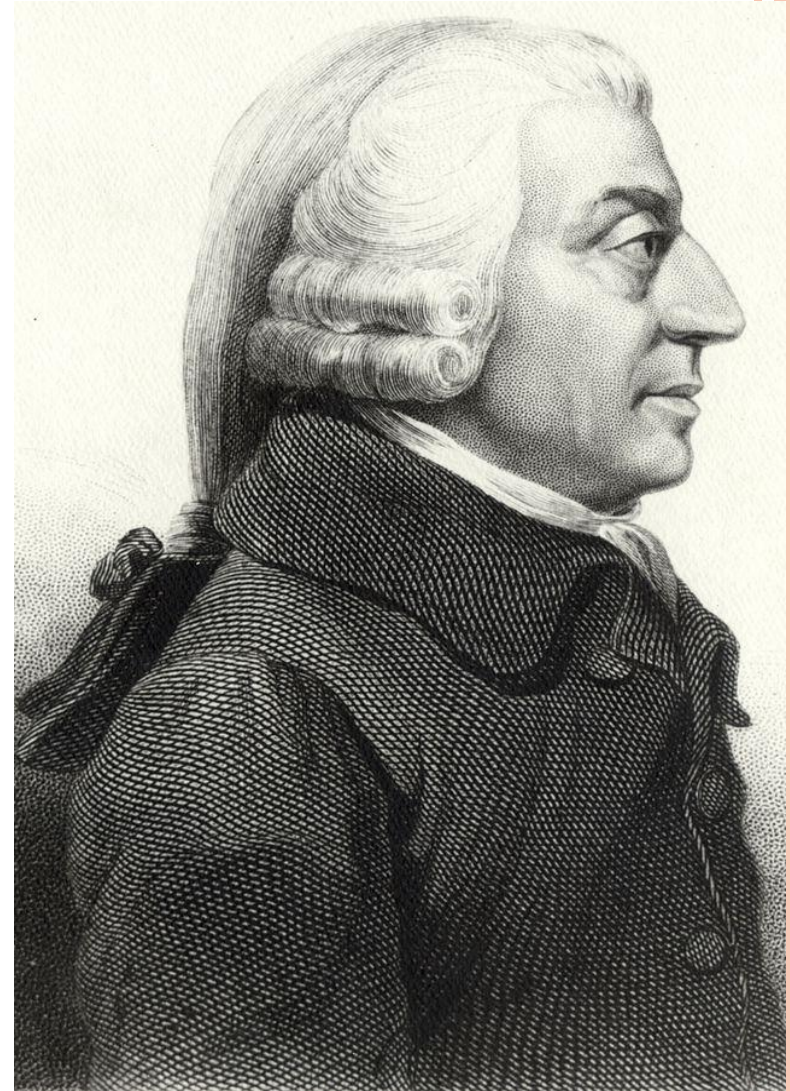
ADAM SMITH,

16 ΙΟΥΝΙΟΥ 1723 - 17 ΙΟΥΛΙΟΥ 1790

Σκωτσέζος οικονομολόγος και ηθικός φιλόσοφος. Θεωρείται ένας από τους πρωτοπόρους της πολιτικής οικονομίας και θεμελιωτής της σχολής των κλασικών οικονομικών. Ένας από τους κύριους εκπροσώπους του Σκωτσέζικου Διαφωτισμού

Ο Πλούτος των Εθνών ήταν ο προάγγελος των σύγχρονων οικονομικών. Σε αυτό και σε άλλα έργα του, εξήγησε το πώς το λελογισμένο ατομικό συμφέρον και ο ανταγωνισμός μπορεί να οδηγήσει σε οικονομική ευημερία.

Το 2005, ο Πλούτος των Εθνών ανακηρύχθηκε ανάμεσα στα 100 καλύτερα σκωτσέζικα βιβλία όλων των εποχών

ΒΑΣΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

- Αντικείμενο της Πολιτικής Οικονομίας (ή της Οικονομικής Επιστήμης):

είναι η μελέτη των οικονομικών προβλημάτων που δημιουργούνται μέσα σε μια κοινωνία.

- Ποια προϊόντα παράγονται σε μια κοινωνία και σε τι ποσότητες, (σε μια ορισμένη χρονική περίοδο, π.χ. ένα έτος);
- Με ποιον τρόπο παράγονται αυτά τα προϊόντα;
- Πώς γίνεται η διανομή των προϊόντων στα μέλη της κοινωνίας;
- Πώς μπορεί να αυξηθεί η ποσότητα των παραγόμενων προϊόντων πώς δηλαδή αναπτύσσεται η οικονομία μιας κοινωνίας;

ΒΑΣΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΡΟΒΙΝΣΩΝΑ ΚΡΟΥΣΟΥ

- Ο Κρούσος είναι ο ήρωας του ομώνυμου έργου του άγγλου συγγραφέα Daniel Defoe (1660-1731), που ναυαγεί σε ένα έρημο νησί και ζει εκεί για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Η οικονομία του Κρούσου, δηλ. του ενός ατόμου, μέσα στο φυσικό περιβάλλον του νησιού έχει χρησιμοποιηθεί πολλές φορές ως παράδειγμα μιας απλής οικονομίας.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΡΟΒΙΝΣΩΝΑ ΚΡΟΥΣΟΥ

1^ο ΕΡΩΤΗΜΑ: Ποια προϊόντα παράγονται σε μια κοινωνία και σε τι ποσότητες, (σε μια ορισμένη χρονική περίοδο, π.χ. ένα έτος);

- Αφορά τις ενέργειες που πρέπει να κάνει ο Κρούσος για να επιβιώσει, δηλ. για να εξασφαλίσει τροφή, ένδυση και στέγη. Τι θα κάνει ο Κρούσος;
 - Θα συλλέξει καρπούς από τα δέντρα και τα φυτά,
 - Θα ψαρέψει ή θα κυνηγήσει, για να εξασφαλίσει τροφή;
 - Θα κατασκευάσει μια καλύβα ή
 - Θα βρει κάποια σπηλιά για να μην παγώσει τη νύχτα;

2^ο ΕΡΩΤΗΜΑ: Με ποιον τρόπο παράγονται αυτά τα προϊόντα;

- Ας υποθέσουμε ότι ο Κρούσος αποφασίζει να φτιάξει μια καλύβα.
 - Τι υλικά από εκείνα που διαθέτει θα χρησιμοποιήσει;
 - Πώς θα τα συνδυάσει;
 - Σε ποιο σημείο του νησιού θα τη φτιάξει;

Στην ουσία αναφέρονται στην τεχνολογία της παραγωγικής διαδικασίας.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΡΟΒΙΝΣΩΝΑ ΚΡΟΥΣΟΥ

3ο ΕΡΩΤΗΜΑ: Πώς γίνεται η διανομή των προϊόντων στα μέλη της κοινωνίας;

- Δεν έχει έννοια στην περίπτωση της οικονομίας του ενός ατόμου. Ότι παράγει ο Κρούσος με τα διαθέσιμα υλικά ανήκει σε αυτόν διότι δεν υπάρχει άλλο άτομο. Αν υπήρχε και συμμετείχε στην παραγωγή σε συνεργασία με τον Κρούσο, τότε θα προέκυπτε το πρόβλημα της διανομής των προϊόντων μεταξύ των δύο ατόμων.

4ο ΕΡΩΤΗΜΑ: Πώς μπορεί να αυξηθεί η ποσότητα των παραγόμενων προϊόντων πώς δηλαδή αναπτύσσεται η οικονομία μιας κοινωνίας;

- τρόπους που πρέπει να σκεφτεί ο Κρούσος, για να αυξήσει την ποσότητα των προϊόντων που μπορεί να παράγει. Μπορεί, π.χ.,
 - να φτιάξει δίχτυ για να ψαρεύει μεγαλύτερη ποσότητα ψαριών,
 - να επινοήσει παγίδες για να πιάνει ζώα ή να φτιάξει σκάλες για τη συλλογή των καρπών.
 - Με τους τρόπους αυτούς ο Κρούσος :
 - δημιουργεί κεφάλαιο και τεχνολογία και
 - αναπτύσσει την οικονομία του.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΡΟΒΙΝΣΩΝΑ ΚΡΟΥΣΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ

- ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΡΟΒΙΝΣΩΝΑ ΚΡΟΥΣΟΥ

Όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται από το ίδιο άτομο.

- ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ

εκατομμύρια άτομα παίρνουν ταυτόχρονα, αλλά χωριστά τις δικές τους αποφάσεις και το αποτέλεσμα αυτών των αποφάσεων προκύπτει μέσω πολύπλοκων μηχανισμών.

- **Σκοπός βιβλίου:** είναι να περιγράψει και να αναλύσει τους **τρόπους** με τους οποίους λαμβάνονται οι αποφάσεις και την **αλληλεπίδραση των αποφάσεων** μέσω του μηχανισμού της αγοράς.

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ: ΓΙΑ ΝΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ
- Ζήτηση: αποτέλεσμα της συμπεριφοράς των ανθρώπων στην προσπάθειά τους να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους

○ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΚΩΝ

ΕΞΕΛΙΞΗ

ΠΟΛΛΑΠΛΑ-
ΣΙΑΣΜΟΣ

ΚΟΡΕΣΜΟΣ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

ΜΙΜΗΣΗ

ΣΥΝΗΘΕΙΑ

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

- ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ:

ΓΙΑ ΝΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

- ο ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΓΚΩΝ

- ο Α. ΕΞΕΛΙΞΗ

Διαφοροποίηση των αγαθών που χρησιμοποιούνται για την ικανοποίηση της ίδιας ανάγκης

π.χ. ανάγκη για θέρμανση

- ο Β. ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ

Δημιουργία νέων αναγκών

π.χ. ανάγκη για τηλεόραση δεν υπήρχε στην Ελλάδα πριν το 1965

Το 1993 λειτουργεί κινητό τηλέφωνο στην Αττική

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

- ΒΑΣΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΟΥΝ ΣΤΟΝ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ
 - **ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ:** συνεχής ανακάλυψη νέων προϊόντων. Τα νέα προϊόντα:
 - Άλλα καλύπτουν περισσότερο ικανοποιητικά τις ήδη υπάρχουσες ανάγκες π.χ. ψηφιακή φωτογρ. μηχανή
 - Άλλα δημιουργούν νέες ανάγκες π.χ. η/υ
 - **ΜΙΜΙΣΗ:** έμφυτη τάση του ανθρώπου να μιμείται τους άλλους συντελεί στη δημιουργία νέων αναγκών.
 - Πχ. Η κατανάλωση χριστουγεννιάτικου δέντρου στη χώρα μας
-

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

- ΒΑΣΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΟΥΝ ΣΤΟΝ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ
- **ΣΥΝΗΘΕΙΑ**: τάση του ανθρώπου για επανάληψη μιας απόλαυσης → ανάγκη για το αγαθό
- **ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ**: επιδρά ψυχολογικά στον καταναλωτή και του δημιουργεί επιθυμία απόκτησης αγαθών δηλ. δημιουργία αναγκών που διαφορετικά δεν θα υπήρχαν
 - ΜΜΕ → επιβάλλει» νέα προϊόντα
 - → αύξηση αναγκών
 - → «υπερκατανάλωση»

ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ

Γ. ΚΟΡΕΣΜΟΣ

- Οι ανάγκες ως σύνολο είναι απεριόριστες ή ακόρεστες, αλλά κάθε μια ανάγκη ξεχωριστά υπόκειται σε προσωρινό κορεσμό.
- Σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, όσο **αυξάνεται η ποσότητα** ενός συγκεκριμένου αγαθού που χρησιμοποιείται για την ικανοποίηση μιας ανάγκης, τόσο η **ένταση αυτής της ανάγκης μειώνεται**, ώσπου επέρχεται πλήρης ικανοποίηση ή κορεσμός.

Αυτός ο κορεσμός είναι προσωρινός

- Παράδειγμα:** η ανάγκη για νερό από ένα διψασμένο άτομο μετά την κατανάλωση ορισμένης ποσότητας νερού παύει να υφίσταται προσωρινά.

Η ταχύτητα με την οποία επέρχεται ο κορεσμός μιας ανάγκης είναι θέμα υποκειμενικό, δηλαδή διαφέρει από άτομο σε άτομο.

- Παράδειγμα,** η ανάγκη για κρέας ή αυτοκίνητα ικανοποιείται με ποσότητες που δεν είναι ίδιες για όλα τα άτομα.

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΑΓΑΘΑ

- βρίσκονται ελεύθερα στη φύση και
- δεν τα μελετά η οικονομική επιστήμη
- βρίσκονται σε απεριόριστες ποσότητες

Πχ. Φως, θερμότητα ήλιου, νερό βροχής

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΓΑΘΑ

- Η οικονομική επιστήμη μελετά τα αγαθά που είναι αποτέλεσμα της παραγωγικής προσπάθειας των ανθρώπων

Προϊόντα
(παράγονται με
κάποια διαδικασία)

Εμπορεύματα
(γίνονται
αντικείμενο αγοράς
και πώλησης)

- Το κύριο χαρακτηριστικό των οικονομικών αγαθών είναι ότι βρίσκονται σε περιορισμένες ποσότητες σε σχέση με τις ανάγκες που ικανοποιούν

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΓΑΘΩΝ

ΥΠΟΣΤΑΣΗ

- ◉ **Υλικά αγαθά** : τρόφιμα, ρούχα
- ◉ **Ύυλα αγαθά** ή υπηρεσίες: διάλεξη, συναυλία, μορφές ενέργειας

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

- ◉ **Διαρκή αγαθά**: μπορούν να χρησιμοποιηθούν πολλές φορές για τον ίδιο σκοπό, χωρίς να μεταβληθεί η φυσική τους υπόσταση
- ◉ **Καταναλωτά αγαθά**: μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο μια φορά για το σκοπό που έχουν παραχθεί

ΧΡΗΣΗ

- ◉ **Κεφαλαιουχικά αγαθά**: χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία από την οποία παράγονται άλλα αγαθά
- ◉ **Καταναλωτικά αγαθά**: χρησιμοποιούνται για την άμεση ικανοποίηση των αναγκών των ανθρώπων, δηλ για κατανάλωση

*** ένα αγαθό ανάλογα με το ποιος το χρησιμοποιεί και για ποιο σκοπό μπορεί να ανήκει σε δύο κατηγορίες

ΑΓΟΡΑ

- ◉ Ο χώρος και τα μέσα που μπορεί να πραγματοποιηθεί μια αγοραπωλησία: εμπορικός δρόμος, τηλεφώνημα, τηλεγράφημα
- ◉ *** Η έννοια της αγοράς δεν περιορίζεται σε ένα γεωγραφικό χώρο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

- ◉ Λαϊκή αγορά, Λαχαναγορά Αθήνας, ΧΑΑ
- Ονομασία αγορών ανάλογα με το όνομα των αγαθών:**
- ◉ Αγορά γης (μεσιτικά γραφεία)
- ◉ Αγορά τίτλων (ομόλογα, μετοχές) στο χρηματιστήριο
- ◉ Η αγορά εργασίας (γραφείο εύρεσης εργασίας, αγγελίες, πληροφορίες από γνωστούς)

ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ

- Τι είναι το νοικοκυριό;
- Εισόδημα νοικοκυριού
- Οικονομικές αποφάσεις σχετικές με τη χρησιμοποίηση του εισοδήματος
- Παράγοντες που επηρεάζουν τις οικονομικές αποφάσεις του νοικοκυριού
- Διαφορετική σε χαρακτήρα απόφαση: Πρόβλημα της προσφοράς εργασίας
- Βασική επιδίωξη του νοικοκυριού και σχόλια

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ - ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ

Τι είναι το νοικοκυριό;

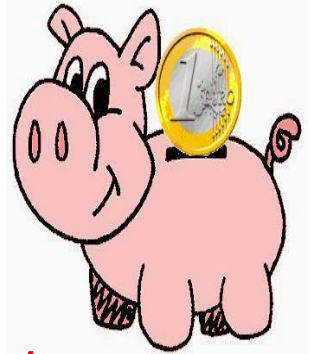
- Ένα άτομο που ζει μόνο του
- Οικογένεια
- Οικογένεια με την οποία ζουν κ άλλα άτομα
- **Χαρακτηριστικό:** αποτελείται από άτομα που αποφασίζουν από κοινού για τα οικονομικά θέματα
- **Το νοικοκυριό έχει ένα εισόδημα που βραχυπρόθεσμα θεωρείται σταθερό**

ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αποφάσεις για τη χρησιμοποίηση του εισοδήματος:

- α) Πόσο θα καταναλώσει και πόσο θα αποταμιεύσει
- β) Σε ποια προϊόντα και σε ποιες αναλογίες θα δαπανηθεί
- γ) Πότε και για ποιο σκοπό θα χρησιμοποιηθεί η αποταμίευση

Παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις του νοικοκυριού

- α) Το μέγεθος του εισοδήματος
- β) Το μέγεθος του νοικοκυριού και η ηλικία των μελών
- γ) Η γεωγραφική θέση
- δ) Το κοινωνικό περιβάλλον

Διαφορετική σε χαρακτήρα απόφαση:

- ο Ποια μέλη της οικογένειας θα δουλέψουν
- ο πχ. Αν θα δουλέψει η γυναίκα. Τα παιδιά θα εργαστούν ή θα σπουδάσουν

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

ΒΑΣΙΚΗ ΕΠΙΔΙΩΞΗ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ

- Η πληρέστερη ικανοποίηση των αναγκών του με βάση το δεδομένο εισόδημα που έχει στη διάθεσή του.

Παρατηρήσεις

- Οι αποφάσεις δεν παίρνονται χωριστά αλλά σε συνδυασμό π.χ. εργασία μελών και αγορά διαμερίσματος
- Μεταξύ των νοικοκυριών υπάρχουν σημαντικές διαφορές

Π.χ. ορισμένα νοικοκυριά αποτελούν κ επιχείρηση (καταναλωτικές και επιχειρηματικές μονάδες)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Παραγωγικές μονάδες με:

- Διάφορες νομικές μορφές
- Διαφορετικό μέγεθος και αντικείμενο
- Ένα ή περισσότερα άτομα παίρνουν αποφάσεις σχετικά με την παραγωγή

Αποφάσεις επιχείρησης

- Τι προϊόν θα παράγει
- Σε τι ποσότητα
- Με ποια μέθοδο παραγωγής (τεχνολογία)
- Τόπος εγκατάστασης
- Τιμή πώλησης προϊόντος της

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΣΤΟΧΟΣ: ΜΕΓΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΕΡΔΟΥΣ

ΓΙΑΤΙ;

Γιατί όσο μεγαλύτερο είναι το κέρδος τόσο πιο βέβαιη θα είναι η **επιβίωσή** της και η **ανάπτυξή**ς της **μακροχρόνια**

Πως πετυχαίνει μεγαλύτερο κέρδος;

- Όταν πουλάει όσο το δυνατό **μεγαλύτερες ποσότητες** προϊόντος στη **μεγαλύτερη δυνατή τιμή** και
- παράγει τις ποσότητες αυτές με το **χαμηλότερο δυνατό κόστος**.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Προσπάθεια για μεγιστοποίηση κέρδους

- Μεγάλες επιχειρήσεις

ΦΑΝΕΡΗ ΚΑΙ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΗ

- Μικρές επιχειρήσεις

ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΗΝ ΕΊΝΑΙ
ΣΥΝΕΙΔΗΤΗ Ή ΦΑΝΕΡΗ

Π.χ. ο μικροεπιχειρηματίας μπορεί να αποβλέπει σε ένα ορισμένο εισόδημα, χωρίς να ενδιαφέρεται για το μέγιστο

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ-ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ- ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΥΝΔΙΚΑΤΟ

- ο Οργανώσεις εργαζομένων με αντικειμενικό σκοπό την προώθηση των κοινών συμφερόντων των μελών τους και συγκεκριμένα τη βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης.
- ο ΙΣΤΟΡΙΑ
- ο Η οργάνωση σε σωματεία επιτρέπει τη διαπραγμάτευση με τον εργοδότη και την εξασφάλιση καλύτερων όρων απασχόλησης.
- ο Είναι το αντιστάθμισμα στην οικονομική δύναμη του εργοδότη
- ο Η δημιουργία τους είναι αποτέλεσμα:
 - της αδύναμης θέσης στην οποία βρίσκονται οι εργάτες
 - της συνειδητοποίησης των πλεονεκτημάτων που μπορούν να αποκομίσουν ως σύνολο

ΚΡΑΤΟΣ

Επιχειρήσεις

- Επιβολή φορολογίας
- Παροχή διευκολύνσεων

Νοικοκυριό

- Επιβολή φορολογίας
- Παροχή επιδομάτων, αγαθών κλπ

Παραγωγικές Λειτουργίες

- Δωρεάν παροχή αγαθών στους πολίτες π.χ. προστασία, παιδεία, περίθαλψη κλπ

Παραγωγικές Δυνατότητες της Οικονομίας

ΚΑΘΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΧΕΙ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΝΑ ΠΑΡΑΓΕΙ,
ΜΕΣΑ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΈΝΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗ

- ◉ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ
- ◉ ΠΑΡΑΧΘΕΝΤΑ ΜΕΣΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
- ◉ ΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
- ◉ ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ
- ◉ Η ΚΑΜΠΥΛΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ
 - ◉ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Παραγωγική διαδικασία:

- εννοούμε όλους τους τρόπους με τους οποίους ο άνθρωπος μετασχηματίζει την ύλη, για να της δώσει μορφή χρήσιμη για τη ζωή του.
- Απαραίτητα στοιχεία της είναι:
 - η ανθρώπινη προσπάθεια και
 - η φύση (γη και περιβάλλον).
- Χωρίς αυτά παραγωγική διαδικασία δεν μπορεί να γίνει.
 - Παραχθέντα μέσα παραγωγής:
- Από νωρίς όμως οι άνθρωποι παρήγαγαν διάφορα προϊόντα όχι για κατανάλωση, αλλά για να τους βοηθήσουν στην παραγωγή.

Κατασκεύασαν, δηλαδή, εργαλεία.

ΣΥΝΤΕΛΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Το **χαρακτηριστικό των εργαλείων** είναι:

- αποτελούν προϊόντα παραγωγής και
- χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία για την παραγωγή άλλων προϊόντων,

είναι δηλαδή παραχθέντα μέσα παραγωγής.

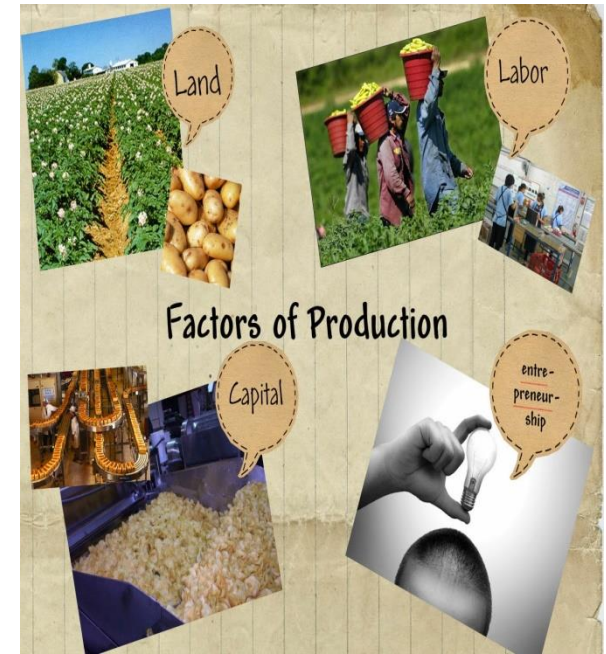
- Στις σύγχρονες κοινωνίες τα παραχθέντα μέσα παραγωγής είναι:
 - τεχνολογικά πολύ εξελιγμένα και είναι
 - απαραίτητα για την παραγωγή των προϊόντων που χρειάζονται σήμερα οι άνθρωποι.

Κάθε είδος παραγωγής χρησιμοποιεί με διαφορετικό τρόπο την ύλη και τη μετασχηματίζει σε χρήσιμα προϊόντα. (π.χ. αγροτική παραγωγή)

ΣΥΝΤΕΛΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Τα στοιχεία που συντελούν στην παραγωγική διαδικασία

- ◉ **Εργασία:** καταβολή ανθρώπινης προσπάθειας, σωματικής και πνευματικής για την παραγωγή κάποιου προϊόντος πχ. αγρότης, δάσκαλος κλπ
 - ◉ Ανθρώπινο κεφάλαιο: το σύνολο των γνώσεων και ικανοτήτων που αποκτά ο άνθρωπος με τη μόρφωση και την εμπειρία
- ◉ **Έδαφος (ή γη):** γεωγραφική έκταση, επιφάνεια, υπέδαφος, λίμνες, ποτάμια, θάλασσες, ιδιότητες εδάφους
 - ◉ **Κεφάλαιο:** όλα τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία για την παραγωγή άλλων προϊόντων
 - ◉ Π.χ. μηχανήματα, κτίρια, εγκαταστάσεις, εργαλεία, σκεύη κ.α.
 - ◉ **Επιχειρηματικότητα**

Εν Δυνάμει Συντελεστές Παραγωγής

- Τα στοιχεία που αποτελούν τους συντελεστές της παραγωγής μετατρέπονται σε συντελεστές παραγωγής, όταν χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία.
- Η ύπαρξη τους και μόνον τους δίνει τη δυνατότητα να γίνουν συντελεστές παραγωγής, αλλά αποκτούν αυτήν την ιδιότητα, όταν πραγματικά χρησιμοποιούνται για την παραγωγή. π.χ., Ένα στρέμμα γης, γίνεται παραγωγικός συντελεστής, όταν καλλιεργείται. Όσο παραμένει ακαλλιέργητο, είναι **εν δυνάμει συντελεστής παραγωγής**.
- Το ίδιο ισχύει για την εργασία και το κεφάλαιο.

Χαρακτηριστικό στοιχείο Συντελεστών Παραγωγής

- Βραχυχρονια δεδομένοι.
- σε μακροχρόνιες περιόδους το μέγεθος τους μεταβάλλεται
- τα προϊόντα που μπορούν να παραχθούν με τους συντελεστές αυτούς είναι και αυτά δεδομένα.
- Με άλλα λόγια, επειδή οι ανάγκες των ανθρώπων είναι σχετικά μεγάλες, οι παραγωγικοί συντελεστές και τα προϊόντα που παράγονται απ' αυτούς βρίσκονται σε στενότητα, δηλ.

είναι περιορισμένοι σε σχέση με τις ανάγκες των ατόμων.

ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Προέρχεται από τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ του πλήθους των αναγκών που οι άνθρωποι επιδιώκουν να ικανοποιήσουν και του περιορισμένου όγκου των αγαθών που υπάρχουν για την ικανοποίηση αυτών των αναγκών.

Δηλ. υπάρχει έλλειψη αγαθών ή στενότητα αγαθών

Οι άνθρωποι προσπαθούν να ξεπεράσουν την έλλειψη των αγαθών με:

- ⦿ Την οργανωμένη δραστηριότητα
- ⦿ Την ανάπτυξη της τεχνολογίας
- ⦿ Την εξεύρεση νέων παραγωγικών πόρων

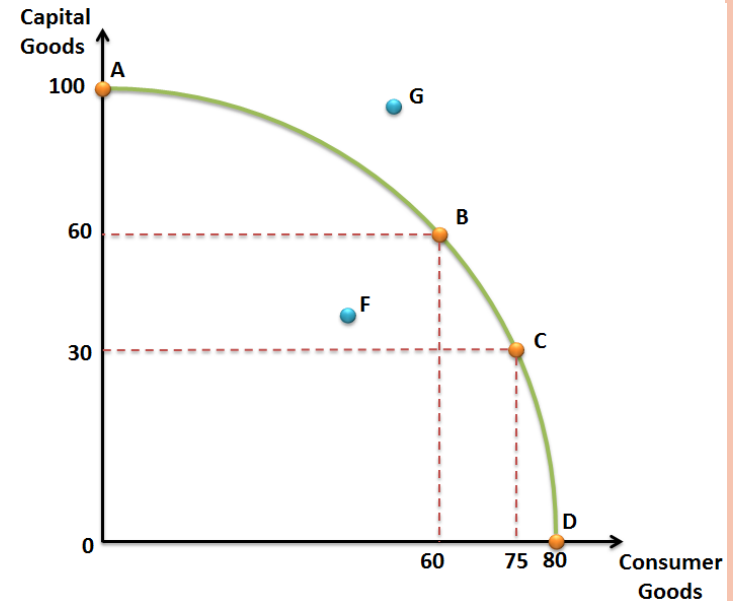
Κάθε αγαθό είναι αποτέλεσμα παραγωγικής διαδικασίας, στην οποία χρησιμοποιούνται συντελεστές παραγωγής. Άρα:

Η έλλειψη αγαθών είναι στην πραγματικότητα έλλειψη παραγωγικών συντελεστών. Αυτό το πρόβλημα είναι μόνιμο και απασχολεί κάθε κοινωνία

ΚΠΔ: ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

- Η οικονομία χρησιμοποιεί όλους τους παραγωγικούς συντελεστές που έχει στη διάθεσή της αποδοτικά (ορθολογικά)
- Η τεχνολογία παραγωγής είναι δεδομένη
- Η οικονομία παράγει μόνο δύο προϊόντα

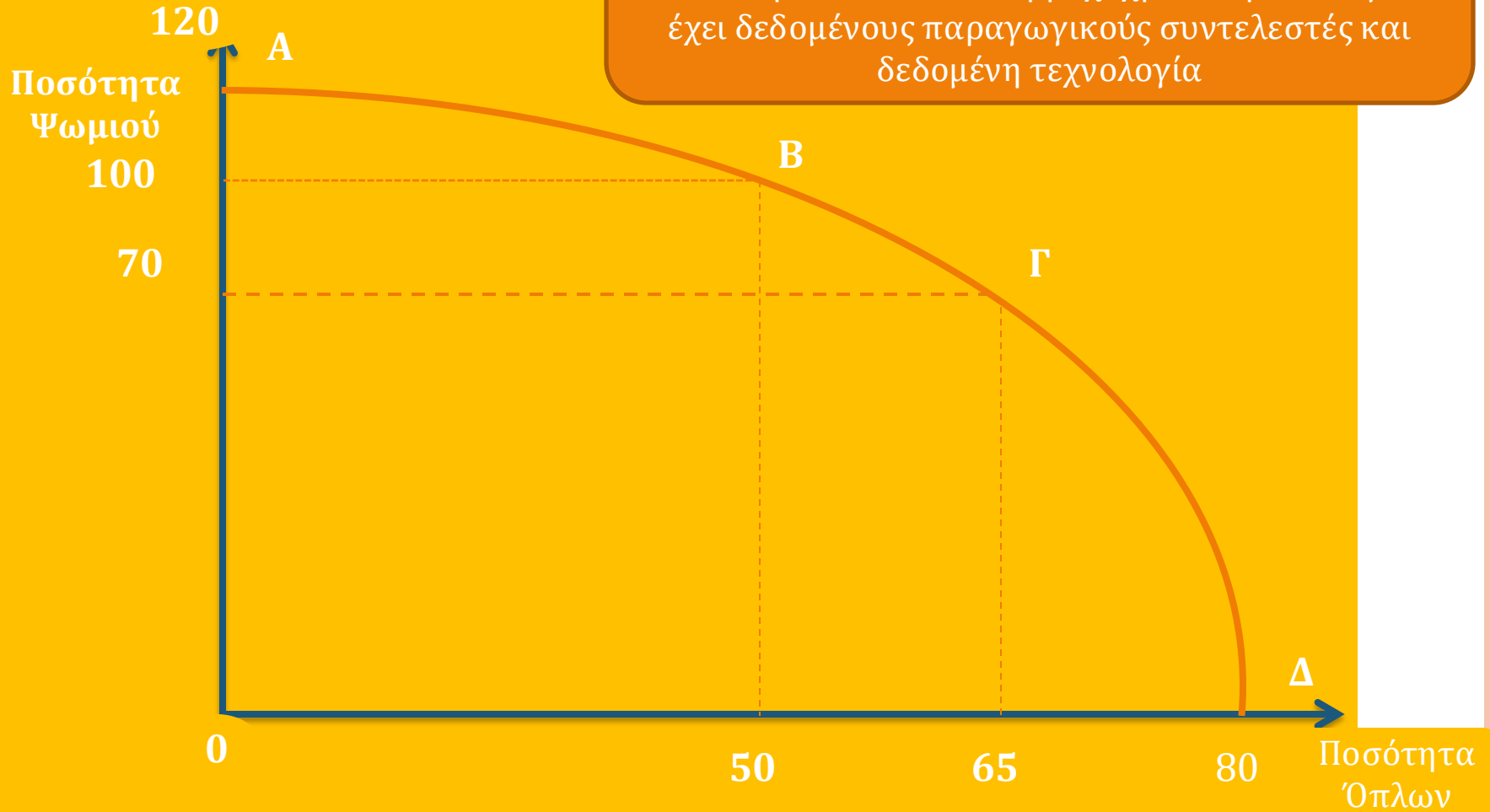
ΔΕΙΧΝΕΙ:

Όλους τους δυνατούς συνδυασμούς ποσοτήτων που η οικονομία μπορεί να παράγει

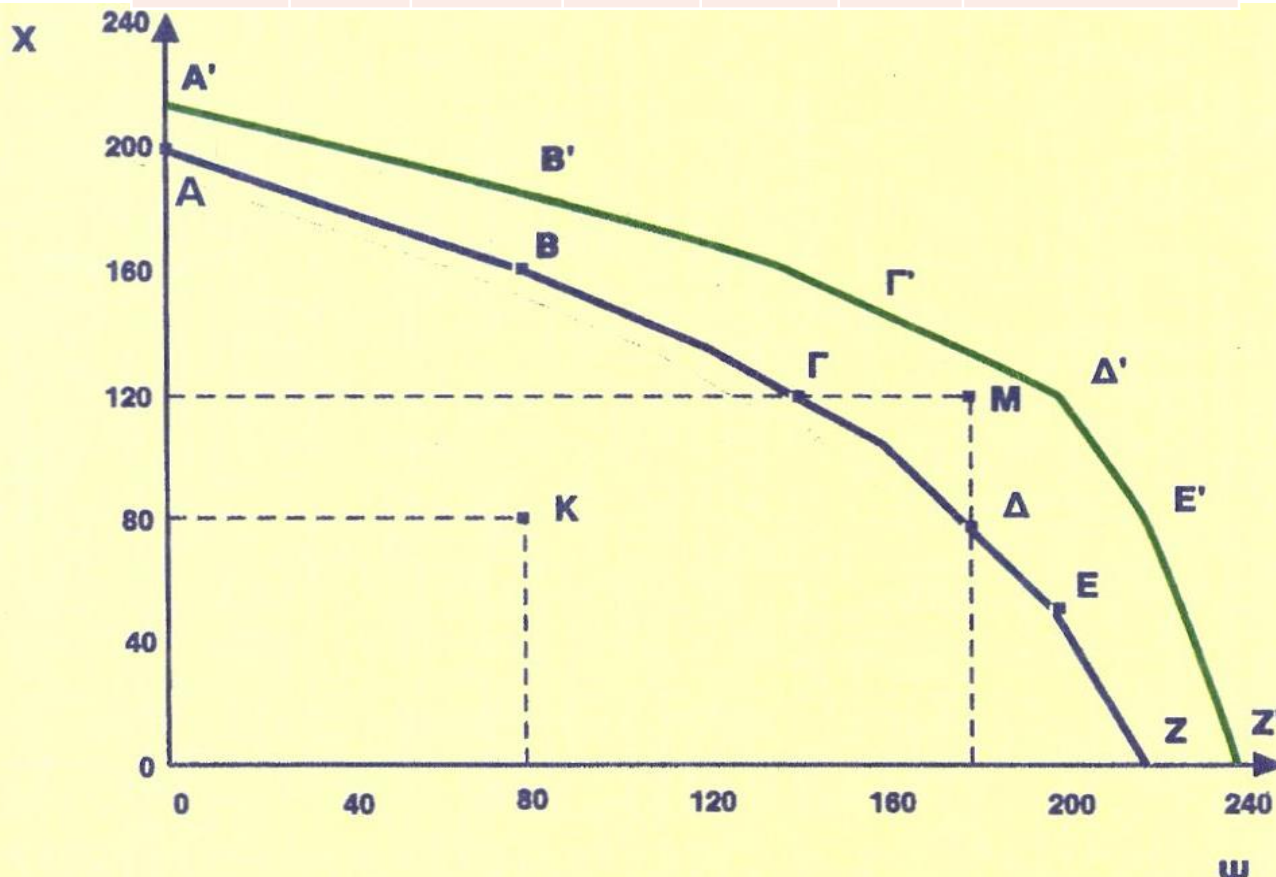

ΚΑΜΠΥΛΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

Αύξηση της παραγωγής ενός προϊόντος σημαίνει μείωση της παραγωγής του άλλου.
Αυτό οφείλεται στο ότι βραχυχρόνια η οικονομία έχει δεδομένους παραγωγικούς συντελεστές και δεδομένη τεχνολογία

ΣΥΝΔ	A	B	Γ	Δ	Ε	Ζ
X	200	160	120	80	40	0
Ψ	0	80	140	180	210	220

ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ ΚΑΜΠΥΛΗΣ ΔΕΞΙΑ ΣΤΗ ΘΕΣΗ Α'Β'Γ'Δ'Ε'Ζ'

Μόνον αν αυξηθούν αρκετά οι ποσότητες των παραγωγικών συντελεστών της οικονομίας ή αν βελτιωθεί αρκετά η τεχνολογία της παραγωγής ή αν υπάρξει συνδυασμός των δύο.

ΔΕΙΧΝΕΙ:

τις μεγαλύτερες ποσότητες ενός προϊόντος που είναι δυνατό να παραχθούν σε μια οικονομία για κάθε δεδομένη ποσότητα του άλλου προϊόντος.

ΚΟΣΤΟΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ Η ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ

- Είναι οι μονάδες ενός αγαθού που θυσιάζονται προκειμένου να παραχθεί μια μονάδα ενός άλλου αγαθού
- Από πού προκύπτει αυτή η θυσία; Από το γεγονός ότι οι διαθέσιμοι π.σ. είναι δεδομένοι και με τη βοήθειά τους μπορούν να παραχθούν δεδομένες ποσότητες αγαθών.
- Αν μια οικονομία επιθυμεί να παράγει περισσότερες μονάδες από ένα αγαθό τι πρέπει να κάνει; Πρέπει να μεταφέρει π.σ. από την παραγωγή ενός άλλου αγαθού.

Το πραγματικό κόστος ενός αγαθού είναι τα άλλα αγαθά που θυσιάστηκαν για την παραγωγή του.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Συνδυασμοί Ποσοτήτων	Ποσότητες Ψωμιού	Ποσότητες Όπλων	Κόστος όπλων σε μονάδες ψωμιού	Κόστος ψωμιού σε μονάδες όπλων
A	120	0		
			$20 : 50 = 0,4$	$50 : 20 = 2,5$
B	100	50		
			$30 : 15 = 2$	$15 : 30 = 0,5$
Γ	70	65		
			$70 : 15 = 4,67$	$15 : 70 = 0,21$
Δ	0	80		

ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

$$\text{Κόστος ευκαιρίας του αγαθού } Y = \frac{\text{Μονάδες του αγαθού } X \text{ που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες του αγαθού } Y \text{ που παράγονται}}$$

(σε όρους του αγαθού X)

$$\text{ή } KE_Y = \frac{\Delta X}{\Delta Y} \text{ (οι μονάδες του αγαθού } X \text{ που θυσιάστηκαν για την παραγωγή μιας επιπλέον μονάδας του αγαθού } Y \text{)}$$

$$\text{Κόστος ευκαιρίας του αγαθού } X = \frac{\text{Μονάδες του αγαθού } Y \text{ που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες του αγαθού } X \text{ που παράγονται}}$$

(σε όρους του αγαθού Y)

$$\text{ή } KE_X = \frac{\Delta Y}{\Delta X} \text{ (οι μονάδες του αγαθού } Y \text{ που θυσιάστηκαν για την παραγωγή μιας επιπλέον μονάδας του αγαθού } X \text{)}$$

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- το εναλλακτικό κόστος υπολογίζεται μεταξύ δύο συνεχόμενων συνδυασμών ποσοτήτων, παρ' ότι θα μπορούσε κανείς να υπολογίσει, αν υπήρχε κάποιος λόγος, το κόστος μεταξύ π.χ. των συνδυασμών Α και Γ.
- Επίσης φαίνεται ότι στο παράδειγμά μας το κατά μονάδα κόστος του ψωμιού σε όρους όπλων είναι το αντίστροφο του κατά μονάδα κόστους των όπλων σε όρους ψωμιού.

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΙΔΙΟ, ΑΛΛΑ ΣΥΝΗΘΩΣ ΕΙΝΑΙ ΑΥΞΑΝΟΜΕΝΟ.

- Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι συντελεστές παραγωγής δεν είναι εξίσου κατάλληλοι για την παραγωγή όλων των αγαθών.
- Καθώς αυξάνεται και η παραγωγή ενός αγαθού (π.χ. όπλων), αποσπώνται από την παραγωγή άλλων αγαθών (π.χ. ψωμιού) συντελεστές που είναι όλο και λιγότερο κατάλληλοι για την παραγωγή του πιο πάνω αγαθού (όπλων).
- Απαιτούνται, δηλαδή, ολοένα και περισσότερες μονάδες από τα άλλα αγαθά για την παραγωγή κάθε επιπλέον μονάδας του συγκεκριμένου αγαθού, πράγμα που σημαίνει αυξανόμενο κόστος ευκαιρίας.

Ο ΚΑΤΑΜΕΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Παραδοσιακή κοινωνία

- Το νοικοκυριό παράγει ότι του είναι απαραίτητο
- Περιορισμένες ανταλλαγές

Καταμερισμός έργων

Σύγχρονη κοινωνία

- Το άτομο ασχολείται στην παραγωγή ενός προϊόντος (ή ένας μέρος)
- Καταναλώνει πολλά προϊόντα στην παραγωγή των οποίων δεν συμμετέχει
- Αναπτύσσονται οι ανταλλαγές προϊόντων με το χρήμα

Πλεονεκτήματα

- Τεράστιος πλούτος
- Ο εργαζόμενος ασχολείται εκεί που είναι πιο αποδοτικός
- Δεξιότητες κ Ικανότητα → αύξηση απόδοσης
- Εξειδίκευση → βελτιώσεις, εφευρέσεις, καινοτομίες → αύξηση παραγωγής

Μειονεκτήματα

- Η εργασία μετατρέπεται σε ανιαρή απασχόληση (το άτομο κουράζεται από τη ρουτίνα της δουλειάς)

ΤΟ ΧΡΗΜΑ

Ο καταμερισμός των έργων προϋποθέτει ότι τα άτομα μπορούν να ανταλλάξουν προϊόντα μεταξύ τους για να ικανοποιήσουν όλες τις ανάγκες τους.

Δυσκολίες στην ανταλλαγή: Σύμπτωση επιθυμιών

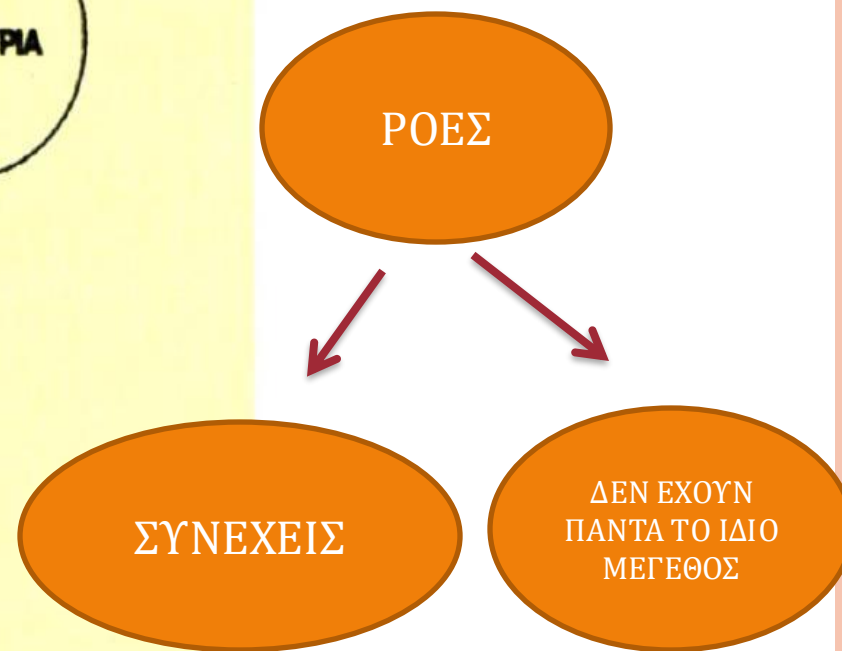
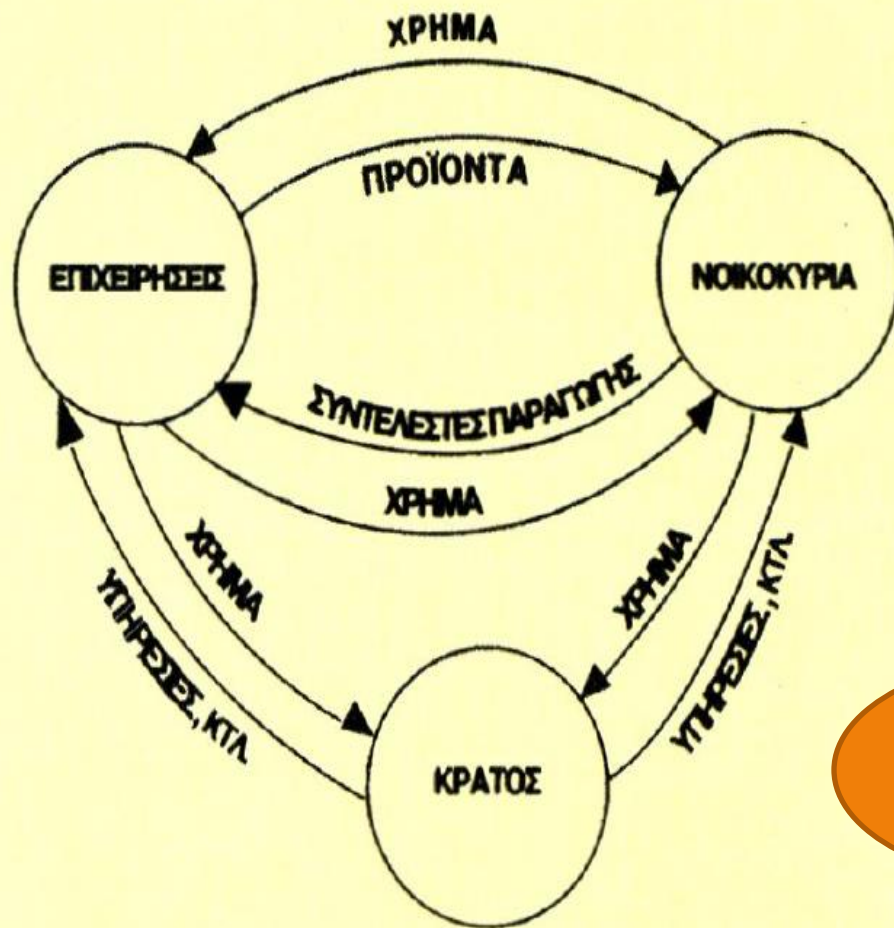
- Για αυτό το λόγο αναπτύχθηκαν διάφορα μέσα ανταλλαγής όπως το χρήμα

Κάθε αντικείμενο που είναι γενικώς αποδεκτό ως μέσο ανταλλαγής των αγαθών, επέχει θέση χρήματος. Χρήμα είναι οτιδήποτε η κοινωνία αποδέχεται ως γενικό μέσο ανταλλαγής

Η κυκλοφορία προϊόντων μέσα στο οικονομικό σύστημα συνοδεύεται από μια αντίθετη σε κατεύθυνση κυκλοφορία χρήματος

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ

περιλαμβάνει τις **σχέσεις** μεταξύ επιχειρήσεων, νοικοκυριών και κράτους και δείχνει τις **ροές** αγαθών, παραγωγικών συντελεστών και χρήματος που παρατηρούνται στην οικονομία.

Η ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ

Παραδείγματα:

- Ο αγρότης που καλλιεργεί τη γη του δεν ξέρει με βεβαιότητα τα αποτελέσματα της παραγωγικής του δραστηριότητας. Οι καιρικές συνθήκες, τα ζιζάνια κτλ. μπορεί να έχουν σοβαρή επίδραση στο τελικό προϊόν.
- Επίσης, ο εργαζόμενος δε γνωρίζει αν θα συνεχίσει την απασχόλησή του στην ίδια επιχείρηση, αν θα απολυθεί, ή ακόμη αν θα είναι θύμα εργατικού ατυχήματος.
- Τέλος, ο επιχειρηματίας δε γνωρίζει με βεβαιότητα αν η δραστηριότητά του θα αποδώσει κέρδη ή αν θα έχει ζημίες.

Σε όλα τα οικονομούντα άτομα υπάρχει ένα σημαντικό στοιχείο αβεβαιότητας σχετικά με το αποτέλεσμα των ενεργειών τους.

Κατά συνέπεια, η λήψη των αποφάσεών τους δε βασίζεται στη **βεβαιότητα** του αποτελέσματος, αλλά στις **προσδοκίες** που τα άτομα διαμορφώνουν για τα αποτελέσματα των πράξεών τους.

Ανάπτυξη μεθόδων για την ολική ή μερική εξασφάλισή τους.
Σ' αυτήν την προσπάθεια βασίζεται ο κλάδος των ασφαλίσεων, που στη σύγχρονη οικονομία έχει τεράστια ανάπτυξη.

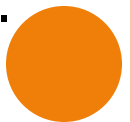

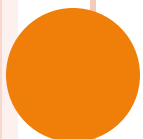
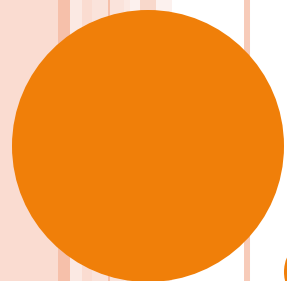
ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- Στην ανάλυση του οικονομικού συστήματος και της λειτουργίας της αγοράς, γίνεται συνήθως η υπόθεση ότι τα οικονομούντα άτομα, δηλ. τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις,

έχουν πλήρη γνώση των δεδομένων που επικρατούν.

- Για παράδειγμα, υποθέτουμε ότι ένας **εργαζόμενος** γνωρίζει τους μισθούς που προσφέρουν όλοι οι εργοδότες και μπορεί να επιλέξει τον εργοδότη που προσφέρει το μεγαλύτερο μισθό. Ακόμη γνωρίζει αν υπάρχουν άλλες διαθέσιμες θέσεις εργασίας στις οποίες θα μπορούσε να απασχοληθεί.
- Υποθέτουμε επίσης, ότι οι **επιχειρηματίες** γνωρίζουν τις τιμές των παραγωγικών συντελεστών και την κατάσταση των αγορών.
- Το ίδιο ισχύει και για τους **καταναλωτές**, δηλ. υποθέτουμε ότι γνωρίζουν τις τιμές των προϊόντων που προσφέρονται στην αγορά.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

○ Χρησιμότητα ενός αγαθού για τον καταναλωτή

Η ικανοποίηση που απολαμβάνει σε μια ορισμένη χρονική περίοδο από την κατανάλωση του αγαθού αυτού.

○ Επιδίωξη του καταναλωτή

Μεγιστοποίηση της χρησιμότητας που απολαμβάνει από την κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών.

○ Παράγοντες περιορίζουν την επιδίωξη του καταναλωτή

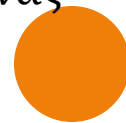
- Χρηματικό εισόδημα
- Τιμή

○ Ποιος καταναλωτής ονομάζεται ορθολογικός;

Ο καταναλωτής ο οποίος προσπαθεί να επιλέξει (ψάχνει) αυτά τα αγαθά και σε εκείνες τις ποσότητες που του επιτρέπει το εισόδημά του, με σκοπό να μεγιστοποιεί τη χρησιμότητά του.

○ Πότε ο καταναλωτής βρίσκεται σε ισορροπία;

Όταν ο ορθολογικός καταναλωτής για μια συγκεκριμένη περίοδο βρει ποια αγαθά και σε ποιες ποσότητες του μεγιστοποιούν την χρησιμότητα του, λέμε ότι βρίσκεται σε ισορροπία, διότι δεν αλλάζει τη συμπεριφορά του όσο δεν μεταβάλλεται κανένας παράγοντας στην αγορά π.χ. προτιμήσεις, τιμές αγαθών, εισόδημα κλπ.

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

- Ο καταναλωτής στην επιδίωξή του να μεγιστοποιήσει τη χρησιμότητα του επηρεάζεται από:
 - Εισόδημα (αποτέλεσμα εισοδηματικό)
 - Υποκατάστατα αγαθά (παρόμοια αγαθά που ικανοποιούν την ίδια ανάγκη) (αποτέλεσμα υποκατάστασης)
- **Όταν η τιμή ενός αγαθού αυξάνεται, μειώνεται η ζητούμενη ποσότητα**
 - ο καταναλωτής αγοράζει μικρότερες ποσότητες αφού δεν επαρκεί το εισόδημά του να αγοράσει τις ίδιες με πριν (εισοδηματικό αποτέλεσμα)
 - ο καταναλωτής μειώνει την ποσότητα, διότι μπορεί να αγοράσει άλλα αγαθά τα οποία ικανοποιούν την ίδια ανάγκη, δηλαδή να στραφεί σε υποκατάστατα (αποτέλεσμα υποκατάστασης)
- **Όταν η τιμή ενός αγαθού μειώνεται, αυξάνεται η ζητούμενη ποσότητα**
- **Όταν οι άλλοι παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τη ζήτηση παραμένουν σταθεροί (*ceteris paribus*).**
- Αρνητική σχέση μεταξύ τιμής και ζητούμενης ποσότητας
- **ΠΡΟΣΟΧΗ:** Ο νόμος της ζήτησης δεν ισχύει αντίστροφα, δηλαδή η ζητούμενη ποσότητα δεν επηρεάζει από την τιμή του αγαθού.

ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΜΠΥΛΗ ΖΗΤΗΣΗΣ

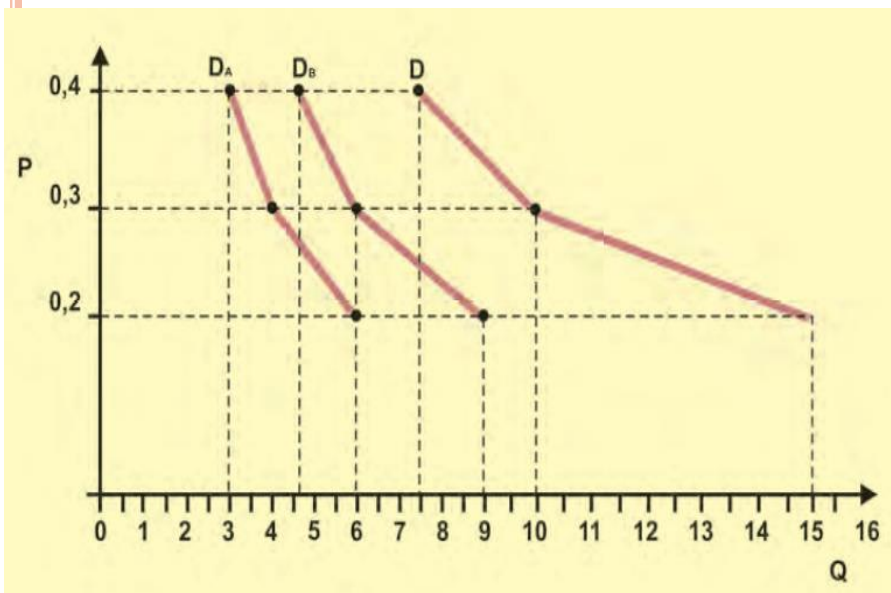
Τιμή (p)	Ζητούμενη ποσότητα (Q) Καταναλωτής Α
0,2	6
0,3	4
0,4	3

Η ατομική καμπύλη ζήτησης δείχνει σε κάθε επίπεδο τιμής τις ποσότητες του αγαθού που θα ήταν διατεθειμένος να αγοράσει ένας καταναλωτής. Η ΑΚΖ κάθε καταναλωτή είναι διαφορετική γιατί κάθε άτομο έχει διαφορετικό εισόδημα, άλλες προτιμήσεις κλπ

Τιμή (p)	Ζητούμενη ποσότητα (Q) Καταναλωτής Β
0,2	9
0,3	6
0,4	4,5

ΑΓΟΡΑΙΑ ΚΑΜΠΥΛΗ ΖΗΤΗΣΗΣ

Τιμή (p)	Καταναλωτής Α Ζητούμενη ποσότητα (Q_A)	Καταναλωτής Β Ζητούμενη ποσότητα (Q_B)	Αγοραία Ζητούμενη ποσότητα (Q_D)
0,2	6	9	15
0,3	4	6	10
0,4	3	4,5	7,5

Η αγοραία καμπύλη ζήτησης δείχνει σε κάθε επίπεδο τιμής τις ποσότητες του αγαθού που είναι διατεθειμένοι να αγοράσουν όλοι μαζί οι καταναλωτές. Προκύπτει από το άθροισμα των ατομικών καμπυλών ζήτησης.

ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ

- CETERIS PARIBUS: τα άλλα ίσα ή σταθερά

Όταν μελετάμε τις μεταβολές της ζητούμενης ποσότητας καθώς μεταβάλλεται η τιμή του, δεχόμαστε ότι οι άλλοι παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τη ζήτηση παραμένουν σταθεροί.

- Η σχέση ανάμεσα στην τιμή και τη ζητούμενη ποσότητα μπορεί να παρασταθεί με τη μορφή συνάρτησης (θεωρούμε τους άλλους παράγοντες σταθερούς)

- $Q_D = f(P)$

- Q_D ζητούμενη ποσότητα

- P τιμή

- Η γραφική παράσταση αυτής της συνάρτησης είναι η καμπύλη ζήτησης

ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ

- $Q_D = \alpha + \beta P$

Σταθερά α :
Θετικός αριθμός
Δείχνει το σημείο τομής της καμπύλης
ζήτησης με τον άξονα των Q

Συντελεστής β : αρνητικός
αριθμός
Κλίση ευθείας $\Delta Q / \Delta P$

$$Q_D \geq 0$$

$$P \geq 0$$

Παράδειγμα:
 $Q_D = 200 - 4P$

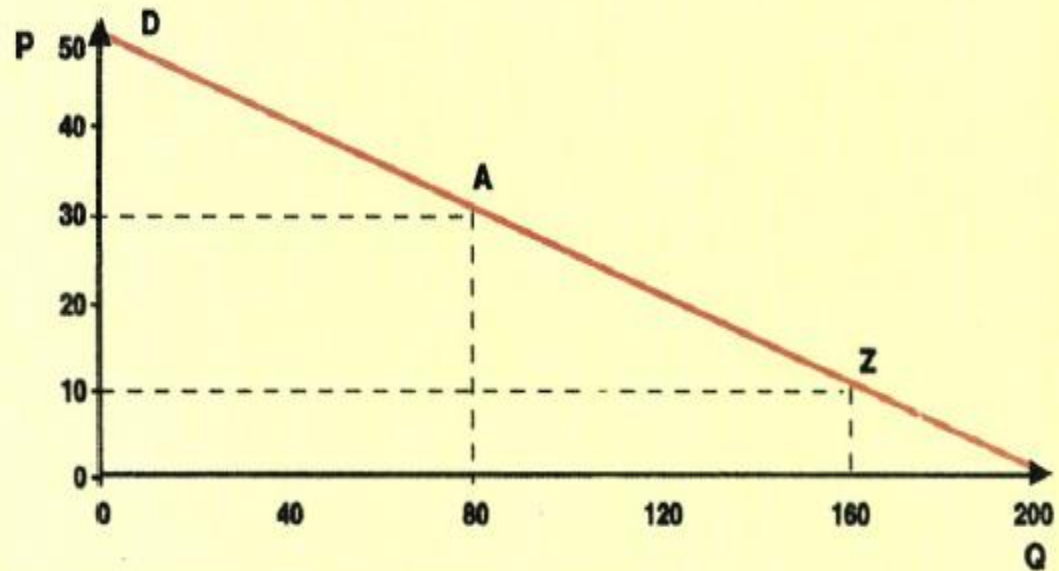
$$\alpha = 200$$

$$\beta = -4$$

Διάγραμμα: ευθεία
Κατασκευή: συντεταγμένες δύο σημείων της

$$P = 10 \quad Q_D = 160$$

$$P = 30 \quad Q_D = 80$$

ΙΣΟΣΚΕΛΗΣ ΥΠΕΡΒΟΛΗ

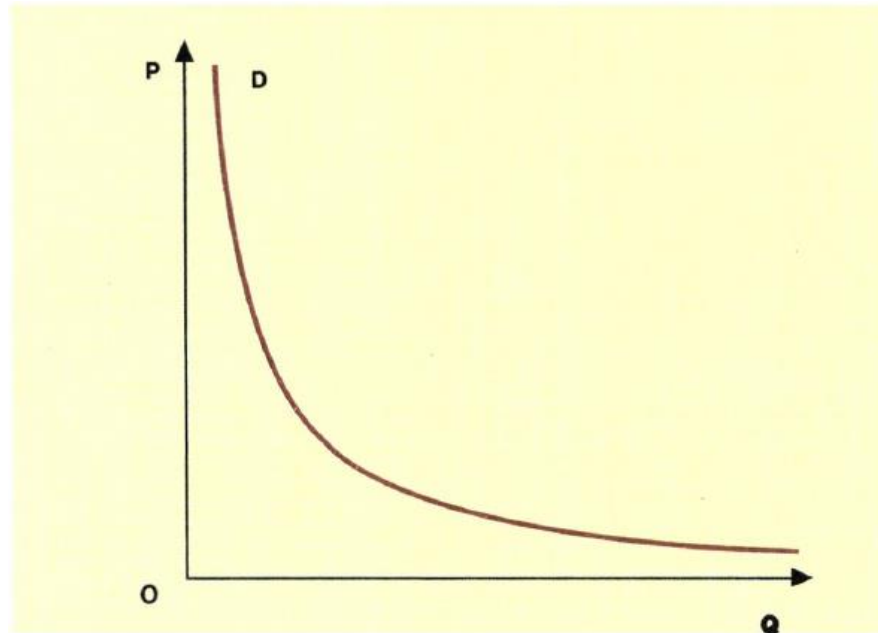
- $Q_D = A/P$
- A: σταθερός θετικός αριθμός
- Διάγραμμα: ισοσκελής υπερβολή με ασύμπτωτους τους άξονες Q_D και P
- Χαρακτηριστικό: η συνολική δαπάνη των καταναλωτών είναι σταθερή $Q_D * P = A$

ΙΣΟΣΚΕΛΗΣ ΥΠΕΡΒΟΛΗ

Παράδειγμα:
 $Q_D = 1200/P$

P	Q_D
10	120
20	60
30	40
40	30
60	20
80	15

ΑΛΛΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

Μεταβολή της τιμής

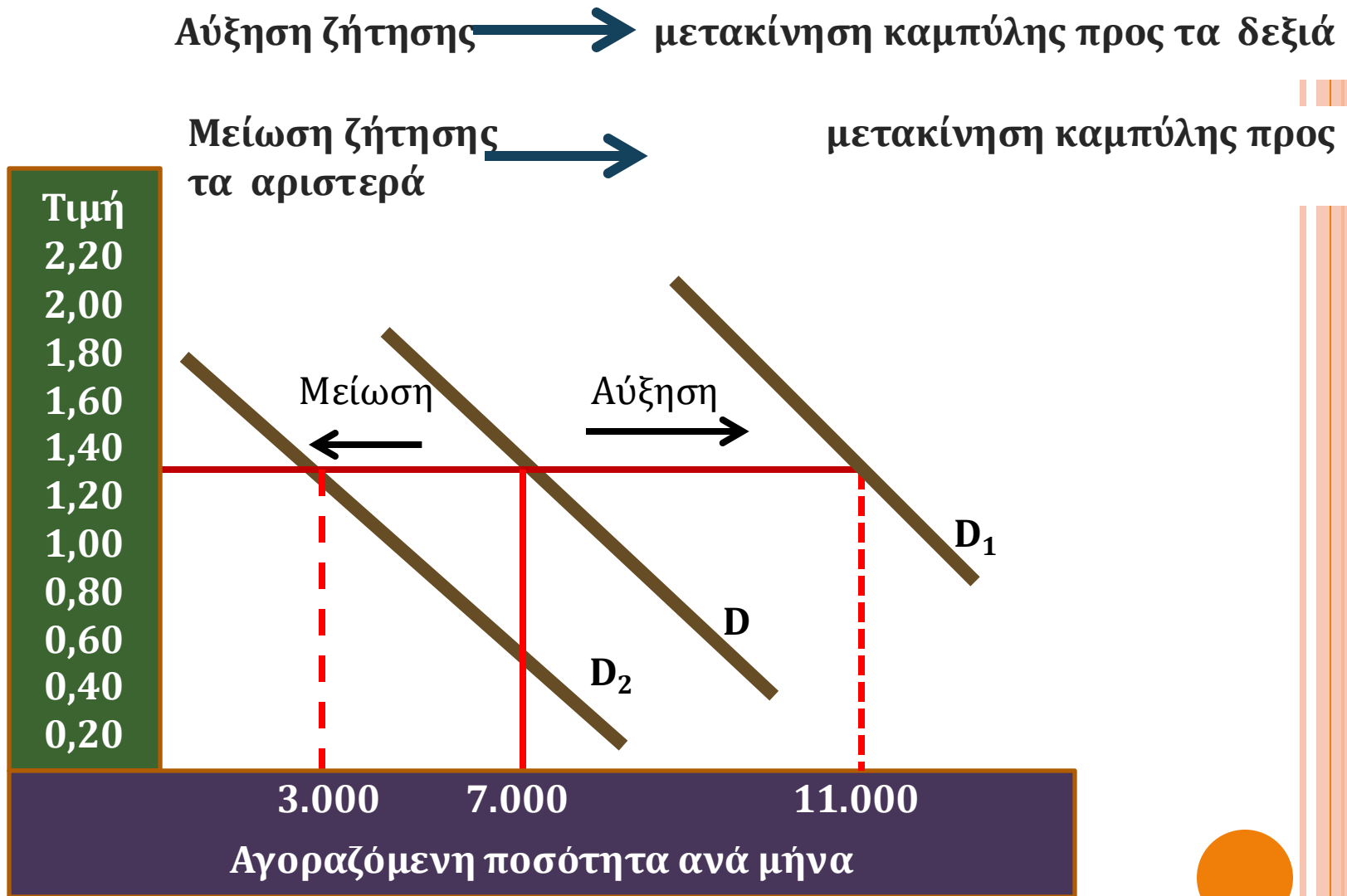
ΜΕΤΑΒΑΛΛΕΙ ΤΗ ΖΗΤΟΥΜΕΝΗ
ΠΟΣΟΤΗΤΑ

Μεταβολή ενός άλλου
προσδιοριστικού παράγοντα
της ζήτησης

ΜΕΤΑΒΑΛΛΕΙ ΤΗ ΖΗΤΗΣΗ

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΜΠΥΛΗ ΖΗΤΗΣΗΣ

Τι θα μπορούσε να προκαλέσει τη μετακίνηση από το D στο D_2 ;

ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΩΛΩΤΩΝ

Οι προτιμήσεις των καταναλωτών μεταβάλλονται για διάφορους λόγους.

Για παράδειγμα:

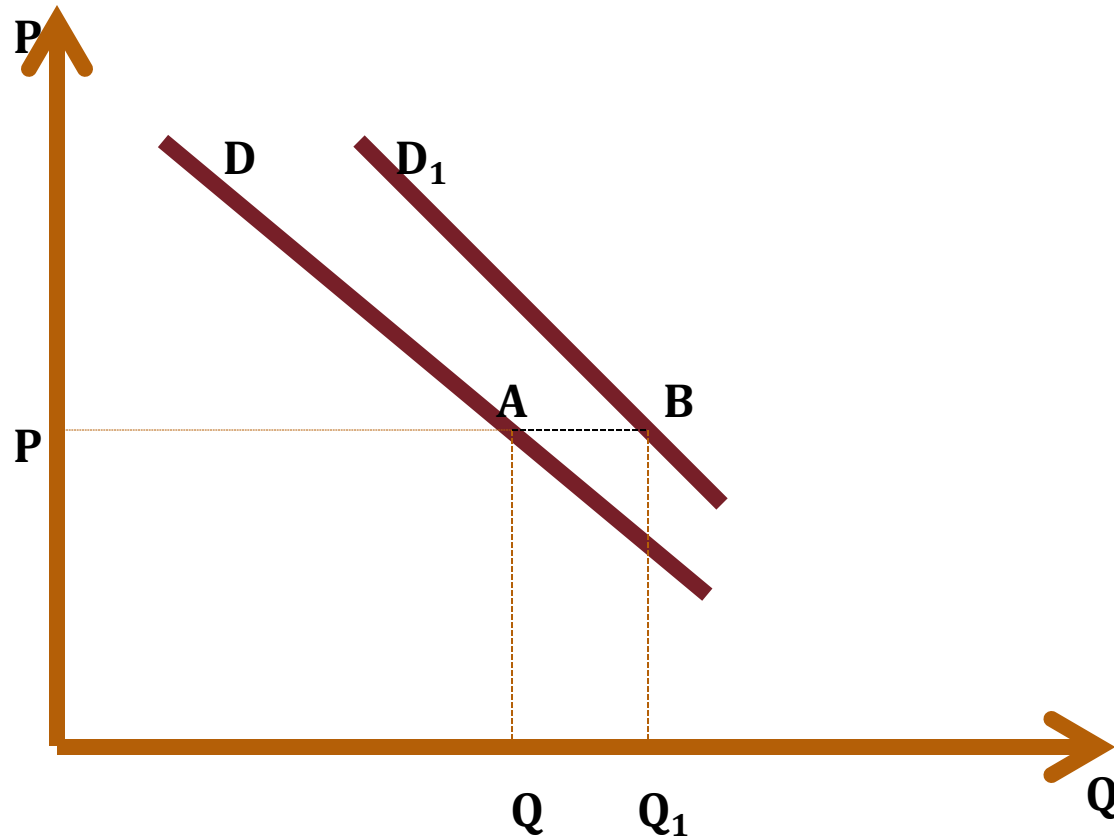
- αλλάζουν τα έθιμα,
- οι καιρικές συνθήκες,
- το κοινωνικό περιβάλλον κτλ.

Όταν οι προτιμήσεις μεταβάλλονται ευνοϊκά για ένα προϊόν, τότε αυξάνεται η ζήτησή του.

Παράδειγμα:

η αυξημένη ζήτηση παγωτών και αναψυκτικών το καλοκαίρι.

ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΖΗΤΗΣΗ ΠΑΓΩΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

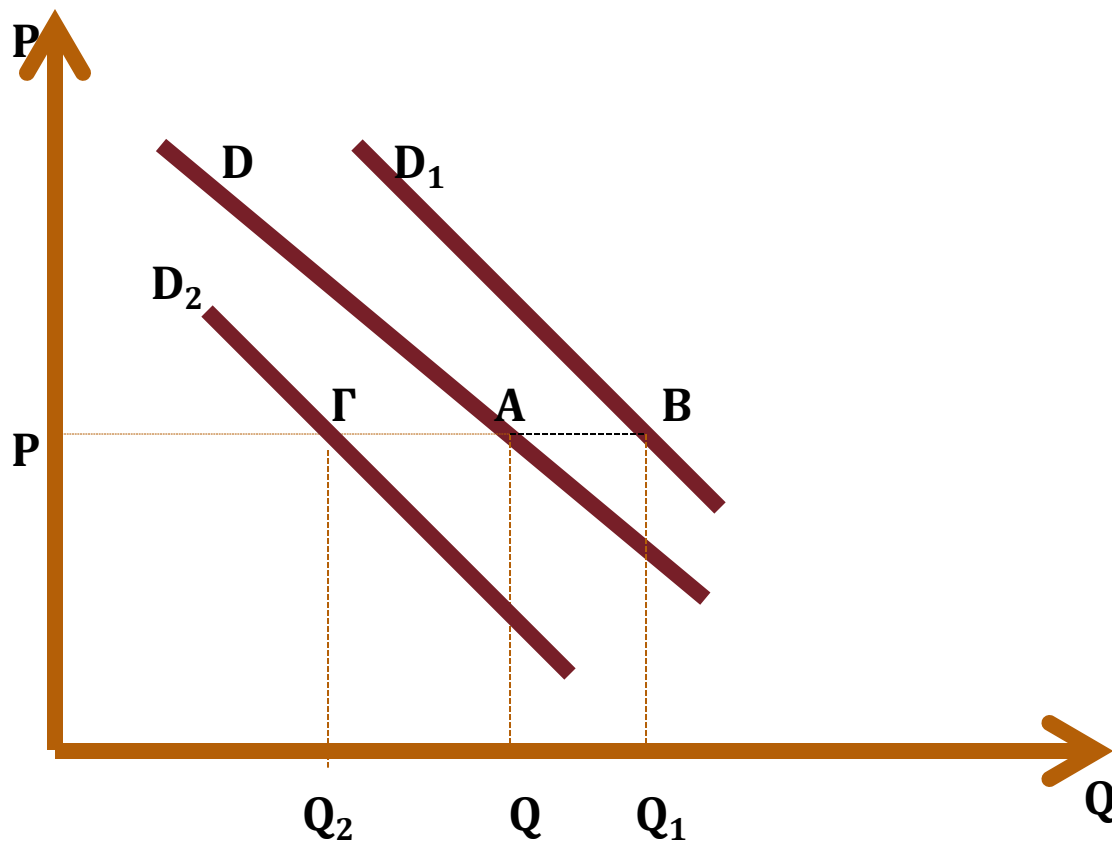
Οι μεταβολές στο μέγεθος του εισοδήματος όμως δεν έχουν την ίδια επίδραση σε όλα τα αγαθά.

	ΑΥΞΗΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΜΕΙΩΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	ΑΥΞΗΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ ΤΟΥΣ	ΜΕΙΩΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ ΤΟΥΣ
ΚΑΤΩΤΕΡΑ ΑΓΑΘΑ	ΜΕΙΩΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ ΤΟΥΣ	ΑΥΞΗΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ ΤΟΥΣ

Π.χ.: μαργαρίνη,
κατεψυγμένα
ψάρια

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΓΙΑ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΑΓΑΘΟ

Τι πιστεύετε;

Ο Γιώργος εργαζόταν με μειωμένο ωράριο σαν ειδικός στην προετοιμασία φαγητού σε ένα Κινέζικο εστιατόριο. Πρόσφατα, πήρε προαγωγή σε μια θέση πλήρους ωραρίου σαν επόπτης με μια αύξηση στην εβδομαδιαία πληρωμή. Πως θα επηρεάσει αυτό τη ζήτηση του για διάφορα προϊόντα;

ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Υποκατάστατα:

το ένα μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί του άλλου για να ικανοποιήσει την ίδια ανάγκη

το βούτυρο και η μαργαρίνη,
το μοσχαρίσιο και το χοιρινό κρέας,
τα φρέσκα και τα κατεψυγμένα ψάρια

Συμπληρωματικά:

όταν η κατανάλωση του ενός απαιτεί και την κατανάλωση του άλλου, για την ικανοποίηση μιας ανάγκης

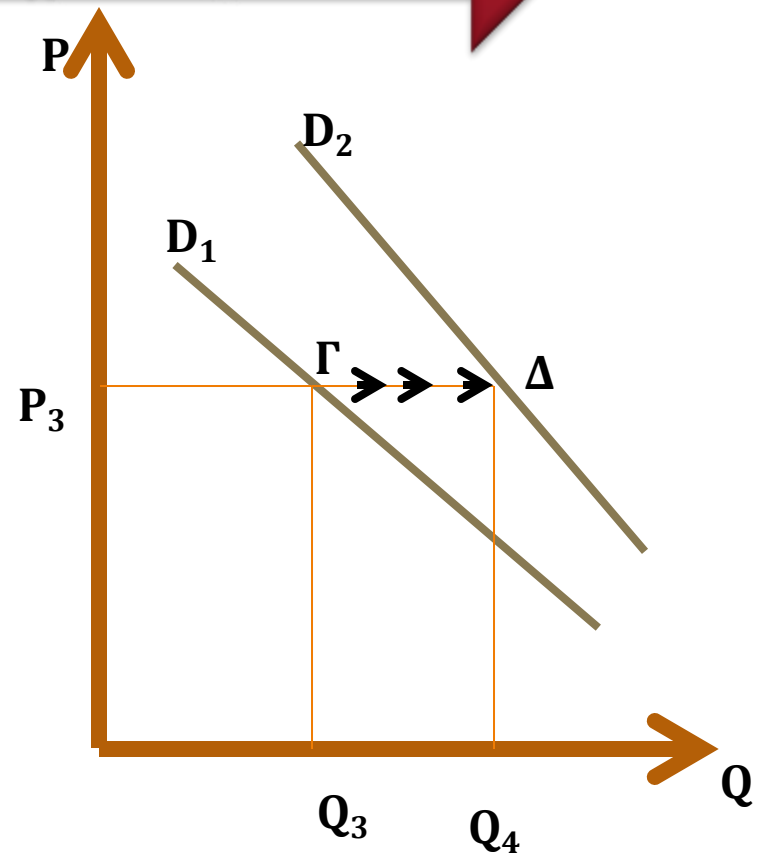
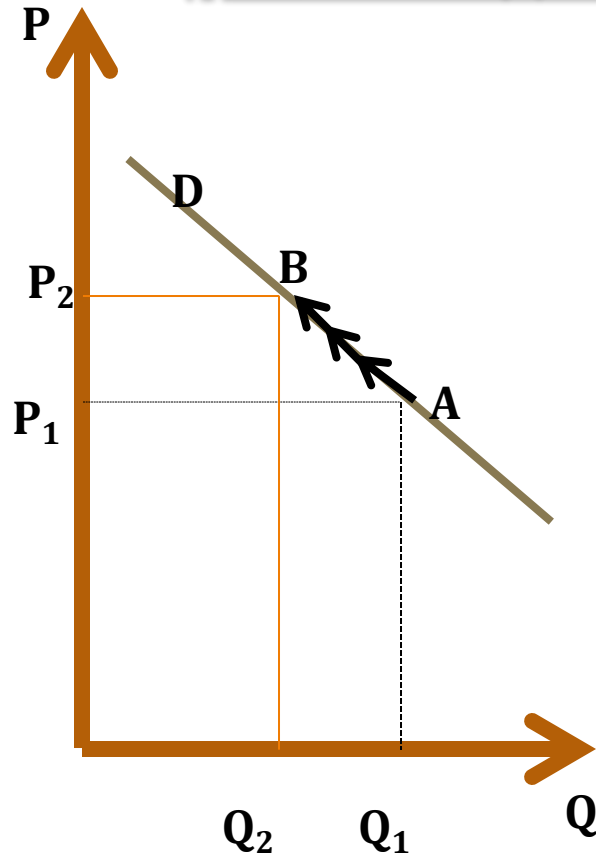
ο καφές και η ζάχαρη,
η φωτογραφική μηχανή και κάρτα,
ο εκτυπωτής και το μελάνι

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΑΓΑΘΑ

Μοσχαρίσι
ο

Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την ίδια κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής του υποκατάστατου

Χοιρινό

Τι θα συμβεί αν αυξηθεί η τιμή του μοσχαρίσιου κρέατος;

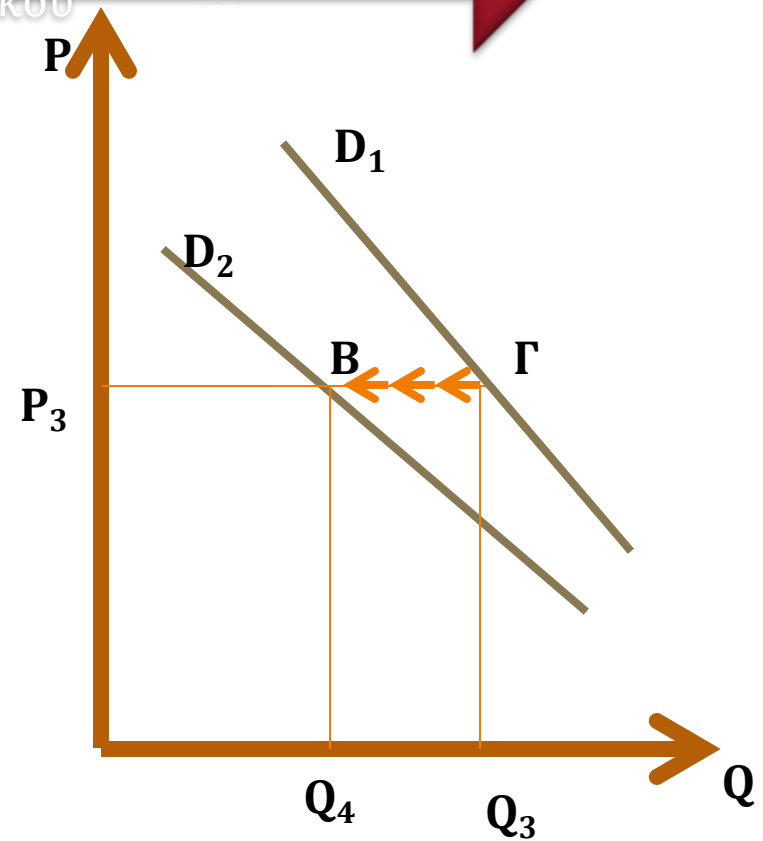
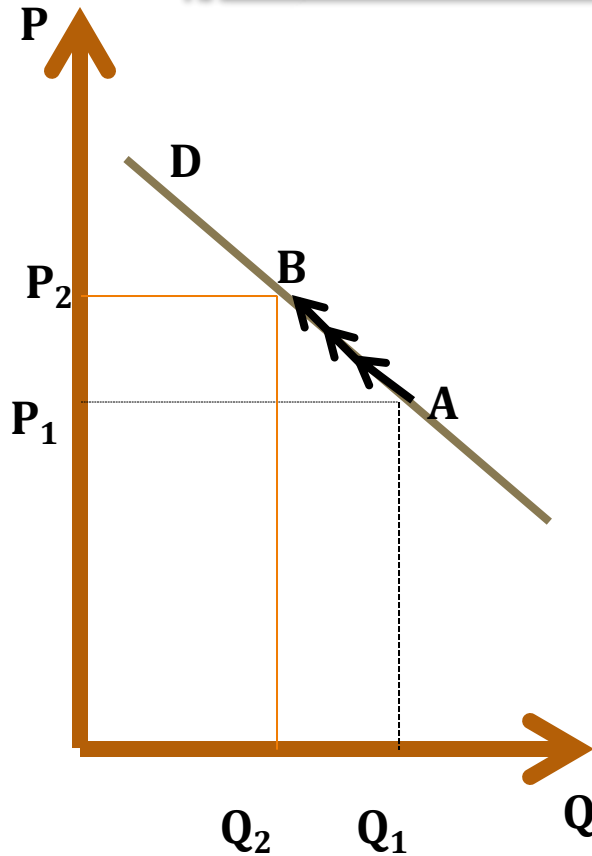

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ

Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την αντίθετη κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής του συμπληρωματικού

Καφές

Ζάχαρη

Τι θα συμβεί αν αυξηθεί η τιμή του καφέ;

ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Σε σχέση με τη μελλοντική εξέλιξη

Των
τιμών

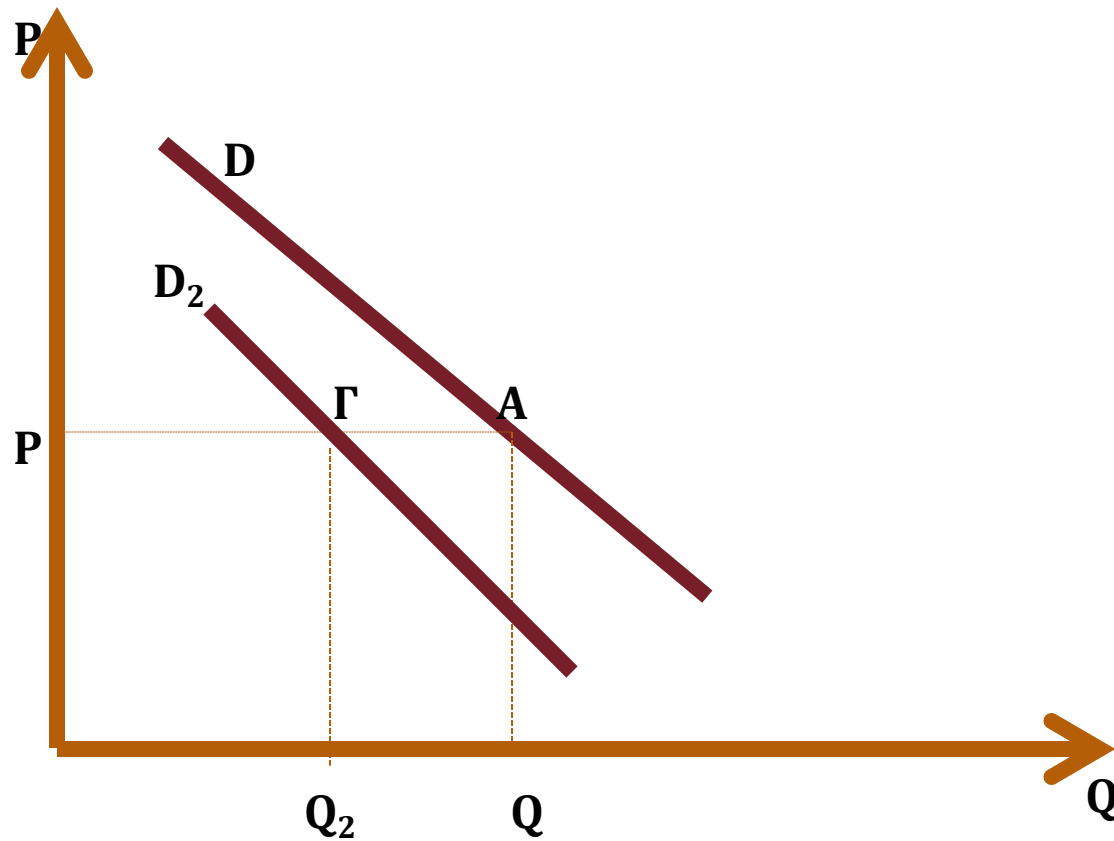
Αν οι καταναλωτές προβλέπουν αύξηση στην τιμή ενός αγαθού, μπορεί να αυξήσουν τις τρέχουσες αγορές τους στο αγαθό αυτό, ώστε να επωφεληθούν από τη χαμηλότερη τιμή που επικρατεί τώρα.

Αντίθετα, αν οι καταναλωτές αναμένουν μείωση των τιμών (π.χ. εκπτώσεις μετά από λίγο καιρό), θα αναβάλουν τις αγορές τους, με αποτέλεσμα τη μείωση της ζήτησης.

Του εισοδήματός
τους

Με τον ίδιο τρόπο αντιδρούν οι καταναλωτές και όταν αναμένουν μεταβολή στο εισόδημά τους. Με το σκεπτικό ότι θα επέλθει αύξηση στο εισόδημά τους, αυξάνουν τη κατανάλωσή του «σήμερα», δηλαδή αυξάνουν τη ζήτηση «σήμερα».

ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ ΑΝΑΜΕΝΟΥΝ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Η αύξηση του αριθμού των καταναλωτών συνεπάγεται και αύξηση της ζήτησης ενός αγαθού.

Για παράδειγμα, σε ένα νησί τους θερινούς μήνες αυξάνεται η ζήτηση πολλών αγαθών από την άφιξη μεγάλου αριθμού παραθεριστών.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ: Προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης

Η τιμή του ίδιου του αγαθού	Μεταβολή ζητούμενης ποσότητας
Οι προτιμήσεις των καταναλωτών	Μεταβολή της ζήτησης
Το εισόδημα	
Ο αριθμός των καταναλωτών	
Η τιμή των άλλων αγαθών*	
Προσδοκίες καταναλωτών για μελλοντική μεταβολή τιμής ή εισοδήματος	

Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την ίδια κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής του υποκατάστατου

Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την αντίθετη κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής του συμπληρωματικού

Α. Περιπτώσεις αύξησης και μείωσης της ζήτησης

Η ζήτηση αυξάνεται όταν:

Μειώνεται η τιμή του συμπληρωματικού αγαθού

Αυξάνεται η τιμή του υποκατάστατου αγαθού

Αυξάνεται το εισόδημα των καταναλωτών και το αγαθό είναι κανονικό

Μειώνεται το εισόδημα των καταναλωτών και το αγαθό είναι κατώτερο

Αυξάνεται ο αριθμός των καταναλωτών

Οι προτιμήσεις των καταναλωτών είναι ευνοϊκές για το προϊόν

Οι καταναλωτές προβλέπουν αύξηση της τιμής του αγαθού

Οι καταναλωτές προβλέπουν αύξηση του εισοδήματός τους

Η ζήτηση μειώνεται όταν:

Αυξάνεται η τιμή του συμπληρωματικού αγαθού

Μειώνεται η τιμή του υποκατάστατου αγαθού

Μειώνεται το εισόδημα των καταναλωτών και το αγαθό είναι κανονικό

Αυξάνεται το εισόδημα των καταναλωτών και το αγαθό είναι κατώτερο

Μειώνεται ο αριθμός των καταναλωτών

Οι προτιμήσεις των καταναλωτών δεν είναι ευνοϊκές για το προϊόν

Οι καταναλωτές προβλέπουν μείωση της τιμής του αγαθού

Οι καταναλωτές προβλέπουν μείωση του εισοδήματός τους

Β. Να ταξινομήσετε τις παρακάτω προτάσεις σαν μεταβολή ζήτησης ή μεταβολή ζητούμενης ποσότητας

α. Μείωση κατανάλωση κρασιού επειδή μειώθηκε η τιμή της μπίρας

Η μείωση της κατανάλωσης του κρασιού οφείλεται στη μεταβολή της τιμής του υποκατάστατου αγαθού μπίρα. **Μεταβολή στη ζήτηση**

β. Μείωση κατανάλωση κοτόπουλων λόγω της γρίπης των πουλερικών

Η μείωση της κατανάλωσης των κοτόπουλων οφείλεται στη μεταβολή ενός προσδιοριστικού παράγοντα που μεταβάλλει τις προτιμήσεις των καταναλωτών. **Μεταβολή στη ζήτηση**

γ. Αύξηση της κατανάλωσης κρέατος, επειδή η τιμή του μειώθηκε

Η μείωση της κατανάλωσης του κρέατος οφείλεται στη μεταβολή της τιμής του ίδιου του αγαθού ενώ όλοι οι άλλοι προσδιοριστικοί παράγοντες παραμένουν σταθεροί. **Μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα**

δ. Μείωση κατανάλωσης αυτοκινήτων από την επιβολή αυξημένου ΦΠΑ

Η επιβολή αυξημένου ΦΠΑ στα αυτοκίνητα σημαίνει αύξηση της τιμής τους. Σε αυτόν το παράγοντα οφείλεται η μείωση της κατανάλωσης. **Μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα**

Προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης

Η τιμή του ίδιου του αγαθού

Μεταβολή ζητούμενης ποσότητας

Οι προτιμήσεις των καταναλωτών

Το εισόδημα

Ο αριθμός των καταναλωτών

Η τιμή των άλλων αγαθών*

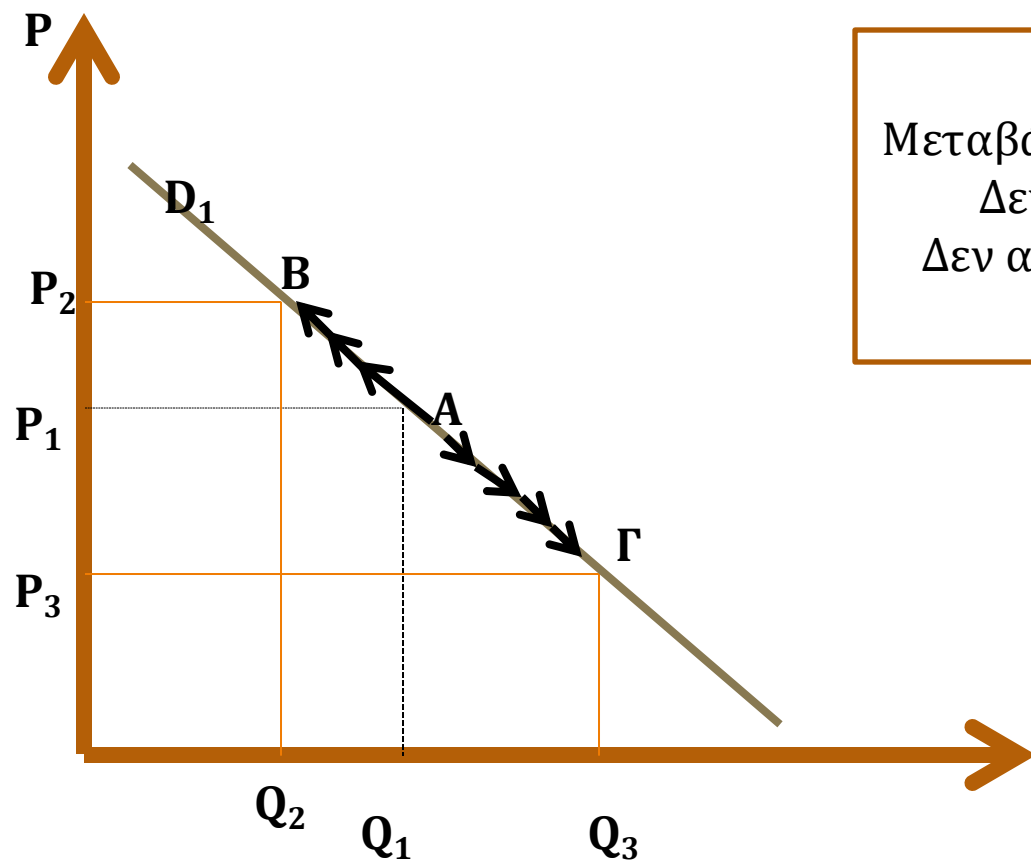
Προσδοκίες καταναλωτών για μελλοντική μεταβολή τιμής ή εισοδήματος

Μεταβολή της ζήτησης

Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την ίδια κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής του υποκατάστατου

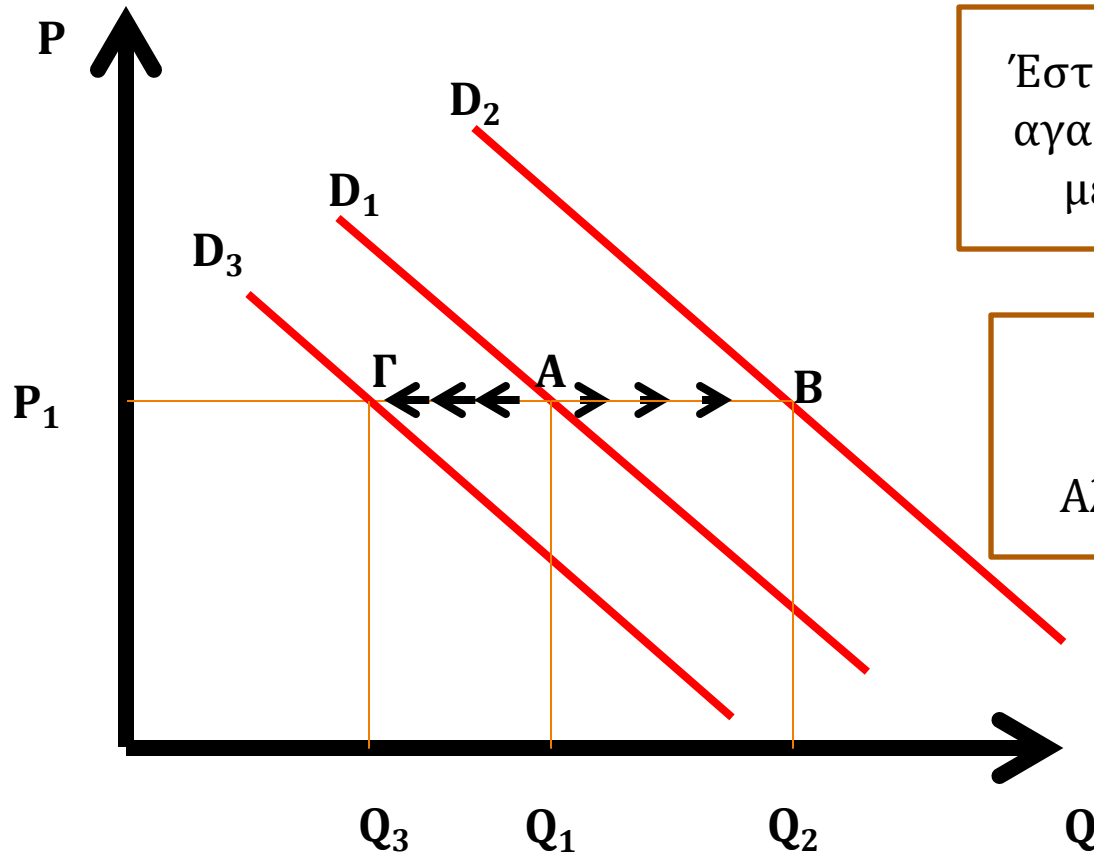
Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την αντίθετη κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής του συμπληρωματικού

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΟΝΟ ΣΤΗ ΖΗΤΟΥΜΕΝΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ

Μεταβάλλεται η ζητούμενη ποσότητα
Δεν μετακινείται η καμπύλη
Δεν αλλάζει η συνάρτηση ζήτησης

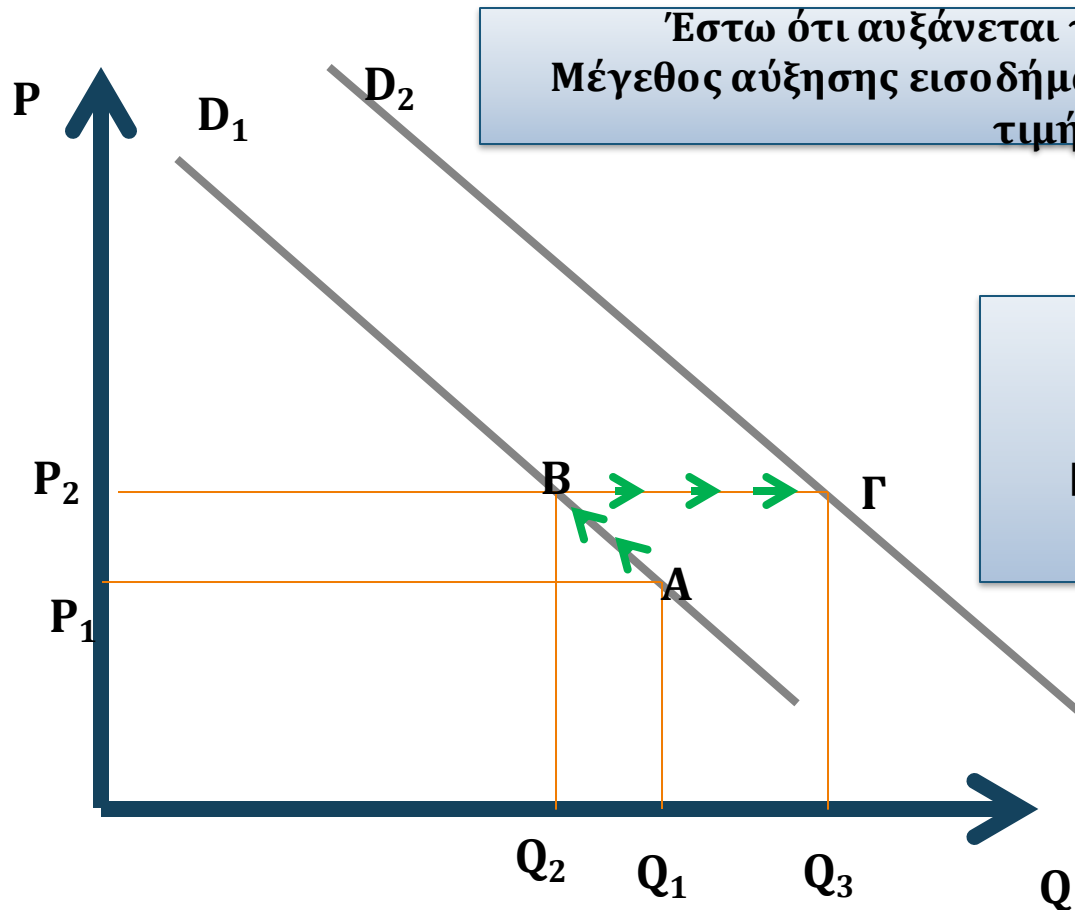
ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΟΝΟ ΣΤΗ ΖΗΤΗΣΗ

Έστω ότι η τιμή ενός κανονικού αγαθού παραμένει σταθερή και μεταβάλλεται το εισόδημα

Τιμή του αγαθού σταθερή
Μεταβάλλεται η ζήτηση
Αλλάζει η συνάρτηση ζήτησης

ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΖΗΤΟΥΜΕΝΗΣ ΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗΣ

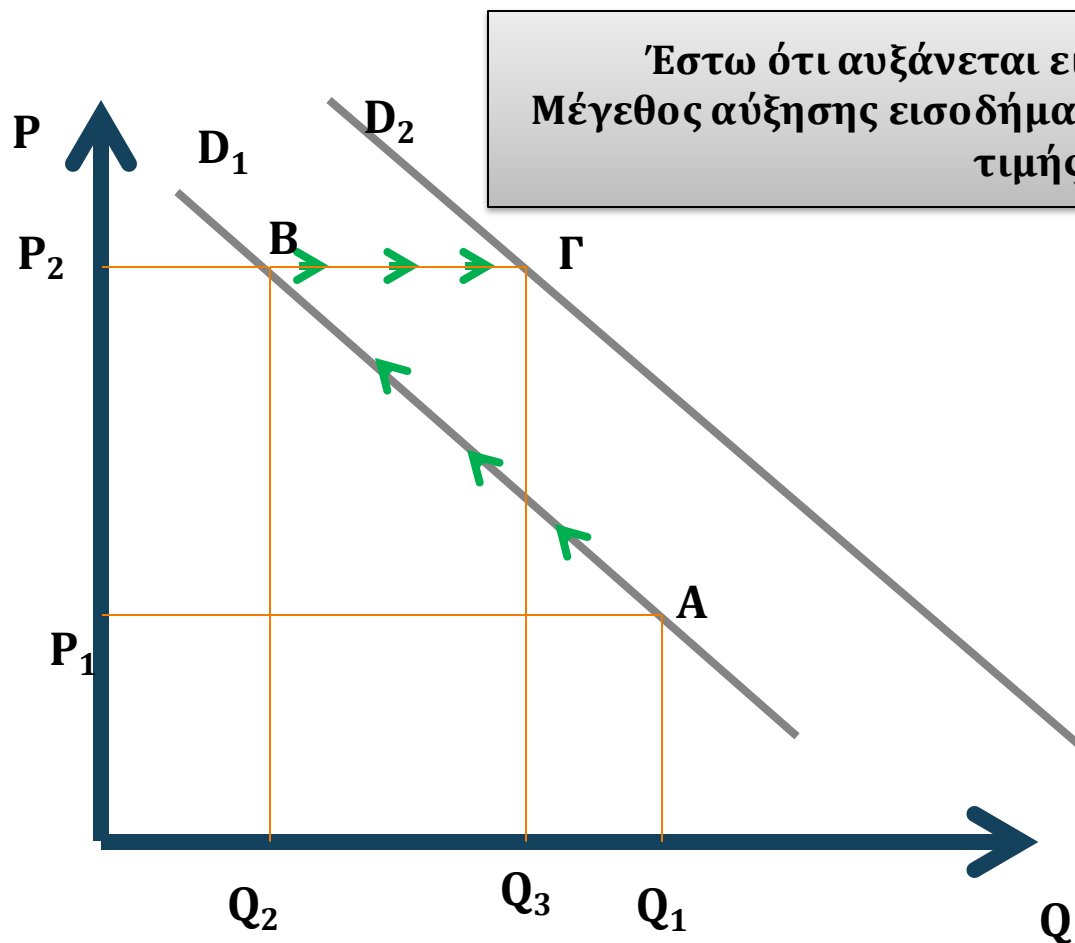
Έστω ότι αυξάνεται τιμή και εισόδημα
Μέγεθος αύξησης εισοδήματος > μέγεθος αύξησης τιμής

Η τελικά ζητούμενη ποσότητα είναι μεγαλύτερη από την αρχική

Ερώτηση: αν με την ίδια αύξηση του εισοδήματος έχουμε μεγαλύτερη αύξηση της τιμής, η τελική ζητούμενη ποσότητα θα είναι μεγαλύτερη ή μικρότερη από την αρχική;

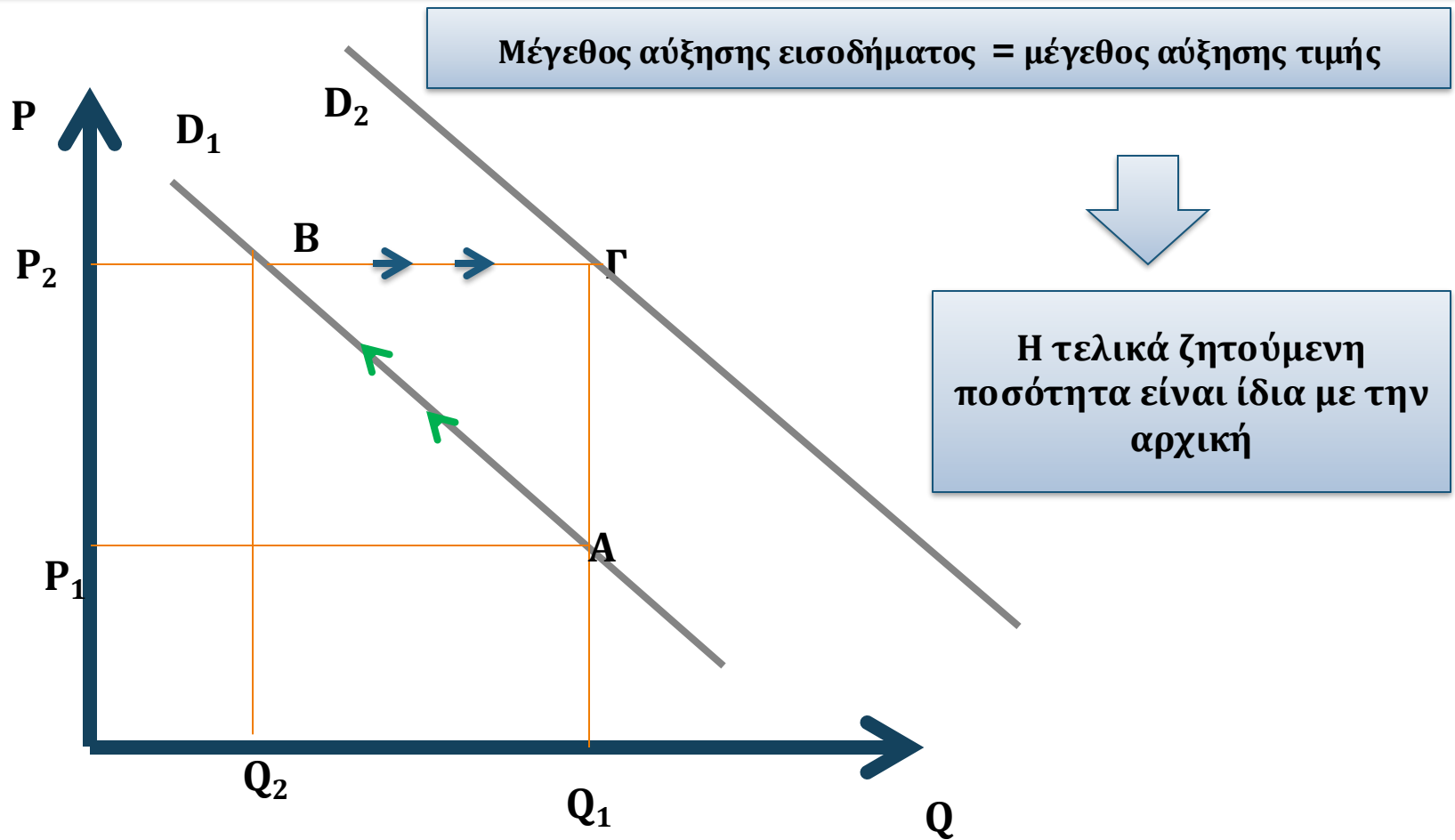
Ερώτηση: αν με την ίδια αύξηση του εισοδήματος έχουμε μεγαλύτερη αύξηση της τιμής, η τελική ζητούμενη ποσότητα θα είναι μεγαλύτερη ή μικρότερη από την αρχική;

Η τελική ζητούμενη ποσότητα θα είναι μικρότερη από την αρχική

ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΖΗΤΟΥΜΕΝΗΣ ΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1: ΣΩΣΤΟ ή ΛΑΘΟΣ;

1. Όταν μεταβάλλονται ταυτόχρονα, η τιμή ενός αγαθού και ένας άλλος προσδιοριστικός παράγοντας της ζήτησης του αγαθού αυτού, η τελική ζητούμενη ποσότητα είναι πάντα μικρότερη της αρχικής ζητούμενης ποσότητας. Λάθος
2. Στην περίπτωση της ταυτόχρονης μεταβολής της τιμής ενός αγαθού και ενός άλλου προσδιοριστικού παράγοντα της ζήτησης, το τελικό αποτέλεσμα εξαρτάται από το σχετικό μέγεθος και από την κατεύθυνση των μεταβολών. Σωστό
3. Η ζήτηση ενός αγαθού μεταβάλλεται προς την ίδια κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής ενός υποκατάστατου αγαθού και προς την αντίθετη κατεύθυνση με τη μεταβολή της τιμής ενός συμπληρωματικού αγαθού. Σωστό
4. Όταν αυξάνεται η τιμή του μοσχαρίσιου κρέατος, *ceteris paribus*, αυξάνεται η ζήτηση του χοιρινού γιατί τα δύο αγαθά είναι υποκατάστατα. Σωστό
5. Όταν αυξάνεται η τιμή των ηλεκτρονικών υπολογιστών, αυξάνεται και η ζήτηση των εκτυπωτών, γιατί τα δύο αγαθά είναι συμπληρωματικά. Λάθος

Ποιο από τα παρακάτω γεγονότα δεν προκαλεί μεταβολή στη ζήτηση του κρασιού;

- α. η αύξηση της τιμής του κατά 10%
- β. η ανακοίνωση του παγκόσμιου οργανισμού υγείας ότι το κρασί περιέχει βιταμίνες
- γ. η ανακοίνωση της τροχαίας ότι πολλά ατυχήματα οφείλονται στην κατανάλωση κρασιού
- δ. η μείωση της τιμής της γραβιέρας που είναι συμπληρωματικό αγαθό του κρασιού

Υποθέστε ότι αυξάνεται η τιμή των αεροπορικών εισιτηρίων και ταυτόχρονα αυξάνεται το εισόδημα των καταναλωτών. Το αποτέλεσμα θα είναι:

- α. να μειωθεί η ζητούμενη ποσότητα αεροπορικών εισιτηρίων
- β. να αυξηθεί η ζήτηση αεροπορικών εισιτηρίων
- γ. να μετατοπιστεί η καμπύλη ζήτησης αεροπορικών εισιτηρίων αριστερά
- δ. άγνωστο, γιατί δεν γνωρίζουμε την ποσοστιαία αύξηση της τιμής και του εισοδήματος

Με βάση την παραπάνω άσκηση, υποθέστε ότι η αύξηση του εισοδήματος είναι μεγαλύτερη από την αύξηση της τιμής των αεροπορικών εισιτηρίων. Συμπεραίνουμε ότι:

- α. η τελική ζητούμενη ποσότητα των εισιτηρίων θα μειωθεί
- β. η ζήτηση των εισιτηρίων θα αυξηθεί
- γ. η καμπύλη ζήτησης εισιτηρίων θα μετατοπιστεί αριστερά
- δ. η καμπύλη ζήτησης εισιτηρίων δε θα μετατοπιστεί

Γ. Πως επηρεάζουν οι εκπτώσεις τη ζήτηση αγαθών;

α) λίγο πριν αρχίσουν οι εκπτώσεις;

μείωση της ζήτησης

β) στην διάρκεια των εκπτώσεων;

αύξηση της ζητούμενης ποσότητας

Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α, αντιστοιχεί ένα στοιχείο της στήλης Β.

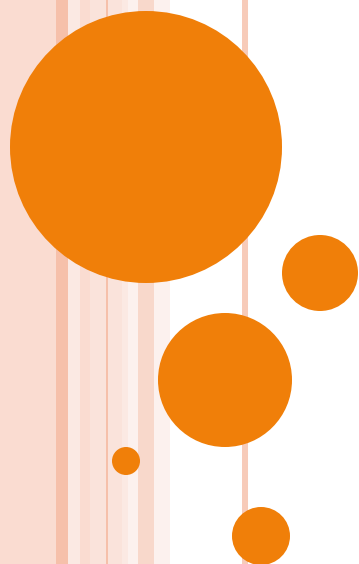
Στήλη Α

α. αύξηση της ζήτησης
β. μείωση της ζητούμενης ποσότητας
γ. αύξηση ζήτησης κατώτερων αγαθών
δ. αύξηση της ζητούμενης ποσότητας
ε. μείωση της ζήτησης στο παρόν
στ. μείωση της ζήτησης χοιρινού
ζ. αύξηση της ζήτησης αυτοκινήτων

Στήλη Β

1. μείωση του εισοδήματος
2. αύξηση του εισοδήματος
3. μελλοντική μείωση εισοδήματος
4. αύξηση της τιμής
5. μείωση της τιμής του μοσχαρίσιου
6. μείωση της τιμής της βενζίνης
7. μείωση της τιμής

Τιμή	Ζητούμενη Ποσότητα Αγαθού Α	Ζητούμενη Ποσότητα Αγαθού Β	Ζητούμενη Ποσότητα Αγαθού Γ
100	300	400	200
110	285	360	160

Ποσοστιαία Αύξηση Τιμής: 10%
Παρατηρείται διαφορετική
αντίδραση των καταναλωτών σε
κάθε αγαθό

Μέτρο Αντίδρασης
Λόγος Ποσοστιαίας Μεταβολής
Ζητούμενης Ποσότητας προς την
ποσοστιαία μεταβολή της τιμής

Για το Α:

$$\frac{285 - 300}{300} \cdot 100 = -5\%$$

$$\frac{-5\%}{10\%} = -0,5$$

Για το Β:

$$\frac{360 - 400}{400} \cdot 100 = -10\%$$

$$\frac{-10\%}{10\%} = -1$$

Για το Γ:

$$\frac{160 - 200}{200} \cdot 100 = -20\%$$

$$\frac{-20\%}{10\%} = -2$$

ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΖΗΤΗΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΙΜΗ

Ο λόγος της ποσοστιαίας μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας προς την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής

$$E_D = \frac{\frac{\Delta Q}{Q_1} \cdot 100}{\frac{\Delta P}{P_1} \cdot 100} \quad E_D = \frac{\frac{\Delta Q}{Q_1}}{\frac{\Delta P}{P_1}} \quad E_D = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P_1}{Q_1}$$

- Η ελαστικότητα ζήτησης έχει αρνητική τιμή
- Δεν παραμένει σταθερή ούτε για το ίδιο το αγαθό σε όλο το μήκος της καμπύλης ζήτησης

$$|E_D| > 1$$

Ελαστική

$$|E_D| < 1$$

Ανελαστική

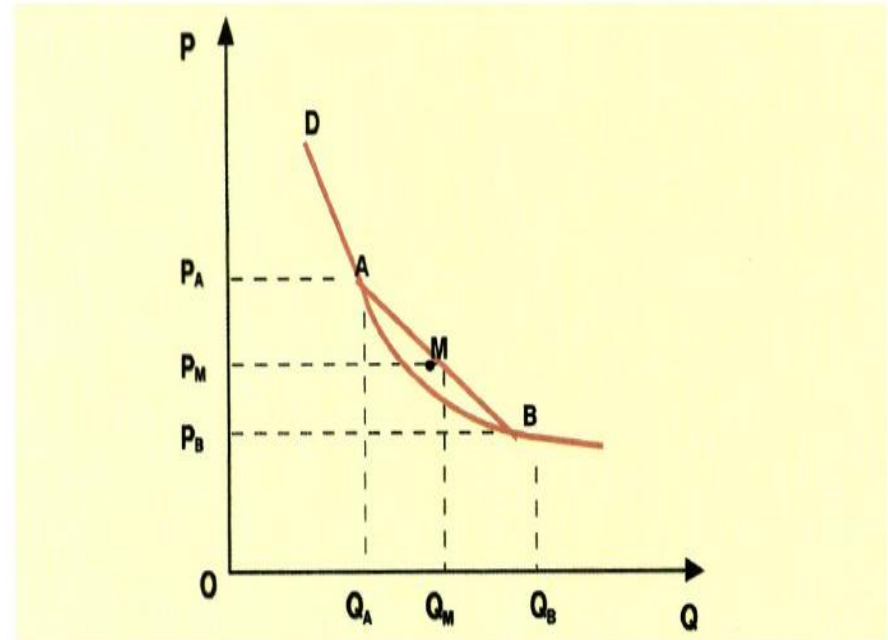

ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΗΜΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΞΟΥ

$$E_{D(A)} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P_A}{Q_A} \Rightarrow E_{D(A \rightarrow B)} = \frac{Q_B - Q_A}{P_B - P_A} \cdot \frac{P_A}{Q_A}$$

$$E_{D(B)} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P_B}{Q_B} \Rightarrow E_{D(B \rightarrow A)} = \frac{Q_A - Q_B}{P_A - P_B} \cdot \frac{P_B}{Q_B}$$

Συντεταγμένες μέσου Μ του τόξου ΑΒ

Τιμή

$$P_M = \frac{P_A + P_B}{2}$$

Ποσότητα

$$Q_M = \frac{Q_A + Q_B}{2}$$

$$E_{AB} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{\frac{P_A + P_B}{2}}{\frac{Q_A + Q_B}{2}}$$

$$E_{AB} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P_A + P_B}{Q_A + Q_B}$$

$$|E_D| > |E_{AB}| > |E_B|$$

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

Συγκρίνουμε την απόλυτη τιμή της ελαστικότητας
ζήτησης με τη μονάδα:

$$|E_D| \succ 1$$

Ελαστική

Αγαθά

πολυτελείας:

Πακέτα διακοπών

Πολυτελή αγαθά

$$|E_D| \prec 1$$

Ανελαστική

Είδη πρώτης ανάγκης:

Αλάτι

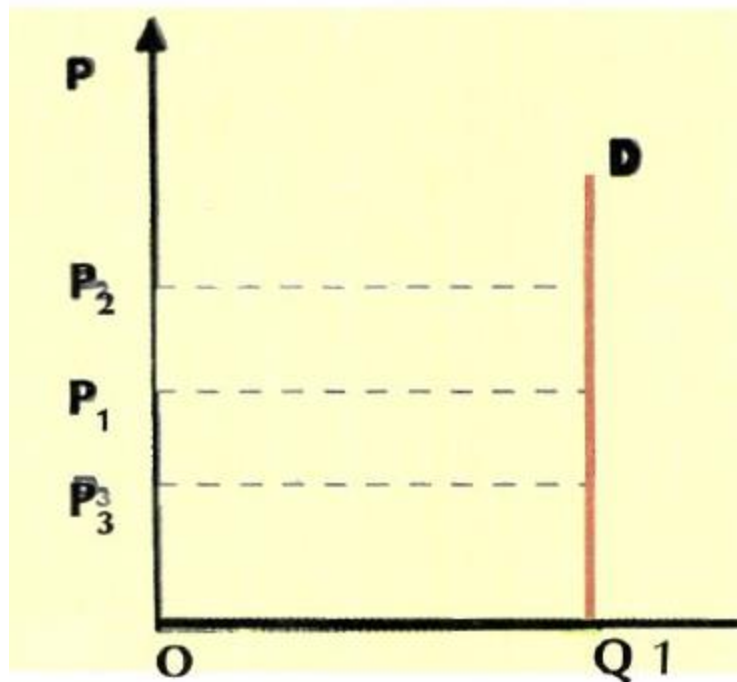
Νερό

Λαχανικά

Γάλα

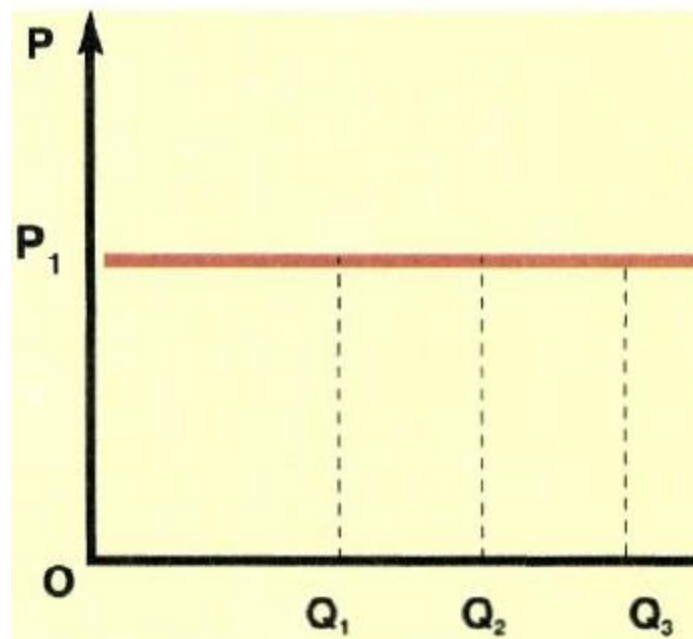

Ελαστικότητα ζήτησης ίση με 0
(τελείως ανελαστική ζήτηση)

Π.χ. φάρμακα

Ελαστικότητα ζήτησης τείνει στο
άπειρο

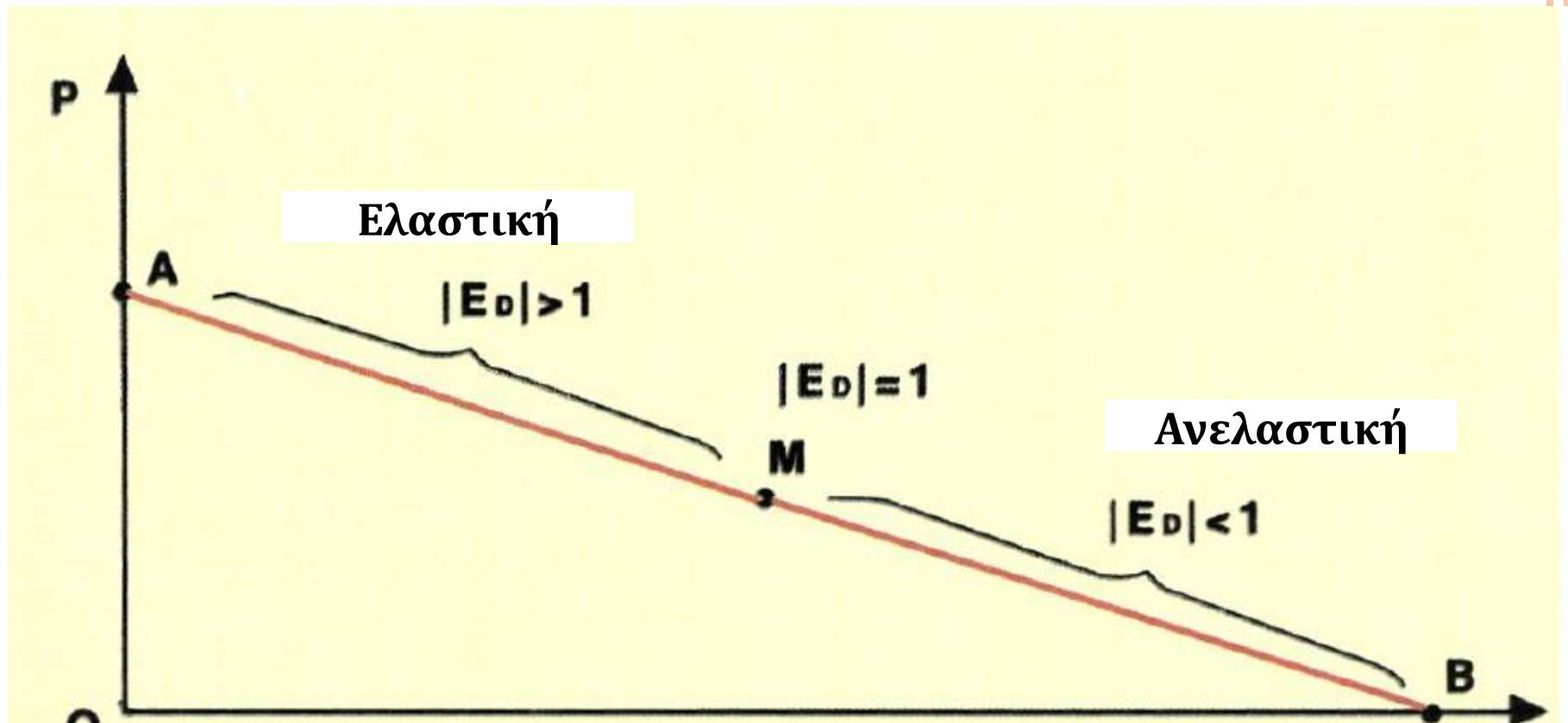

$|E_D| > 1$, ελαστική ζήτηση (π.χ. είδη πολυτελείας)
 $|E_D| < 1$, ανελαστική ζήτηση (π.χ. είδη πρώτης ανάγκης)

Καμπύλη ζήτησης ισοσκελής υπερβολή: $|E_D|=1$ σε όλο το μήκος της καμπύλης

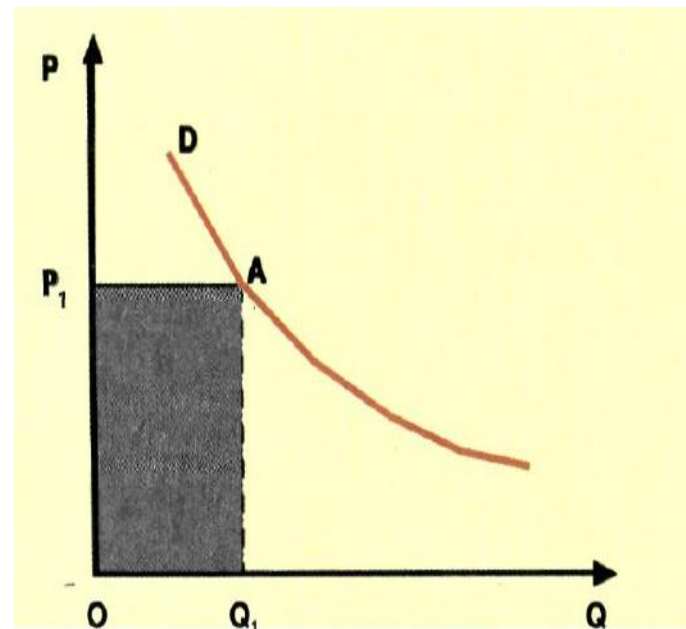
Καμπύλη ζήτησης ευθεία

ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

ο ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ = $P \cdot Q$

- ο Εξαρτάται άμεσα από την ελαστικότητα της ζήτησης ως προς την τιμή
- ο Σε κάθε μεταβολή της τιμής, η συνολική δαπάνη δέχεται δύο αντίθετες επιδράσεις που προέρχονται:
 - ο α) από τη μεταβολή της τιμής
 - ο β) από την αντίθετη μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας

Διάγραμμα 2.15. Συνολική δαπάνη καταναλωτών.

ΠΟΙΑ ΑΠΌ ΤΙΣ ΔΥΟ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΘΑ ΕΠΗΡΕΑΣΕΙ ΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ, ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΑΠΌ ΤΗΝ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΖΗΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΓΑΘΟΥ

ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΖΗΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

$$\text{όταν } |E_D| < 1, \quad \frac{\Delta Q}{Q} < \frac{\Delta P}{P} \quad \text{άρα } \Sigma\Delta \text{ και } P \text{ ανάλογη σχέση}$$

$$\text{όταν } |E_D| > 1, \quad \frac{\Delta Q}{Q} > \frac{\Delta P}{P} \quad \text{άρα } \Sigma\Delta \text{ και } P \text{ αντίστροφη σχέση}$$

$$\text{όταν } |E_D| = 1, \quad \frac{\Delta Q}{Q} = \frac{\Delta P}{P} \quad \text{άρα } \Sigma\Delta \text{ δεν επηρεάζεται}$$

$ E_D $	ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΙΜΗΣ	ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ
ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΗ ($ E_D < 1$)	$P \uparrow$	$\Sigma\Delta \uparrow$
	$P \downarrow$	$\Sigma\Delta \downarrow$
ΕΛΑΣΤΙΚΗ ($ E_D > 1$)	$P \uparrow$	$\Sigma\Delta \downarrow$
	$P \downarrow$	$\Sigma\Delta \uparrow$
$ E_D = 1$	$P \uparrow, P \downarrow$	$\Sigma\Delta \text{ ΣΤΑΘΕΡΗ}$

ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

- Να γνωρίζουν αν μπορούν να αυξήσουν την τιμή ενός προϊόντος χωρίς να διακινδυνεύουν τη μείωση των εσόδων τους

ΚΡΑΤΟΣ

- Να γνωρίζει αν μπορεί να επιβάλλει πρόσθετη φορολογία σε ένα αγαθό χωρίς να μειωθούν τα έσοδά του ή πόσο θα μειωθεί η ζητούμενη ποσότητα
- Αν μπορεί να παρέμβει θέτοντας ένα αγαθό σε διατίμηση

$$E_Y = \frac{\frac{\Delta Q}{Q_1} \cdot 100}{\frac{\Delta Y}{Y_1} \cdot 100} \quad \text{ή} \quad E_Y = \frac{\Delta Q}{\Delta Y} \cdot \frac{Y_1}{Q_1}$$

Κανονικά αγαθά

Τα αγαθά των οποίων η ζήτηση αυξάνεται όταν το εισόδημα των καταναλωτών αυξάνεται
 E_Y ΘΕΤΙΚΗ

Κατώτερα αγαθά

Τα αγαθά των οποίων η ζήτηση μειώνεται όταν το εισόδημα των καταναλωτών αυξάνεται
 E_Y ΑΡΝΗΤΙΚΗ

ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΖΗΤΗΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Η ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

$$E_Y = \frac{\frac{\Delta Q}{Q_1} \cdot 100}{\frac{\Delta Y}{Y_1} \cdot 100}$$

$$EY = \frac{\Delta Q}{\Delta Y} \cdot \frac{Y_1}{Q_1}$$

	Ζητούμενη Ποσότητα Q	Τιμή Μονάδος P	Εισόδημα καταναλωτών Y
A	10	150	50.000
B	12	150	55.000
Γ	15	150	60.000
Δ	18	150	72.000
Ε	22,5	150	96.000

Εισοδηματική ελαστικότητα όταν έχω αύξηση του εισοδήματος από το σημείο Α στο σημείο Β

$$E_D = \frac{\Delta Q}{\Delta Y} \cdot \frac{Y_1}{Q_1} = \frac{12 - 10}{55.000 - 50.000} \cdot \frac{50.000}{10}$$

$$\frac{2}{5.000} \cdot \frac{50.000}{10} = \frac{100.000}{50.000} = 2$$

	Ζητούμενη Ποσότητα Q	Τιμή Μονάδος P	Εισόδημα καταναλωτών Y
A	10	150	50.000
B	12	150	55.000
Γ	15	150	60.000
Δ	18	150	72.000
E	22,5	150	96.000

Εισοδηματική ελαστικότητα όταν έχω μείωση του εισοδήματος από το σημείο E στο σημείο Δ

$$E_D = \frac{\Delta Q}{\Delta Y} \cdot \frac{Y_1}{Q_1} = \frac{18 - 22,5}{72.000 - 96.000} \cdot \frac{72.000}{22,5}$$

$$\frac{-4,5}{-24.000} \cdot \frac{72.000}{22,5} = \frac{432.000}{540.000} = 0,8$$

Τιμές της Εισοδηματικής Ελαστικότητας για κανονικά και κατώτερα αγαθά

ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΑΓΑΘΑ

ΚΑΤΩΤΕΡΑ ΑΓΑΘΑ

ΑΥΞΗΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΜΕΙΩΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	Εισοδηματική Ελαστικότητα
ΑΥΞΗΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ ΤΟΥΣ	ΜΕΙΩΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ ΤΟΥΣ	Θετική
ΜΕΙΩΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ ΤΟΥΣ	ΑΥΞΗΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ ΤΟΥΣ	Αρνητική

Π.χ.: μαργαρίνη,
κατεψυγμένα
ψάρια

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Η διαδικασία με την οποία οι διάφοροι παραγωγικοί συντελεστές μετατρέπονται (μετασχηματίζονται) σε αγαθά χρήσιμα για τον άνθρωπο

ΠΡΟΪΟΝ:

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ

(i) Η συνειδητή προσπάθεια για κάποιο τελικό αποτέλεσμα

ii) Η χρονική διάρκεια από τη στιγμή που θα χρησιμοποιηθούν οι παραγωγικοί συντελεστές μέχρι την παραγωγή του προϊόντος

(iii) Η τεχνολογική σχέση ανάμεσα στις ποσότητες των παραγωγικών συντελεστών και την ποσότητα του παραγόμενου προϊόντος

Ο ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

○ Βραχυχρόνια περίοδος

Είναι το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο η επιχείρηση δεν μπορεί να μεταβάλλει την ποσότητα ενός ή περισσότερων από τους συντελεστές που χρησιμοποιεί

Στην περίοδο αυτή άλλοι συντελεστές είναι σταθεροί και άλλοι μεταβλητοί

○ Μακροχρόνια περίοδος

Είναι το χρονικό διάστημα, μέσα στο οποίο η επιχείρηση μπορεί να μεταβάλλει τις ποσότητες όλων των παραγωγικών συντελεστών

Όλοι οι συντελεστές είναι μεταβλητοί

ΣΤΑΘΕΡΟΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΛΗΤΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

- **Σταθεροί:** η ποσότητά τους δεν μπορεί να μεταβληθεί στη βραχυχρόνια περίοδο
 - Π.χ. μηχανήματα, τεχνολογία, γη, ενοίκια κλπ
- **Μεταβλητοί:** η ποσότητά τους μεταβάλλεται καθώς μεταβάλλεται η παραγωγή
 - Π.χ. εργασία, πρώτη ύλη, καύσιμα κλπ

Ο ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Οι έννοιες της βραχυχρόνιας και της μακροχρόνιας περιόδου δεν αντιστοιχούν σε κάποια συγκεκριμένη ημερολογιακή περίοδο

Αντικείμενο
επιχείρησης

Μέγεθος
επιχείρησης

Η ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

○ ΕΚΦΡΑΖΕΙ

Τη σχέση που συνδέει τη μέγιστη Ποσότητα προϊόντος που μπορεί να παραχθεί

- Σε ορισμένο χρόνο
- Με συγκεκριμένες ποσότητες συντελεστών
- Με δεδομένη τεχνολογία παραγωγής

ΣΤΗ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΔΙΑΚΡΙΝΟΥΜΕ

Την **τεχνολογική σχέση** ανάμεσα:

- Στις ποσότητες των συντελεστών
- Στην ποσότητα προϊόντος που παράγεται

Την παραγωγική αποτελεσματικότητα που είναι η καλύτερη δυνατή, αφού επιδίωξη των επιχειρήσεων είναι η παραγωγή όσο το δυνατόν μεγαλύτερων ποσοτήτων του προϊόντος, με σκοπό το μεγαλύτερο κέρδος

Η ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

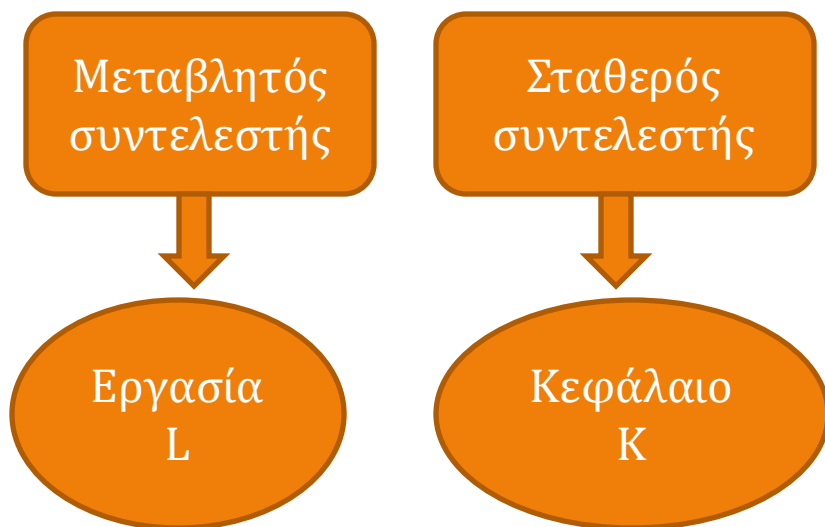
- $Q = f(x_1, x_2, \dots, x_n)$

Q = η ποσότητα του παραγόμενου προϊόντος

f = η συγκεκριμένη «συνάρτηση παραγωγής», δηλαδή ο τρόπος μετασχηματισμού συντελεστών παραγωγής σε προϊόν

x = η ποσότητα του χρησιμοποιούμενου συντελεστή παραγωγής i (για $i = 1, 2, \dots, n$)

ΥΠΟΘΕΣΗ: Στη βραχυχρόνια περίοδο υπάρχει ένας

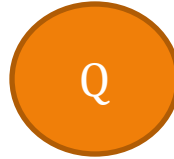

$$Q = f(L, \bar{K})$$

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

- ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ – TOTAL PRODUCT

- Η ποσότητα του προϊόντος που παράγεται, όταν οι ποσότητες όλων των άλλων συντελεστών παραμένουν σταθερές και μεταβάλλεται μόνο η ποσότητα του συντελεστή που μας ενδιαφέρει

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

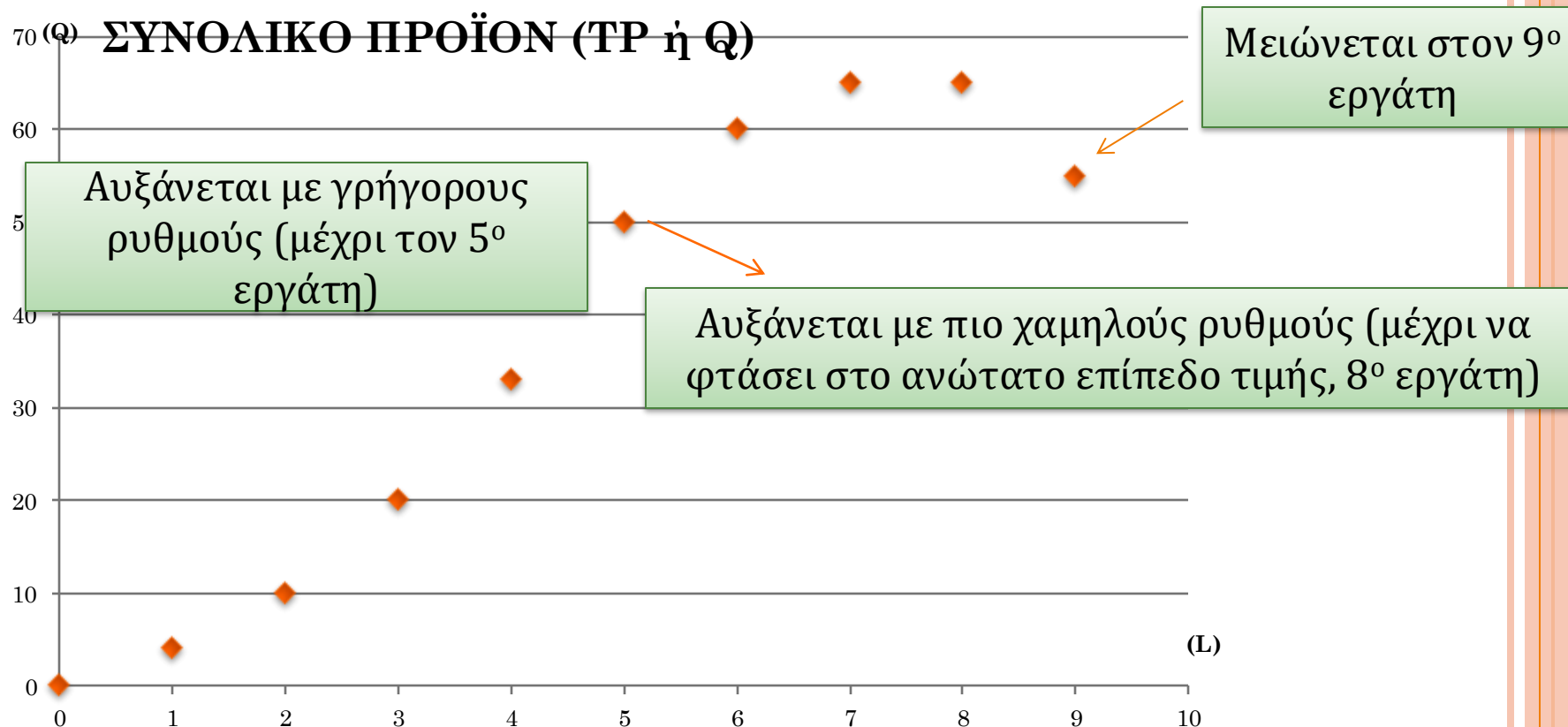
ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΕΔΑΦΟΥΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΤΩΝ (L)	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ (TP ή Q)
10	0	0
10	1	4
10	2	10
10	3	20
10	4	33
10	5	50
10	6	60
10	7	65
10	8	65
10	9	55

ΣΤΑΘΕΡΗ

Καμπύλη Συνολικού Προϊόντος ενός μεταβλητού συντελεστή εκφράζει τη σχέση ανάμεσα στο συνολικό προϊόν και στην ποσότητα του μεταβλητού συντελεστή για κάθε δεδομένη χρονική περίοδο

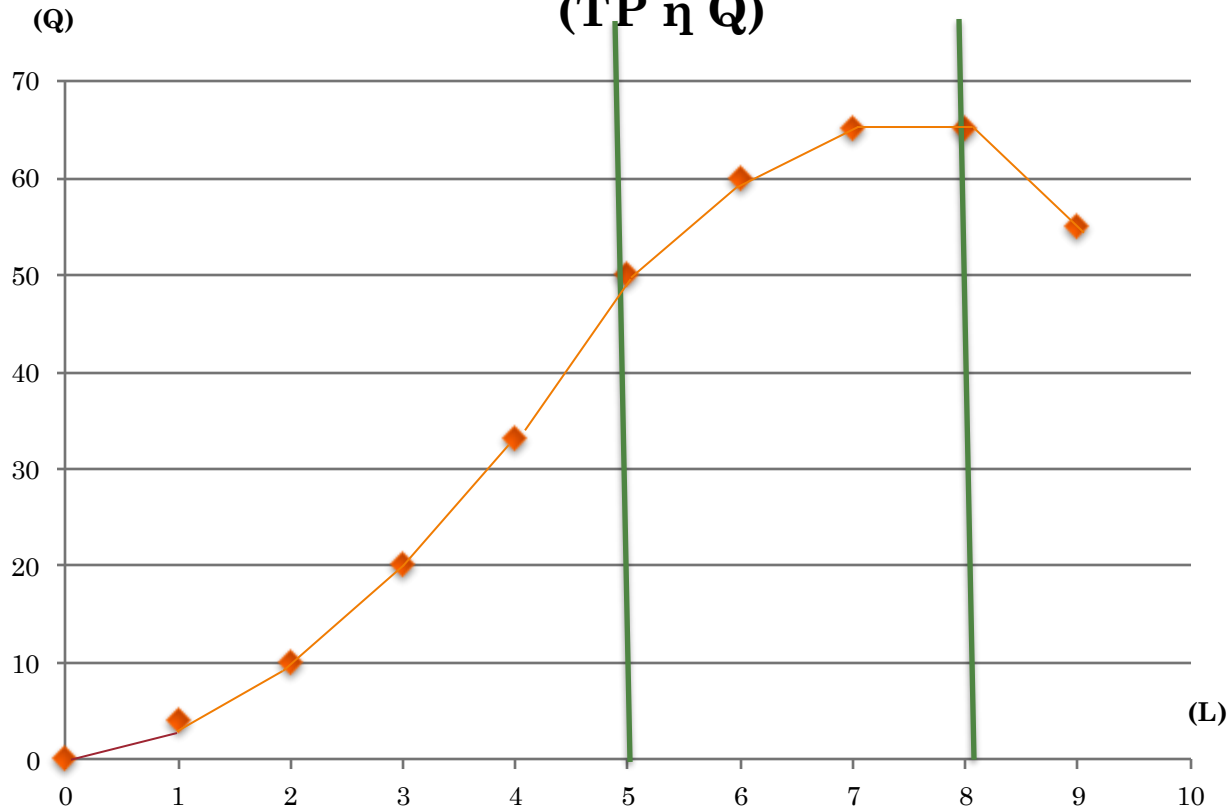

Το συνολικό προϊόν αυξάνεται στην αρχή με ταχύτερο ρυθμό. Έπειτα ο ρυθμός αύξησης μειώνεται, ώσπου να φτάσει το προϊόν στο ανώτατο επίπεδο τιμής, όγδοο εργάτη, και στη συνέχεια μειώνεται

TOTAL PRODUCT

ΚΑΜΠΥΛΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

(TP ή Q)

ΜΕΣΟ ΠΡΟΪΟΝ AVERAGE PRODUCT (AP)

$$\text{Μέσο Προϊόν} = \frac{\text{Συνολικό Προϊόν}}{\text{Ποσότητα Μεταβλητού Συντελεστή}} \quad \text{ή} \quad AP = \frac{Q}{L}$$

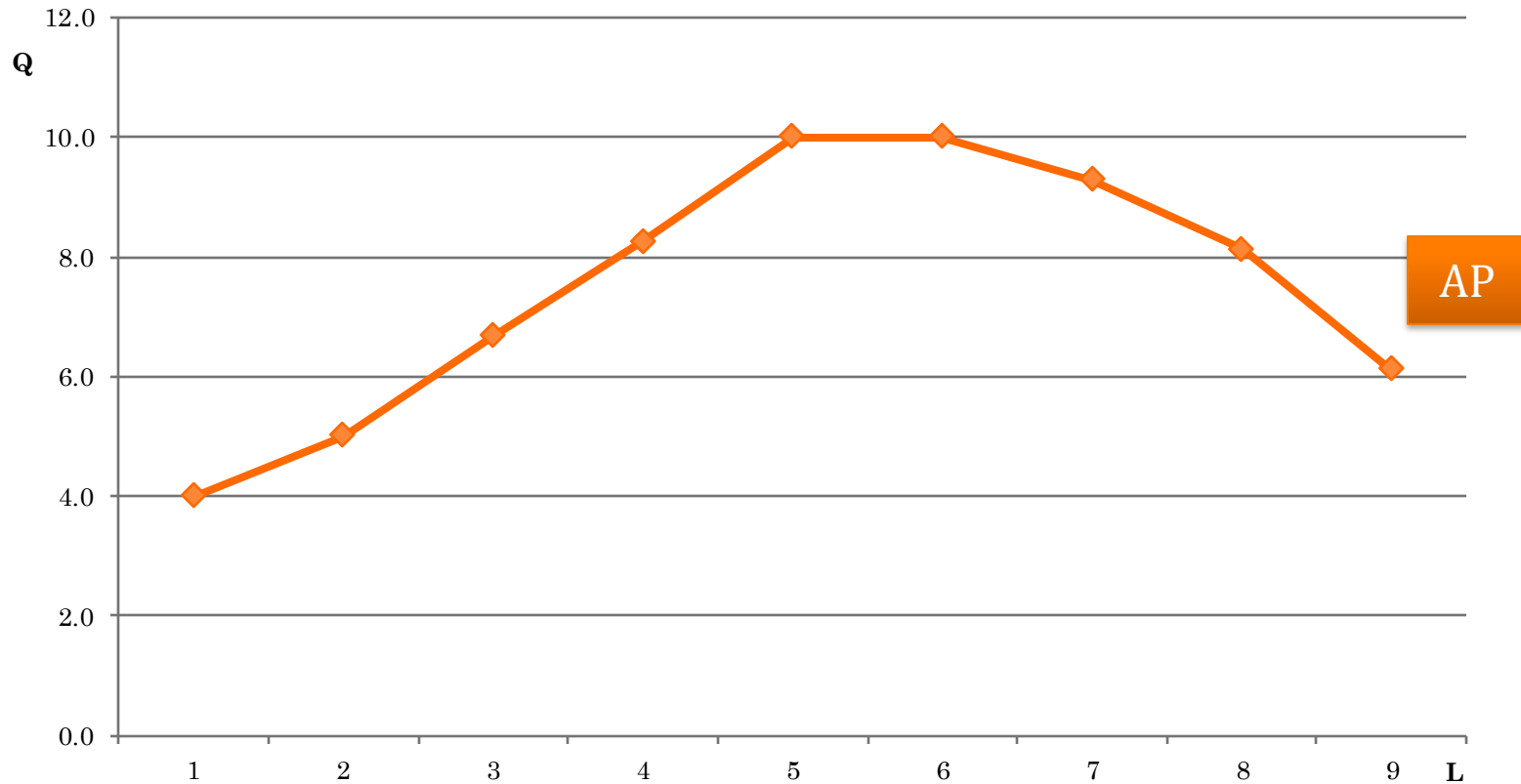
$Q = \text{Συνολικό προϊόν}, L = \text{Ποσότητα εργασίας}, AP = \text{Μέσο προϊόν}$

Δείχνει: το προϊόν ανά μονάδα μεταβλητού συντελεστή (π.χ. εργάτη)

ΚΑΜΠΥΛΗ ΜΕΣΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ: ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟ
ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΜΕΣΟ ΠΡΟΪΟΝ

ΜΕΣΟ ΠΡΟΪΟΝ ($AP=Q/L$)

ΟΡΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ MARGINAL PRODUCT (MP)

$$\text{Οριακό Προϊόν} = \frac{\text{Μεταβολή Συνολικού Προϊόντος}}{\text{Μεταβολή στην ποσότητα του μεταβλ. συντελ. (εργάτες)}}$$

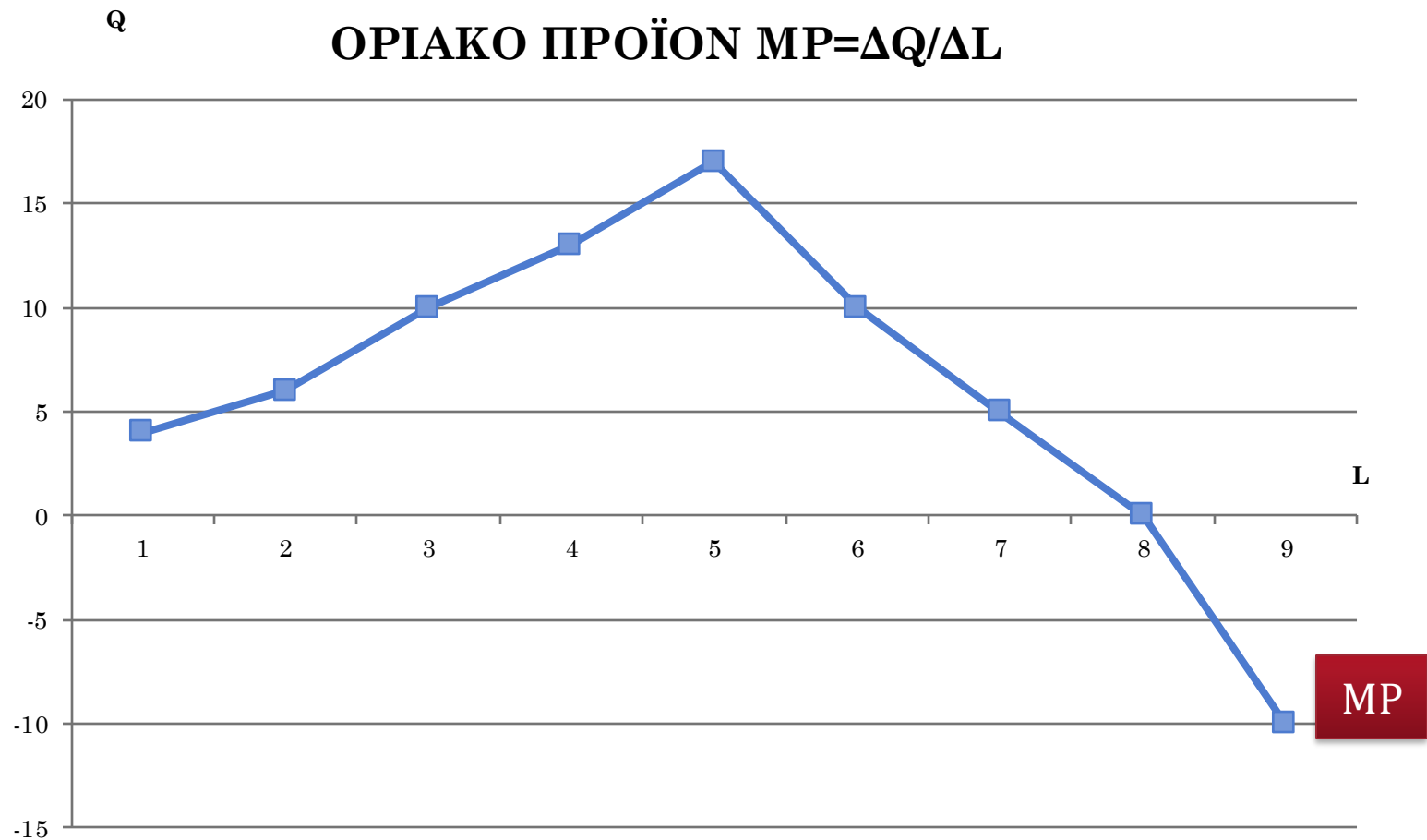
$$MP = \frac{\Delta Q}{\Delta L}$$

$$MP = \text{Οριακό προϊόν}, \Delta = \text{Μεταβολή}$$

- Δείχνει: το ρυθμό μεταβολής του συνολικού προϊόντος, εξαιτίας της προσθήκης κάθε φορά στην παραγωγή του τελευταίου εργάτη
- Δεν είναι το προϊόν που παράγει κάθε φορά ο συγκεκριμένος εργάτης, αλλά η μεταβολή που επέρχεται στο συνολικό προϊόν εξαιτίας της παρουσίας του επιπλέον εργάτη

ΚΑΜΠΥΛΗ ΟΡΙΑΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ: ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟ ΟΡΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ

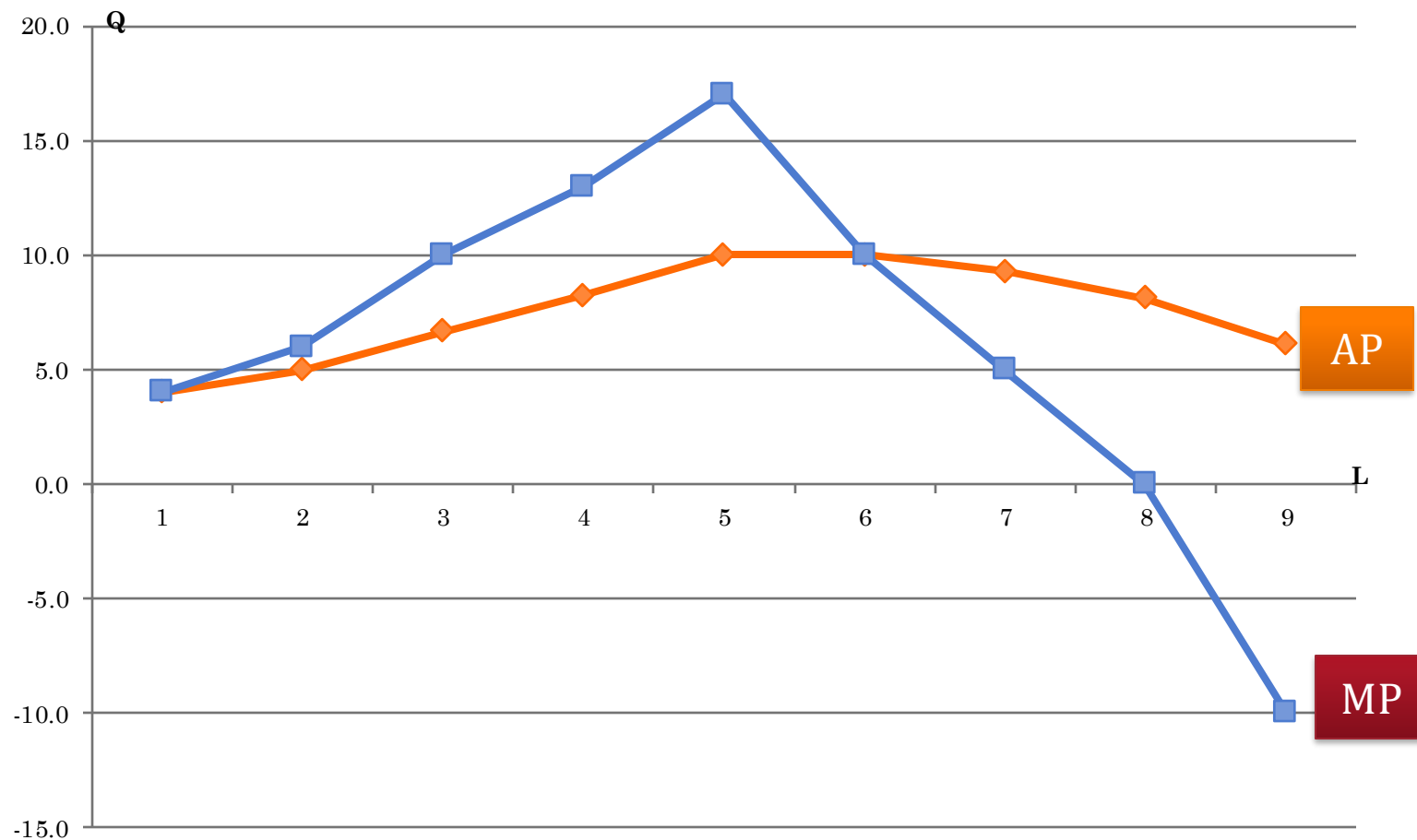
ΜΕΣΟ ΚΑΙ ΟΡΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΤΩΝ (L)	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ (TP ή Q)	ΜΕΣΟ ΠΡΟΪΟΝ (AP=Q/L)	ΟΡΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ MP=ΔQ/ΔL
0	0	-	-
1	4	4,0	4
2	10	5,0	6
3	20	6,7	10
4	33	8,3	13
5	50	10,0	17
6	60	10,0	10
7	65	9,3	5
8	65	8,1	0
9	55	6,1	-10

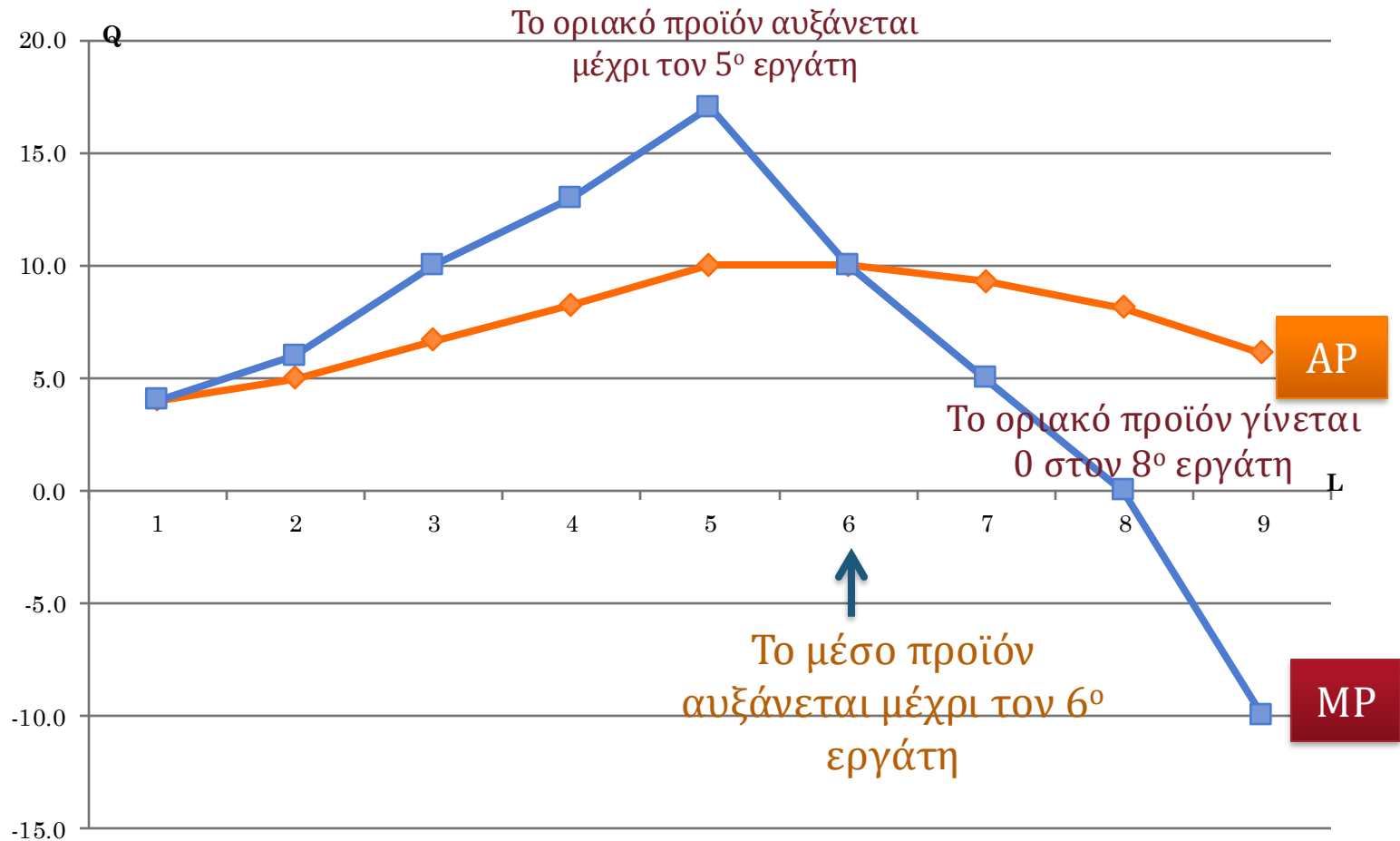
- Όσο αυξάνεται ο αριθμός των εργαζομένων, το συνολικό προϊόν αυξάνεται, μέχρι και την είσοδο του 7^{ου} εργάτη. Η είσοδος του 8^{ου} εργάτη αφήνει την παραγωγή αμετάβλητη, ο 9^{ος} εργάτης οδηγεί σε μείωση
- Το μέσο προϊόν αυξάνεται μέχρι και τον 6^ο εργάτη και στη συνέχεια μειώνεται
- Το οριακό προϊόν αυξάνεται μέχρι και τον 5^ο εργάτη και στη συνέχεια μειώνεται. Γίνεται 0 στον 8^ο εργάτη και αρνητικό στον ένατο, με αποτέλεσμα να μειώνεται και το συνολικό προϊόν.

Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ, ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΡΙΑΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΕΞΗΓΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ ΤΗΣ ΦΘΙΝΟΥΣΑΣ Ή ΜΗ ΑΝΑΛΟΓΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

ΜΕΣΟ ΚΑΙ ΟΡΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

ΜΕΣΟ ΚΑΙ ΟΡΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

ΚΑΜΠΥΛΕΣ ΜΕΣΟΥ ΚΑΙ ΟΡΙΑΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Καμπύλη μέσου προϊόντος

Τη σχέση ανάμεσα στην ποσότητα της εργασίας και στο αντίστοιχο μέσο προϊόν της

Καμπύλη οριακού προϊόντος

Τη σχέση ανάμεσα στην ποσότητα της εργασίας και στο αντίστοιχο οριακό προϊόν της

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΦΘΙΝΟΥΣΑΣ Η ΜΗ ΑΝΑΛΟΓΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

- Ο νόμος της φθίνουσας ή μη ανάλογης απόδοσης δηλώνει ότι:
 - στη βραχυχρόνια περίοδο παραγωγής, δηλαδή στην περίοδο που υπάρχει ένας τουλάχιστον σταθερός παραγωγικός συντελεστής,
 - υπάρχει ένα σημείο μέχρι το οποίο η διαδοχική προσθήκη ίσων μονάδων του μεταβλητού συντελεστή δίνει συνεχώς μεγαλύτερες αυξήσεις στο συνολικό προϊόν.
 - Πέρα από το σημείο αυτό κάθε διαδοχική ίση αύξηση του μεταβλητού συντελεστή θα δίνει όλο και μικρότερες αυξήσεις στο συνολικό προϊόν, δηλαδή, το οριακό προϊόν του μεταβλητού συντελεστή αρχικά αυξάνεται και μετά μειώνεται.

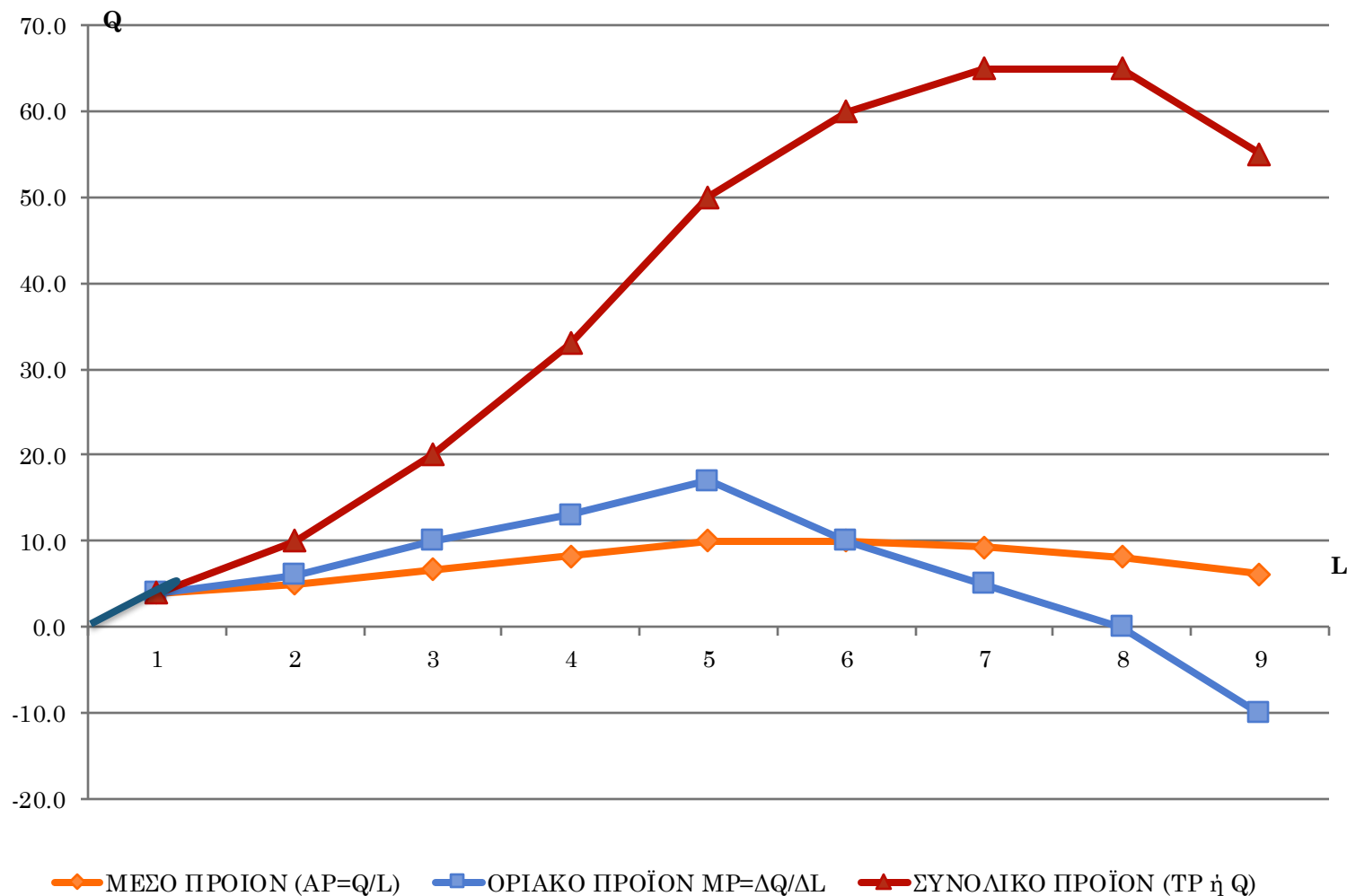

ΣΥΝΟΛΙΚΟ, ΜΕΣΟ, ΟΡΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΤΩΝ (L)	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ (TP ή Q)	ΜΕΣΟ ΠΡΟΙΟΝ (AP=Q/L)	ΟΡΙΑΚΟ ΠΡΟΪΟΝ MP=ΔQ/ΔL
0	0	-	-
1	4	4,0	4
2	10	5,0	6
3	20	6,7	10
4	33	8,3	13
5	50	10,0	17
6	60	10,0	10
7	65	9,3	5
8	65	8,1	0
9	55	6,1	-10

Ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης είναι μια εμπειρική διαπίστωση που ισχύει για κάθε παραγωγική διαδικασία. Ο νόμος αυτός ισύει, επειδή μεταβάλλονται οι αναλογίες που υπάρχουν κάθε φορά ανάμεσα στους σταθερούς και μεταβλητούς συντελεστές.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΜΠΥΛΩΝ

- (i) Όταν το οριακό προϊόν μειώνεται, δεν αρχίζει συγχρόνως να μειώνεται και το συνολικό προϊόν. Αντίθετα, συνεχίζει να αυξάνεται, αλλά με φθίνοντες ρυθμούς,
- (ii) Όταν το οριακό προϊόν γίνεται μηδέν, το συνολικό προϊόν αποκτά τη μέγιστη τιμή του. Αν όμως εξακολουθεί να αυξάνεται η ποσότητα του μεταβλητού συντελεστή, τότε το οριακό προϊόν λαμβάνει αρνητικές τιμές και το συνολικό προϊόν μειώνεται. Στο παράδειγμά μας αυτό συμβαίνει στον ένατο εργάτη
- (iii) Η καμπύλη του οριακού προϊόντος τέμνει πάντοτε την καμπύλη του μέσου προϊόντος από πάνω προς τα κάτω στη μέγιστη τιμή του. Στο παράδειγμα μας αυτό συμβαίνει στον έκτο εργάτη.
- Το μέσο προϊόν στη συνέχεια μειώνεται. Αυτό οφείλεται στην παρακάτω σημαντική σχέση ανάμεσα στο μέσο και οριακό προϊόν. Όταν το οριακό προϊόν είναι μεγαλύτερο από το μέσο, το μέσο προϊόν αυξάνεται με την αύξηση της εργασίας, ενώ, όταν το οριακό προϊόν είναι μικρότερο από το μέσο, το μέσο προϊόν μειώνεται με την αύξηση της εργασίας,

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΜΠΥΛΩΝ

- (iv) Οι μεταβολές του μέσου προϊόντος είναι μικρότερες από αυτές του οριακού. Αυτό οφείλεται στο ότι το μέσο προϊόν ως μέσος όρος επηρεάζεται και από τις προηγούμενες μονάδες του μεταβλητού συντελεστή (εργασίας) και του προϊόντος, ενώ το οριακό προϊόν μόνον από την τελευταία μεταβολή του μεταβλητού συντελεστή και του προϊόντος.
- Ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης είναι μια εμπειρική διαπίστωση που ισχύει για κάθε παραγωγική διαδικασία. Ο νόμος αυτός ισχύει, επειδή μεταβάλλονται οι αναλογίες που υπάρχουν κάθε φορά ανάμεσα στους σταθερούς και μεταβλητούς συντελεστές.

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΦΘΙΝΟΥΣΑΣ Η ΜΗ ΑΝΑΛΟΓΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

Ο νόμος της φθίνουσας απόδοσης είναι μια εμπειρική διαπίστωση που ισχύει για κάθε παραγωγική διαδικασία. Ο νόμος αυτός ισχύει, επειδή μεταβάλλονται οι αναλογίες που υπάρχουν κάθε φορά ανάμεσα στους σταθερούς και μεταβλητούς συντελεστές.

- Στο παράδειγμα μας ο πρώτος εργάτης συνδυάζεται με δέκα στρέμματα γης αναλογία **10:1. Η απόδοση είναι μικρή, γιατί θα πρέπει να εκτελέσει όλες τις εργασίες μόνος του.**
- Όταν προστεθεί ο δεύτερος εργάτης, η αναλογία γίνεται **10:2 και βελτιώνεται η απόδοση κάθε εργάτη, γιατί μπορούν να συντονίσουν την εκτέλεση του έργου τους.**
- Όταν προστεθεί τρίτος εργάτης, **ο συντονισμός είναι καλύτερος και το προϊόν αυξάνει ακόμη περισσότερο.**
- Προσθέτοντας εργάτες, χωρίς να μεταβληθεί η καλλιεργούμενη έκταση, αυξάνεται η παραγωγή, αλλά αυτό δεν μπορεί να συνεχιστεί επ' άπειρον.

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΦΘΙΝΟΥΣΑΣ Η ΜΗ ΑΝΑΛΟΓΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

- Στο παράδειγμα μας, όταν η αναλογία γίνει **10:6**, το οριακό προϊόν μειώνεται και το συνολικό αυξάνεται με φθίνοντα ρυθμό, γιατί ο συντονισμός των εργατών μεταξύ τους και σε σχέση με το έδαφος δεν έχει άλλα περιθώρια βελτίωσης.
- Όταν η αναλογία γίνει 10:8, το οριακό προϊόν γίνεται μηδέν, επειδή δεν υπάρχει έδαφος για καλλιέργεια για τον όγδοο εργάτη.
- Όταν η αναλογία γίνει 10:9, το οριακό προϊόν γίνεται αρνητικό και το συνολικό μειώνεται, γιατί πλέον οι εργάτες δυσκολεύονται στην εκτέλεση του έργου, ενοχλούν ο ένας τον άλλον κτλ.

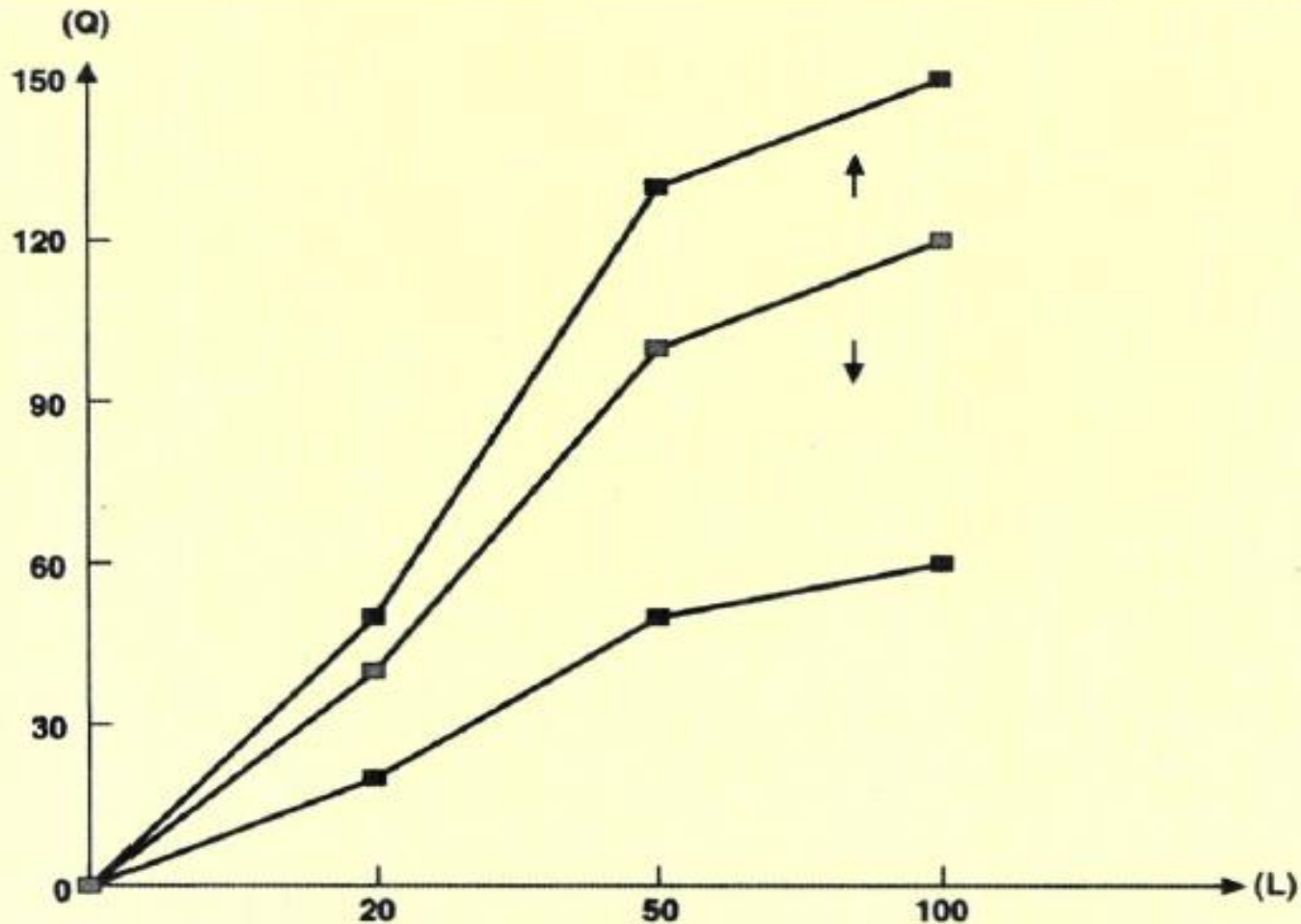

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

- ο νόμος της φθίνουσας ή μη ανάλογης απόδοσης ισχύει στη βραχυχρόνια περίοδο με δεδομένη και αμετάβλητη τεχνολογία.
- Αν η τεχνολογία μεταβληθεί, τότε έχουμε μεταβολή και στη συνάρτηση παραγωγής.
- Αν έχουμε βελτίωση της τεχνολογίας σ' ένα αγαθό, τότε με τις ίδιες ποσότητες παραγωγικών συντελεστών αυξάνεται η παραγόμενη ποσότητα, ενώ, αν έχουμε χειροτέρευση, η παραγόμενη ποσότητα μειώνεται.
- Μετά τη βελτίωση της τεχνολογίας η καμπύλη του συνολικού προϊόντος (TP) μετατοπίζεται προς τα πάνω
- Σε περίπτωση που η τεχνολογία χειροτερεύει, η καμπύλη του συνολικού προϊόντος μετατοπίζεται προς τα κάτω

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Διάγραμμα 3.4 Η επίδραση της τεχνολογίας στη συνάρτηση της παραγωγής

ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΚΦΡΑΖΕΙ:

- Σχέση μεταξύ του κόστους παραγωγής ενός προϊόντος και την παραγόμενη ποσότητα
- Στη βραχυχρόνια περίοδο υπάρχουν σταθεροί και μεταβλητοί συντελεστές
- Μεταβλητοί συντελεστές: η ποσότητα μεταβάλλεται καθώς μεταβάλλεται η ποσότητα του παραγόμενου προϊόντος π.χ. δαπάνες για α' ύλες, ημερομίσθια, καύσιμα

VARIABLE COST, VC

- Σταθεροί συντελεστές: το κόστος που δεν μεταβάλλεται καθώς μεταβάλλεται η ποσότητα του παραγόμενου προϊόντος π.χ. δαπάνες για ενοίκια κτιρίων, ασφάλιστρα επιχειρήσεων

FIXED COST, FC

$$TC=FC+VC$$

ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ ΚΟΣΤΟΣ =
ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΒΛΗΤΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ * ΑΜΟΙΒΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ

Μεταβλητό κόστος =

Κόστος εργασίας

+

Κόστος α' υλών

$L * W$

$Q * C \text{ α' υλών}$

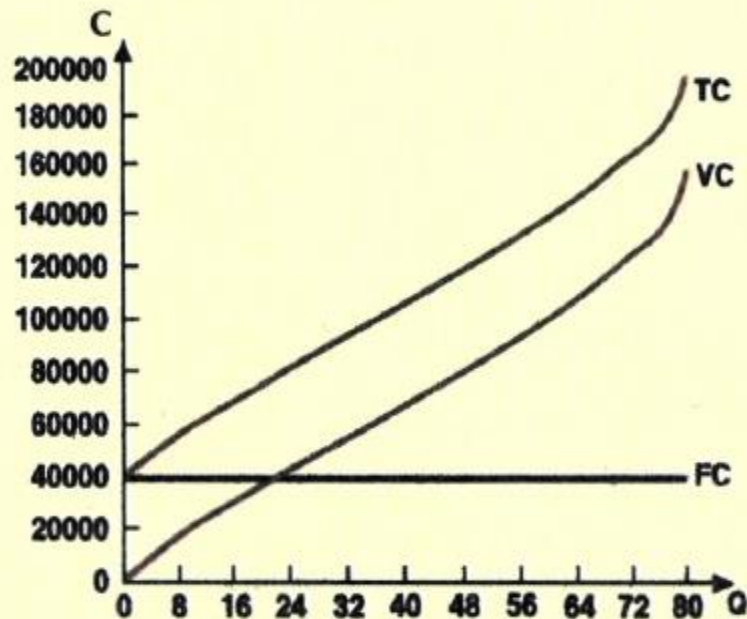

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

- Σταθεροί συντελεστές: πάγιες εγκαταστάσεις, κτίρια και μηχανές
- Μεταβλητοί συντελεστές: α' ύλες και εργασία
- Δαπάνη για α' ύλη ανά μον. πρ. είναι: 100 ευρώ
- Αμοιβή κάθε εργάτη είναι: 1.000 ευρώ
- Σταθερό κόστος είναι: 4.000 ευρώ

L	Q	FC	VC	TC
0	0	4.000	0	4.000
1	8	4.000	$1.000*1+100*8=1.800$	5.800
2	22	4.000	$1.000*2+100*22=1.800$	8.200
3	41	4.000	$1.000*3+100*41=1.800$	11.100
4	57	4.000	$1.000*4+100*57=1.800$	13.700
5	69	4.000	$1.000*5+100*69=1.800$	15.900
6	74	4.000	$1.000*6+100*74=1.800$	17.400
7	76	4.000	$1.000*7+100*76=1.800$	18.600
8	76	4.000	$1.000*8+100*76=1.800$	19.600

- FC: ευθεία γραμμή παράλληλη προς τον άξονα των ποσοτήτων
- Γιατί; Το σταθερό κόστος είναι αμετάβλητο ανεξάρτητα από την παραγόμενη ποσότητα. Το FC επιβαρύνει την επιχείρηση ακόμη και όταν η παραγωγή είναι μηδέν
- VC: Ξεκινά από την αρχή των αξόνων και ανέρχεται καθώς αυξάνεται η ποσότητα του προϊόντος. Στην αρχή η αύξηση είναι αργή και στη συνέχεια γίνεται έντονη, λόγω του ΝΦΑ
- TC: άθροισμα των δύο άλλων καμπυλών. Ξεκινά από το ύψος του FC. Η μεταβολή του οφείλεται αποκλειστικά στο μεταβλητό κόστος, για αυτό έχουν την ίδια πορεία. Απέχει από την καμπύλη VC κατά το μέγεθος του FC

Το κατά μονάδα κόστος προϊόντος είναι το ΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ

$$\text{Μέσο Σταθερό Κόστος} = \frac{\text{Σταθερό Κόστος}}{\text{Ποσότητα παραγωγής}} \text{ ή } AFC = \frac{FC}{Q} .$$

$$\text{Μέσο Μεταβλητό Κόστος} = \frac{\text{Μεταβλητό Κόστος}}{\text{Ποσότητα παραγωγής}} \text{ ή } AVC = \frac{VC}{Q} .$$

$$\text{Μέσο Συνολικό Κόστος} = \frac{\text{Συνολικό Κόστος}}{\text{Ποσότητα παραγωγής}} \text{ ή } ATC = \frac{TC}{Q} .$$

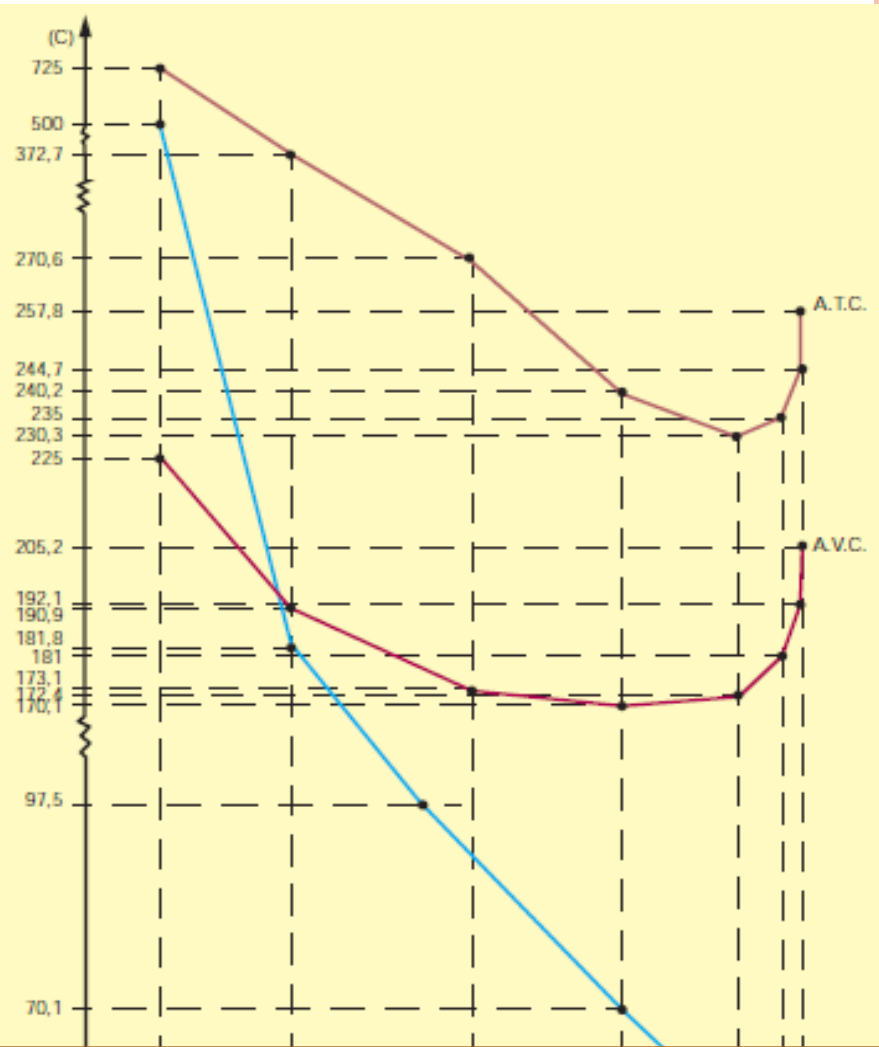
Το Μέσο συνολικό κόστος, που πολλές φορές λέγεται απλώς και Μέσο Κόστος, προκύπτει και ως άθροισμα:

$$\begin{aligned} \text{Μέσο συνολικό Κόστος} &= \text{Μέσο Σταθερό Κόστος} + \text{Μέσο Μεταβλητό Κόστος} \\ ATC &= AFC + AVC \end{aligned}$$

Το ATC είναι το άθροισμα του AVC και AFC και επηρεάζεται και από τα δύο. Στην αρχή, που η συμμετοχή του σταθερού κόστους είναι σημαντική, επηρεάζεται κυρίως από το AFC. Όσο όμως η παραγωγή αυξάνεται, η σημασία του μέσου σταθερού κόστους μειώνεται και το μέσο συνολικό κόστος επηρεάζεται κυρίως από το AVC και ακολουθεί την ίδια ανοδική πορεία με αυτό.

L	Q	FC	VC	TC
0	0	4.000	0	4.000
1	8	4.000	1800	5.800
2	22	4.000	4200	8.200
3	41	4.000	7100	11.100
4	57	4.000	9700	13.700
5	69	4.000	11900	15.900
6	74	4.000	13400	17.400
7	76	4.000	14600	18.600
8	76	4.000	15600	19.600

Οι καμπύλες του AVC και ATC στη βραχυχρόνια περίοδο έχουν το σχήμα του λατινικού γράμματος U, ως συνέπεια του νόμου της φθίνουσας ή μη ανάλογης απόδοσης.

ΟΡΙΑΚΟΣ ΚΟΣΤΟΣ

Δείχνει το ρυθμό με τον οποίο μεταβάλλεται το συνολικό κόστος όταν μεταβάλλεται η παραγωγή κατά μια μονάδα

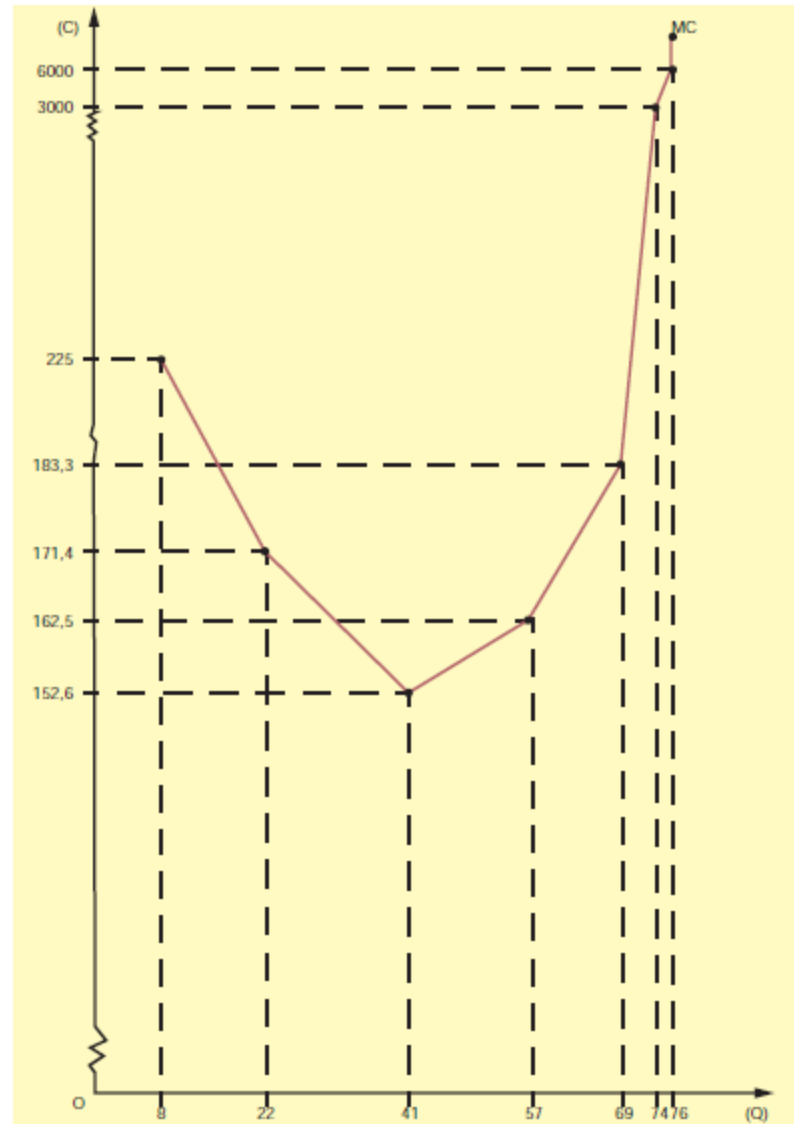
Οριακό κόστος	=	Μεταβολή συνολικού κόστους
		Μεταβολή του προϊόντος
Οριακό κόστος	=	Μεταβολή μεταβλητού κόστους
		Μεταβολή του προϊόντος

MC=	$\frac{\Delta(TC)}{\Delta Q}$
MC=	$\frac{\Delta(VC)}{\Delta Q}$

Η καμπύλη του MC, αρχικά κατέρχεται και φθάνει σε ένα κατώτατο σημείο, και στη συνέχεια ανέρχεται.

Και αυτό, γιατί η συμπεριφορά του MC προσδιορίζεται από το ΝΦΑ.

Διάγραμμα 3.7. Καμπύλη του Οριακού Κόστους

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ:

γιατί η απόφαση της επιχείρησης για αύξηση της παραγωγής της κατά μία μονάδα θα πρέπει να γίνει έπειτα από σύγκριση του κόστους αυτής της μονάδας, που είναι **το οριακό κόστος**, με το έσοδο από την πώληση αυτής της μονάδας.

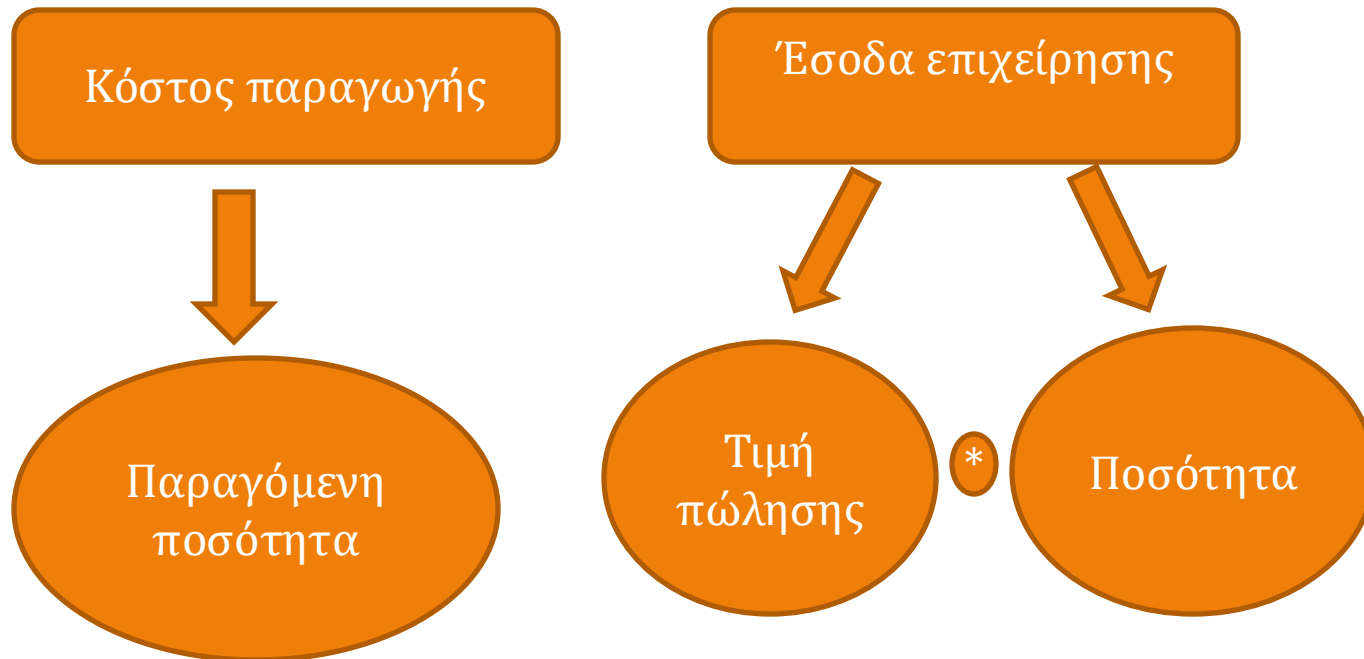
Το MC δεν είναι το κόστος παραγωγής της συγκεκριμένης τελευταίας μονάδας προϊόντος, αλλά η μεταβολή του συνολικού κόστους που προήλθε από την παραγωγή της συγκεκριμένης μονάδας προϊόντος, η οποία προκάλεσε.

Το MC μεταβάλλεται ως μέγεθος **πιο έντονα** από το AVC γιατί δεν επηρεάζεται, όπως το μέσο, από τις προηγούμενες μεταβολές του κόστους παραγωγής.

Το μέσο κόστος είναι κόστος ανά μονάδα προϊόντος, ενώ το οριακό είναι η αύξηση του συνολικού κόστους παραγωγής λόγω της παραγωγής της τελευταίας μονάδας προϊόντος.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

- Σκοπός επιχείρησης: μεγιστοποίηση του κέρδους.
- Αυτό είναι αποτέλεσμα δύο μεγεθών:

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

- τιμή πώλησης σταθερή και
- η επιχείρηση μπορεί να πουλά όποια ποσότητα θελήσει να παράγει,

το κέρδος της επιχείρησης εξαρτάται:

- από το κόστος και
- την παραγόμενη ποσότητα.

•Όσο το κατά μονάδα προϊόντος κόστος μειώνεται η επιχείρηση αυξάνει την παραγωγή της, ακόμα και με την ίδια τιμή πώλησης, γιατί αυξάνει το κέρδος της.

•Όσο το κατά μονάδα προϊόντος κόστος αυξάνεται η επιχείρηση μειώνει την παραγωγή της

•Επομένως η επιχείρηση θα πρέπει να βρει την ποσότητα για την οποία μεγιστοποιείται το κέρδος της.

•Αυτό συμβαίνει όταν

Οριακό
κόστος

=

Τιμή

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Αν η τιμή του προϊόντος μεταβληθεί

Η επιχείρηση μεταβάλλει την παραγόμενη και προσφερόμενη ποσότητα

ΑΚΟΛΟΥΘΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΑΜΠΥΛΗ ΤΟΥ ΟΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Έτσι στην ουσία το ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης του οριακού κόστους, που βρίσκεται πάνω από την καμπύλη του μέσου μεταβλητού κόστους, αποτελεί τη βραχυχρόνια καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης.

Επομένως, η επιχείρηση δεν προσφέρει για τιμές που είναι μικρότερες από το μέσο μεταβλητό κόστος.

▪

ΚΑΜΠΥΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

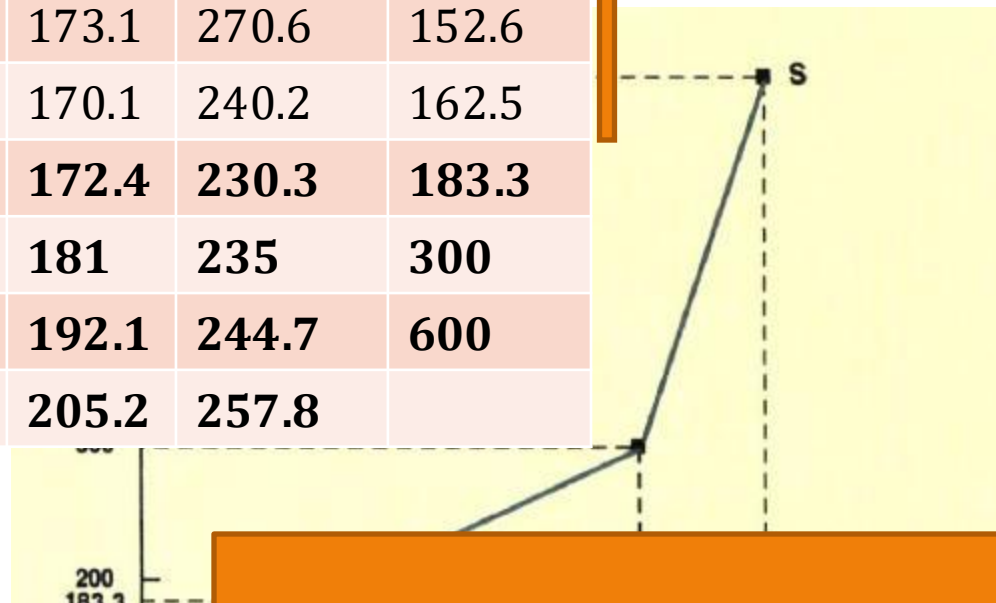
- Η καμπύλη προσφοράς (Supply, S) μιας επιχείρησης δείχνει τις ποσότητες του αγαθού που είναι διατεθειμένη να παράγει και να προσφέρει σε κάθε τιμή του αγαθού

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Q	AFC	AVC	ATC	MC
8	500	225	725	225
22	181.8	190.9	372.7	171.4
41	97.5	173.1	270.6	152.6
57	70.1	170.1	240.2	162.5
69	57.9	172.4	230.3	183.3
74	54	181	235	300
76	52.6	192.1	244.7	600
76	52.6	205.2	257.8	

$MC < AVC$ Δεν συμφέρει να παράγονται από την επιχείρηση

Τιμή (P)	Ποσότητα (Q)
183,3	69
300	74
600	76

Όταν αυξάνεται η τιμή (*ceteris paribus*), αυξάνεται και η προσφερόμενη ποσότητα, και αντίστροφα, όταν μειώνεται η τιμή (*ceteris paribus*), μειώνεται και η προσφερόμενη ποσότητα.
Αυτό αποτελεί και το νόμο της προσφοράς.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

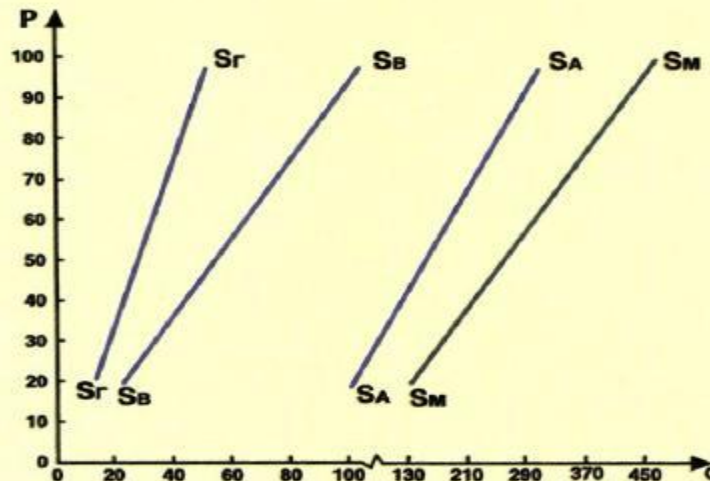
- Γραφικά η καμπύλη προσφοράς έχει αρνητική κλίση.
- Το κέρδος της επιχείρησης μεγιστοποιείται όταν το οριακό κόστος είναι ίσο με την τιμή.
- Η καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης είναι το ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης του οριακού κόστους.
- Η επιχείρηση δεν προσφέρει για τιμές που είναι μικρότερες από το μέσο μεταβλητό κόστος.

ΑΓΟΡΑΙΑ ΚΑΜΠΥΛΗ ΖΗΤΗΣΗΣ

- Η αγοραία καμπύλη προσφοράς είναι:
 - το άθροισμα των ποσοτήτων που αντιστοιχούν στις καμπύλες προσφοράς όλων των επιχειρήσεων που προσφέρουν το προϊόν
 - δείχνει τη συνολικά προσφερόμενη ποσότητα σε κάθε τιμή.
- Γραφικά προκύπτει από το οριζόντιο άθροισμα των ατομικών καμπυλών προσφοράς.
- Η κλίση της αγοραίας καμπύλης προσφοράς είναι θετική.

P	Q_{SA}	Q_{SB}	$Q_{S\Gamma}$	Q_{SM}
20	100	20	10	130
40	150	40	20	210
60	200	60	30	290
80	250	80	40	370
100	300	100	50	450

ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

- Θεωρούμε ότι:
 - μεταβάλλεται μόνο η τιμή και
 - οι υπόλοιποι παράγοντες που επηρεάζουν την προσφορά παραμένουν σταθεροί (οι τιμές των παραγωγικών συντελεστών, η τεχνολογία παραγωγής, οι καιρικές συνθήκες, ο αριθμός των επιχειρήσεων)

- Συνάρτηση προσφοράς

$$Q_s = f(P) \text{ όπου:}$$

Q_s = προσφερόμενη ποσότητα

P = τιμή του αγαθού

Η ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

- Η γραφική παράσταση αυτής της συνάρτησης είναι η καμπύλη προσφοράς.
- Η συνάρτηση προσφοράς μπορεί να έχει διάφορες αλγεβρικές μορφές.
- Εμείς, για ευκολία, θα θεωρήσουμε ότι η συνάρτηση προσφοράς είναι γραμμική.
- Η μορφή της είναι $Q_s = \gamma + \delta P$.

- Η ποσότητα και η τιμή δεν μπορεί να έχουν αρνητικές τιμές και ισχύει $Q_s \geq 0, P \geq 0$.

ΑΣΚΗΣΗ

- Τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα παρουσιάζουν τα δεδομένα κόστους μιας επιχείρησης που λειτουργεί στη βραχυχρόνια περίοδο:

Q (σε τόνους)	0	1	2	3	4	5	6	7
TC (σε ευρώ)	10	80	130	190	270	390	570	810

- α) να συντάξετε τον πίνακα προσφοράς της επιχείρησης
- β) να εξηγήσετε για ποιες τιμές η επιχείρηση δεν έχει συμφέρον να προσφέρει τις ποσότητες του πίνακα προσφοράς
- γ) Να σχεδιάσετε την καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης

- Για να συντάξω τον πίνακα προσφοράς της επιχείρησης, πρέπει να υπολογίσουμε το AVC και το MC
- Για $Q=0$ $VC=0$ αφού η επιχείρηση δεν επιβαρύνεται με έξοδα για μεταβλητούς συντελεστές

Q	TC	FC	VC	AVC	MC
0	10	10	0	-	-
1	80	10	70	70	70
2	130	10	120	60	50
3	190	10	180	60	60
4	270	10	260	65	80
5	390	10	380	76	120
6	570	10	560	93,3	180
7	810	10	800	114,2	240

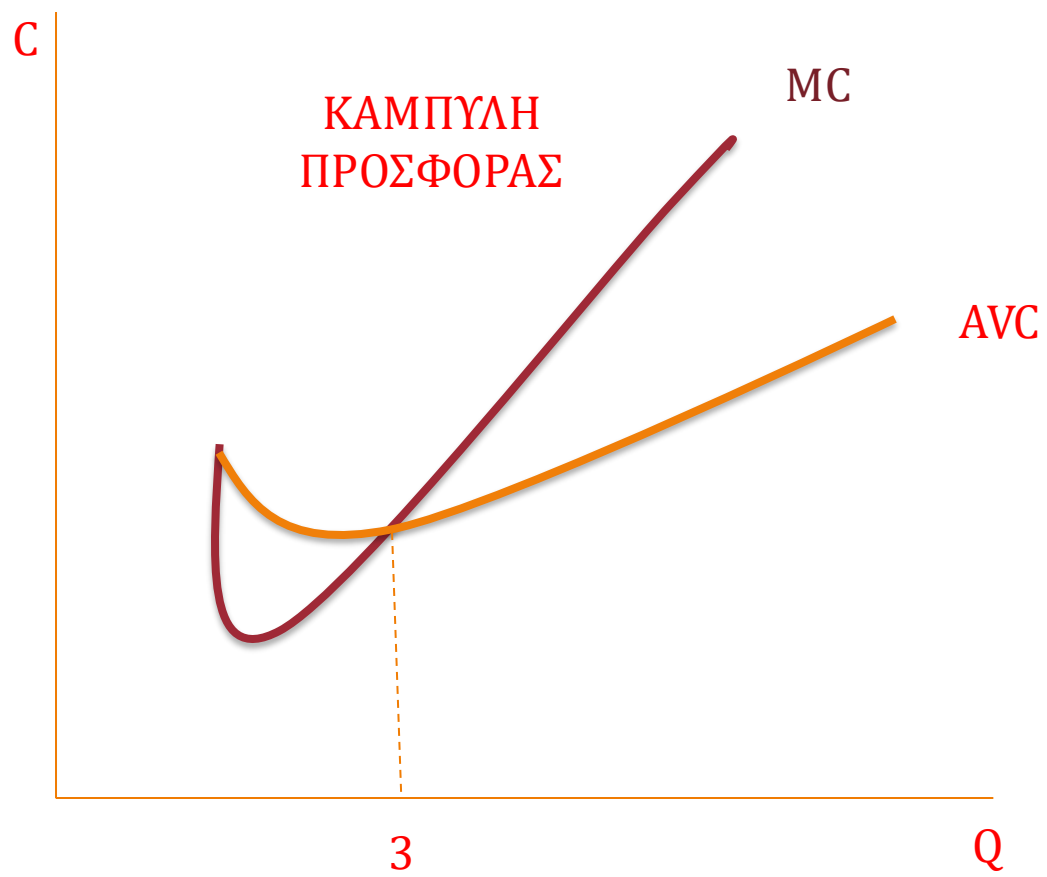
Β) Η επιχείρηση δεν έχει συμφέρον να προσφέρει σε τιμές μικρότερες του μέσου μεταβλητού κόστους

Τιμή ($P=MC$)	Ποσότητα (Q)
60	3
80	4
120	5
180	6
240	7

Από όλες τις ποσότητες που παράγει η επιχείρηση έχει συμφέρον να προσφέρει εκείνες για τις οποίες ισχύει
 $MC_{ανερχόμενο} \geq AVC_{ελάχιστο}$

- Η καμπύλης προσφοράς της επιχείρησης είναι το ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης του οριακού κόστους που βρίσκεται πάνω από το σημείο τομής της με την καμπύλη του μέσου μεταβλητού κόστους και διαμορφώνεται από την παραγωγή του 3^{ου} τόνου και έπειτα ως εξής

ΠΟΤΕ ΣΥΜΦΕΡΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

- Η επιχείρηση στη βραχυχρόνια περίοδο έχει σταθερό και μεταβλητό κόστος
- Αν δεν παράγει καθόλου έχει ζημιά ίση με το σταθερό κόστος
- Αν δεν καλύπτει το μεταβλητό κόστος η ζημιά είναι μεγαλύτερη σε σύγκριση με την περίπτωση όπου η επιχείρηση δεν παράγει καθόλου. Αυτό γιατί η ζημιά είναι το σταθερό κόστος και το μέρος του μεταβλητού κόστους που δεν καλύπτει.
- Η επιχείρηση επομένως δεν προσφέρει για τιμές που είναι μικρότερες από το μέσο μεταβλητό κόστος.
- **Για να προσφέρει η επιχείρηση θα πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον το μεταβλητό κόστος**

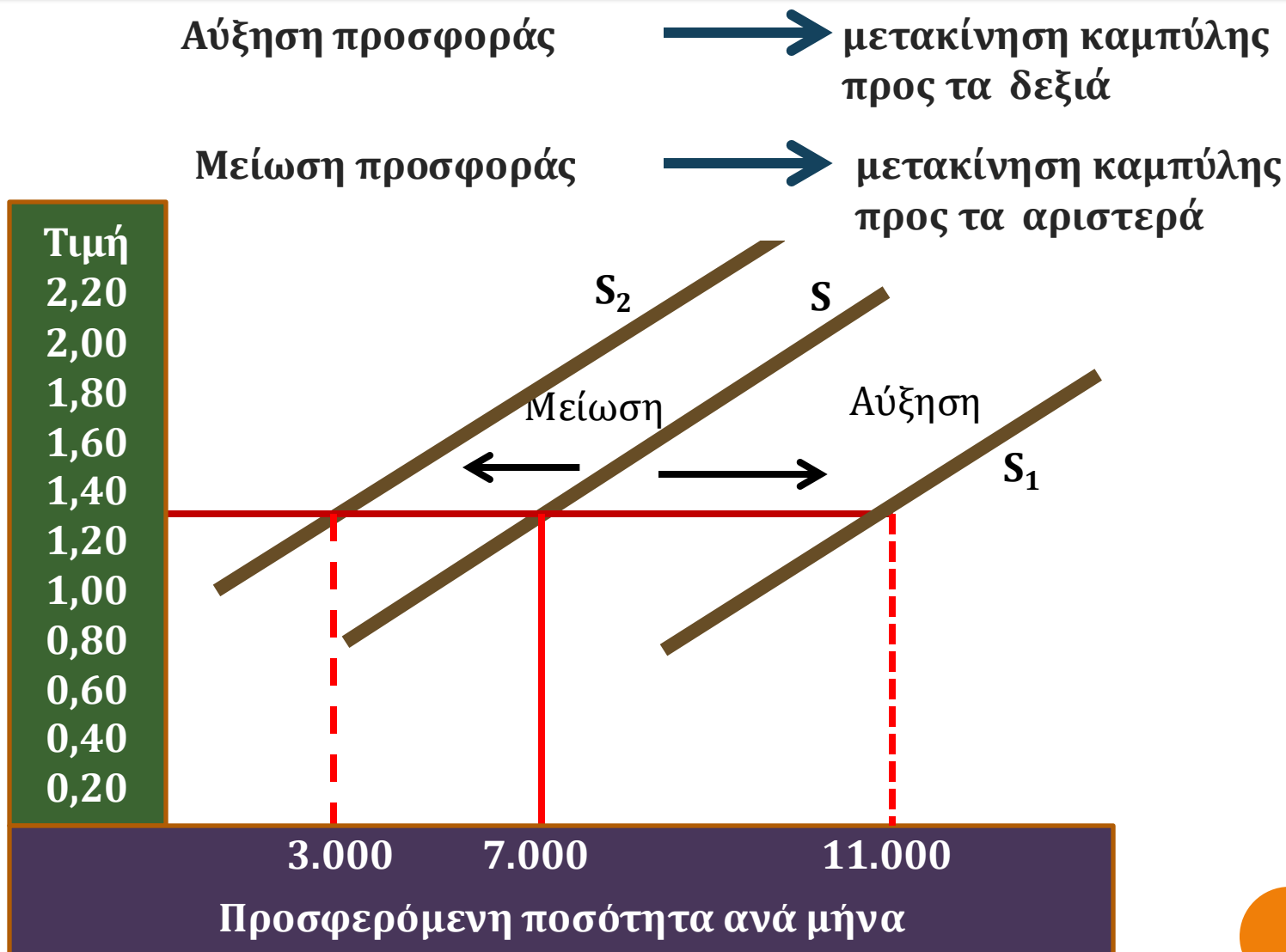
$$ΕΣΟΔΑ \geq VC \text{ ή } P * Q \geq Q * AVC \text{ ή } P \geq AVC$$

ΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΜΕΓΙΣΤΟΠΟΙΕΙΤΑΙ
ΟΤΑΝ ΤΟ $MC=P$

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

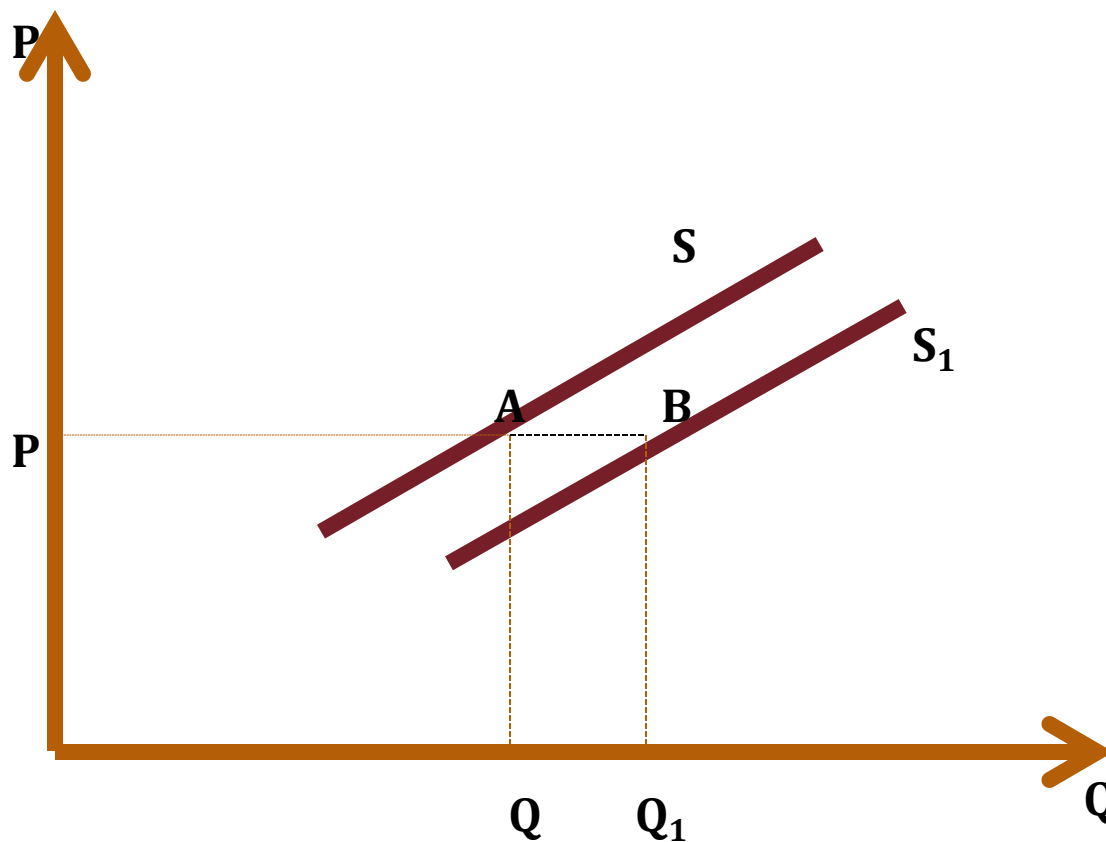
Τι θα μπορούσε να προκαλέσει τη μετακίνηση από το S στο S₂;

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

- Οι τιμές των παραγωγικών συντελεστών
- Η τεχνολογία της παραγωγής
- Οι καιρικές συνθήκες
- Ο αριθμός των επιχειρήσεων

ΤΙ ΘΑ ΣΥΜΒΕΙ ΑΝ ΜΕΙΩΘΟΥΝ ΟΙ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

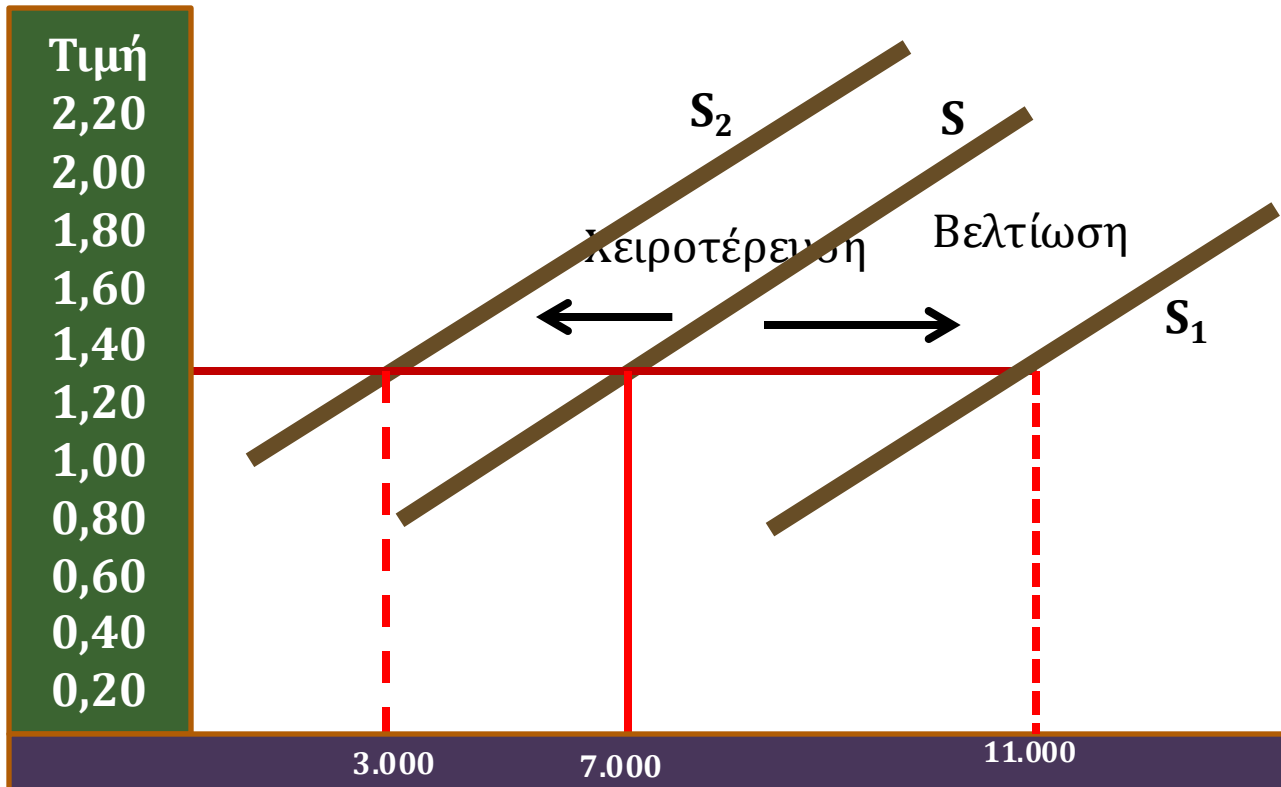
Μειώνεται το κόστος παραγωγής του αγαθού για κάθε επίπεδο παραγωγής. Αυτό σημαίνει μετατόπιση της καμπύλης του οριακού κόστους παραγωγής προς τα κάτω και δεξιά

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

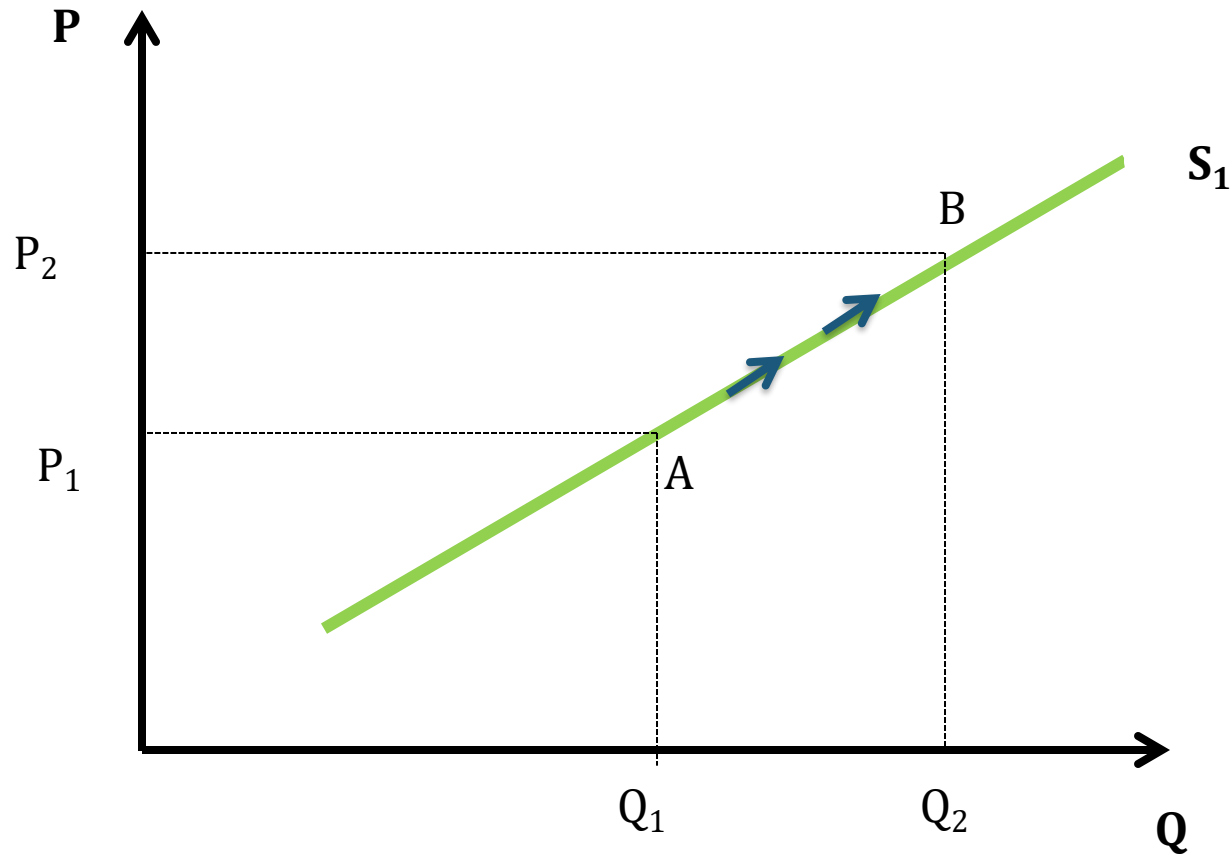
Μεταβολή στην τεχν $\longrightarrow$ μεταβολή στη συν.παρ

Η βελτίωση $\longrightarrow$ αύξηση παραγ αγαθού με την ίδια ποσότητα παραγωγικών συντελεστών

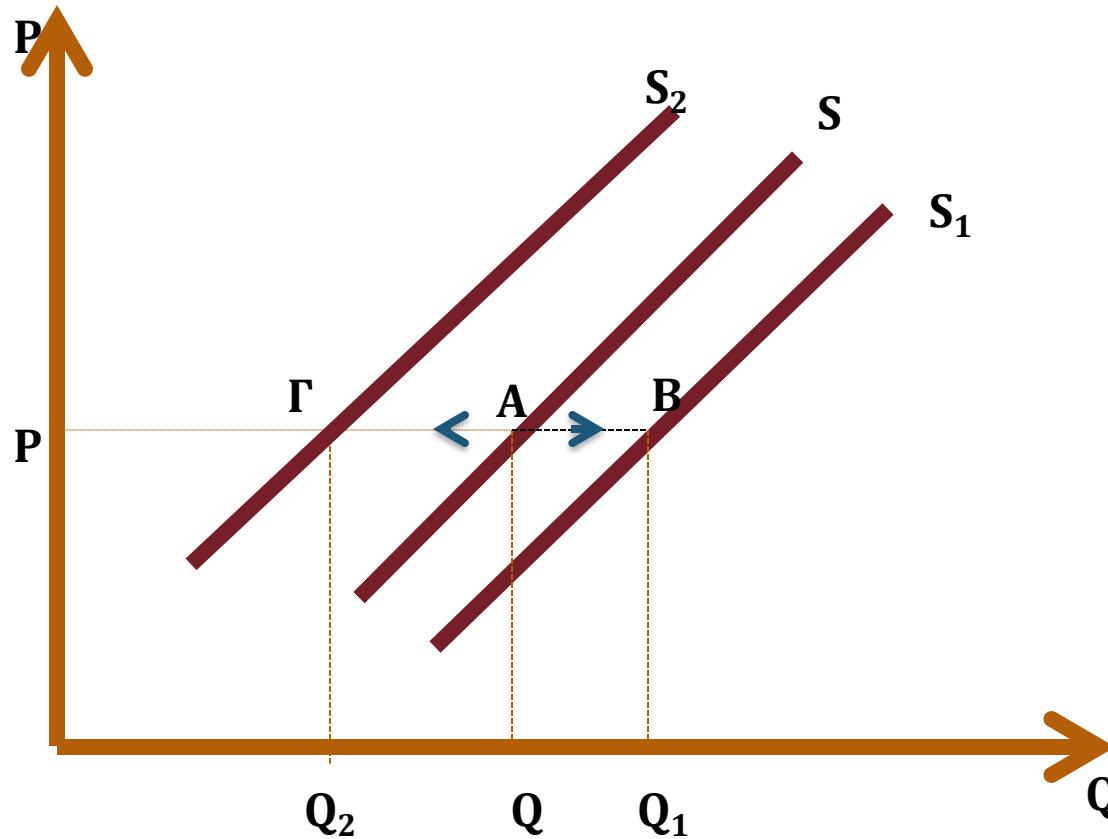
Βελτίωση τεχν: αύξηση παραγωγής : **μείωση μέσου και οριακού προϊόντος**
Γιατί; Με την ίδια ποσότητα π.σ. παράγουμε περισσότερο προϊόν

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΗΣ ΠΟΣΟΤΗΤΑΣ

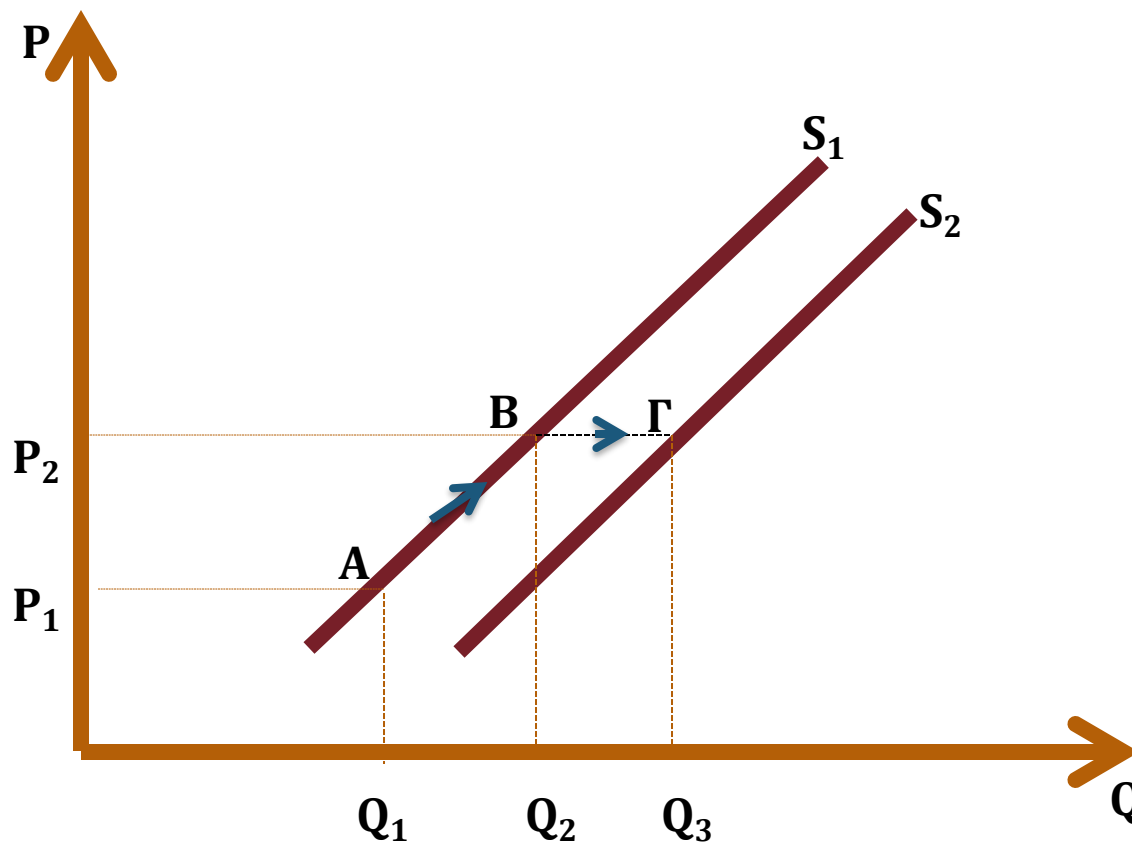

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Η τιμή παραμένει σταθερή και μεταβάλλεται κάποιος άλλος προσδιοριστικός παράγοντας της προσφοράς

Αν ταυτόχρονα με τη μεταβολή της τιμής του αγαθού έχουμε μεταβολή και σε κάποιον προσδιοριστικό παράγοντα, τότε δεν μπορούμε να γνωρίζουμε εκ των προτέρων το αποτέλεσμα της επίδρασης στη συνάρτηση ζήτησης

ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

Αντίδραση της προσφοράς στις μεταβολές της τιμής

Είναι ο λόγος της ποσοστιαίας μεταβολής της προσφερόμενης ποσότητας προς τη ποσοστιαία μεταβολή της τιμής

Ελαστικότητα σημείου

$$E_S = \frac{\Delta Q}{Q_1} \div \frac{\Delta P}{P_1} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} * \frac{P_1}{Q_1}$$

Ελαστικότητα τόξου

$$E_{sAB} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} * \frac{P_1 + P_2}{Q_1 + Q_2}$$

ΔQ μεταβολή προσφερόμενης ποσότητας

ΔP μεταβολή τιμής

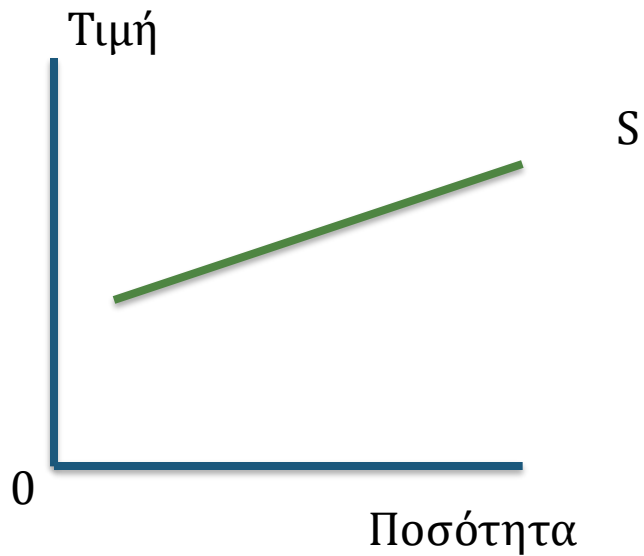
P_1 αρχική τιμή

Q_1 αρχική ποσότητα

$E_s > 1$ προσφορά ελαστική

$E_s < 1$ προσφορά ανελαστική

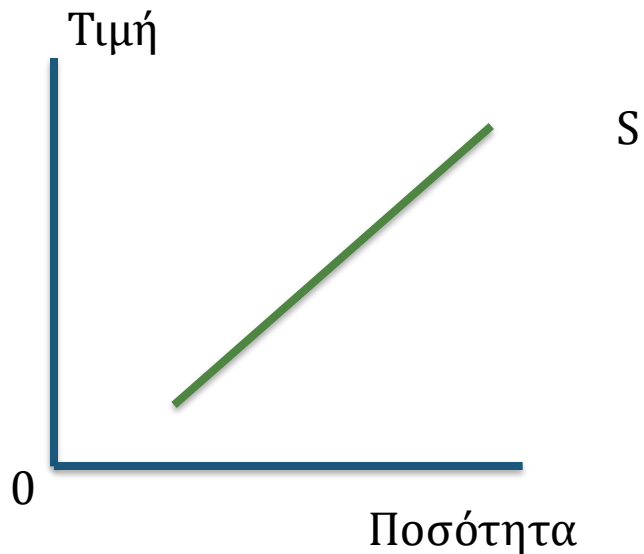
ΕΛΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Οι επιχειρήσεις μπορούν εύκολα και γρήγορα να αλλάξουν τις ποσότητες που προσφέρουν σε μια αλλαγή της τιμής

ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

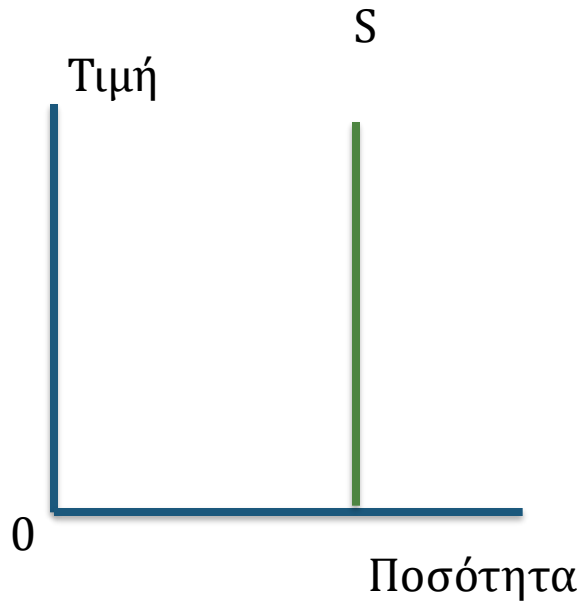

Η προσφορά δεν μπορεί εύκολα
και γρήγορα να αλλάξει σε μια
μεταβολή της τιμής

Τα βιομηχανικά προϊόντα είναι
πιο ελαστικά απ' ότι τα γεωργικά

$$E_s = 0$$

Ακραία περίπτωση
Αφορά κυρίως ευπαθή γεωργικά
προϊόντα που δεν μπορούν να
διατεθούν και επομένως σε μια
ορισμένη περίοδο πρέπει
οπωσδήποτε να προσφερθούν σε
οποιαδήποτε τιμή

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

Η ελαστικότητα προσφοράς εξαρτάται από τη δυνατότητα που έχει η επιχείρηση να προσαρμόσει:

- Την παραγωγή και
- Την προσφορά στις μεταβολές των τιμών

Παράγοντες που επιδρούν σε αυτό είναι:

- Ο χρόνος μεταβολής του κόστους παραγωγής
- Το μέγεθος της επιχείρησης

Ο χρόνος είναι ο κύριος παράγοντας που προσδιορίζει το μέγεθος της ελαστικότητας προσφοράς

Η δυνατότητα της επιχείρησης να προσαρμόσει τα δεδομένα της είναι καλύτερη όσο μεγαλύτερο είναι το χρονικό διάστημα προσαρμογής

Δηλαδή η ελαστικότητα προσφοράς είναι μεγαλύτερη στη μακροχρόνια περίοδο από ότι στη βραχυχρόνια

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Στην αγορά συμμετέχουν δυο μέρη.

(επιχειρήσεις)

(καταναλωτές)

Η βασική επιδίωξη των επιχειρήσεων είναι:	η επίτευξη του μέγιστου κέρδους με την πώληση όσο το δυνατό μεγαλύτερων ποσοτήτων ενός αγαθού στη μεγαλύτερη δυνατή τιμή.
Η βασική επιδίωξη των καταναλωτών:	η επίτευξη της μέγιστης χρησιμότητας από κάθε αγαθό, δηλαδή με δεδομένο το εισόδημα, τις προτιμήσεις κτλ. να αγοράσουν εκείνες τις ποσότητες και σε εκείνες τις τιμές, που θα ικανοποιήσουν στο μεγαλύτερο βαθμό τις ανάγκες τους.

Παρατηρούμε ότι η επιδίωξη των επιχειρήσεων έρχεται σε αντίθεση με την επιδίωξη των καταναλωτών. Πώς λοιπόν θα γίνουν οι αγοραπωλησίες;

ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

Τιμή (ευρώ)	Ζητούμενη Ποσότητα (κιλά)	Προσφερόμενη ποσότητα (κιλά)	Υπερβάλλουσα προσφορά (κιλά)	Υπερβάλλουσα ζήτηση (κιλά)
60	5	37	32	
50	8	35	27	
40	13	30	17	
30	20	20	0	0
20	35	10		25
10	50	3		47

$P < 30$

Όταν η ζητούμενη ποσότητα είναι μεγαλύτερη από την προσφερόμενη ποσότητα, παρουσιάζεται έλλειμμα ή υπερβάλλουσα ζήτηση.

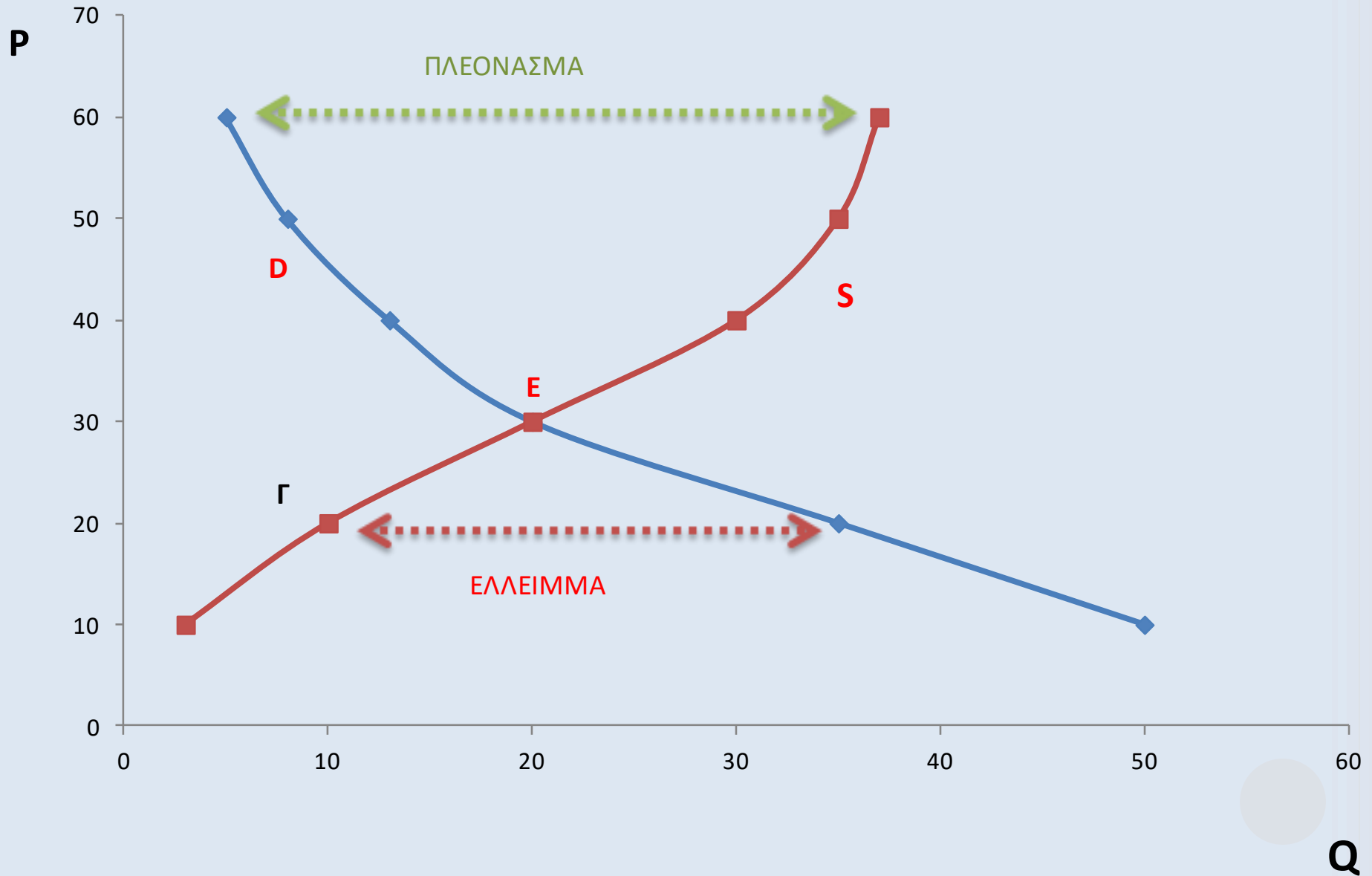
$P > 30$

Όταν η ζητούμενη ποσότητα είναι μικρότερη από την προσφερόμενη ποσότητα, παρουσιάζεται πλεόνασμα ή πλεονάζουσα προσφορά.

$P = 30$ Τιμή ισορροπίας είναι η τιμή στην οποία η ζητούμενη ποσότητα είναι ίση με την προσφερόμενη ποσότητα

ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

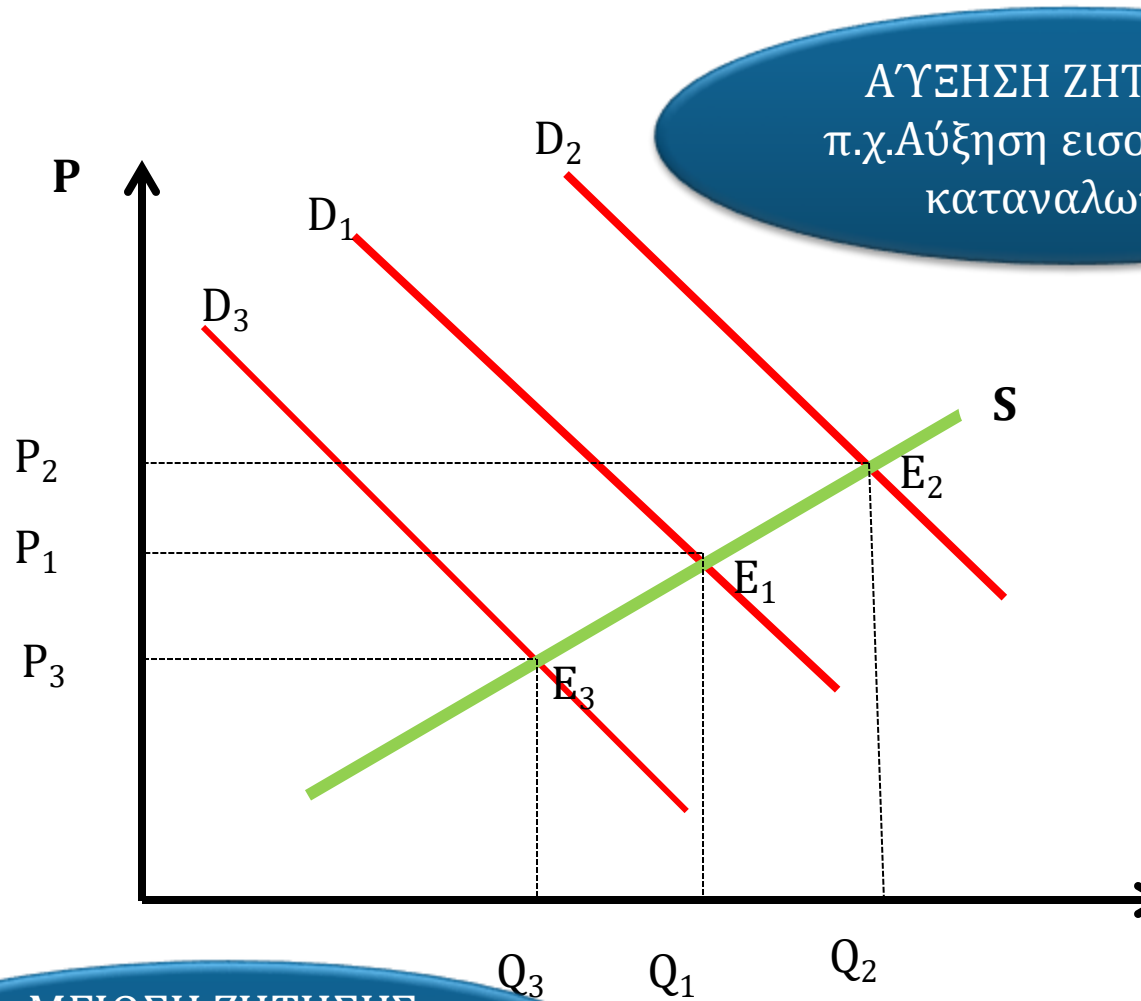
ΖΗΤΗΣΗΣ

- Οι προτιμήσεις των καταναλωτών
- Το εισόδημα των καταναλωτών
- Οι τιμές των άλλων αγαθών
- Οι προσδοκίες και οι προβλέψεις των καταναλωτών σχετικά με την μελλοντική εξέλιξη:
 - των τιμών και
 - των εισοδημάτων τους
- Ο αριθμός των καταναλωτών

ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

- Οι τιμές των παραγωγικών συντελεστών
- Η τεχνολογία της παραγωγής
- Οι καιρικές συνθήκες
- Ο αριθμός των επιχειρήσεων

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΟΤΑΝ ΜΕΤΑΒΑΛΛΕΤΑΙ Η ΖΗΤΗΣΗ

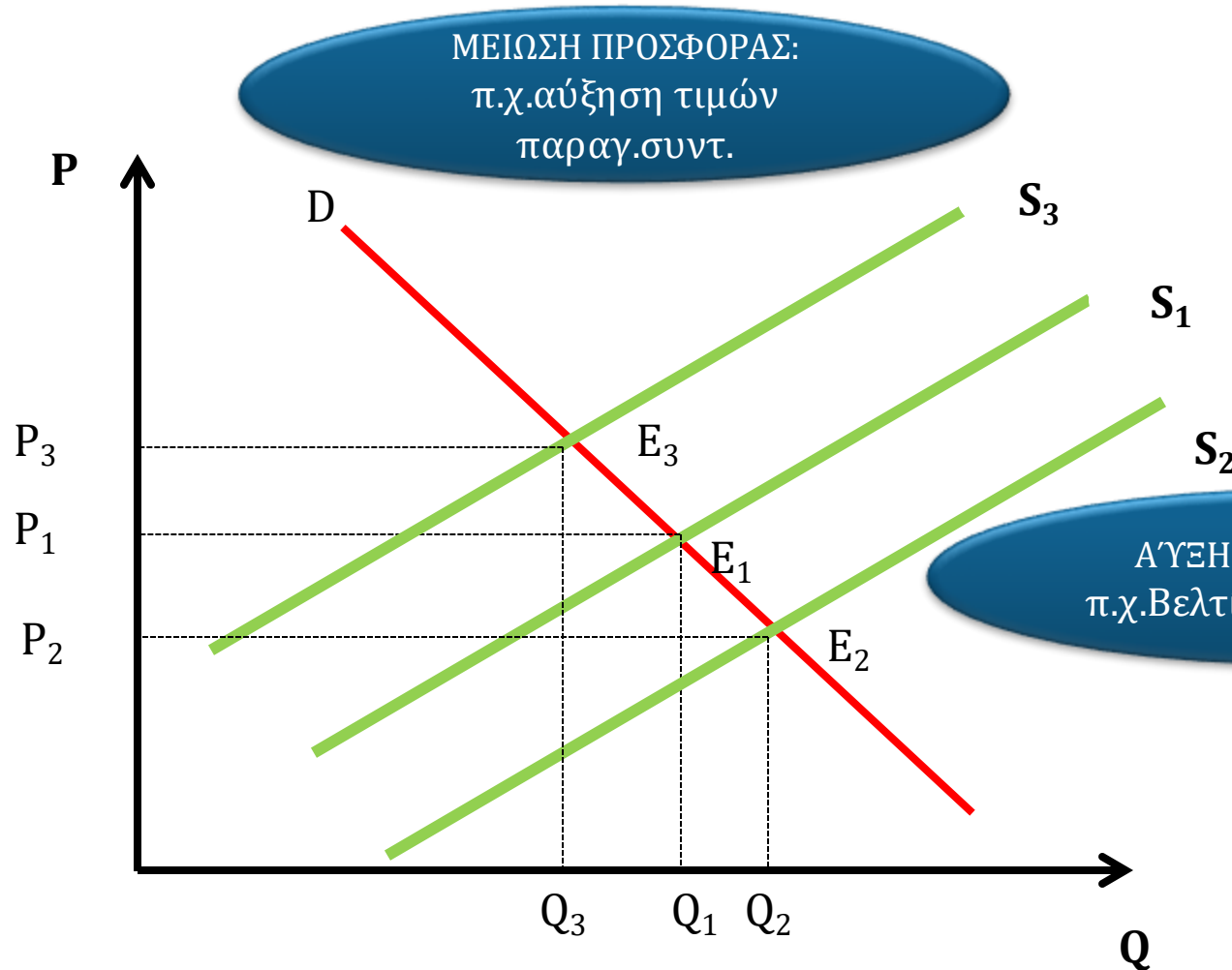
ΑΥΞΗΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ:
π.χ. Αύξηση εισοδήματος
καταναλωτών

Με σταθερή την
προσφορά, όταν
αυξάνεται η ζήτηση,
αυξάνεται και η τιμή
και η ποσότητα
ισορροπίας

Με σταθερή την
προσφορά, όταν
μειώνεται η ζήτηση,
μειώνεται και η τιμή
και η ποσότητα
ισορροπίας

ΜΕΙΩΣΗ ΖΗΤΗΣΗΣ:
π.χ. Μείωση τιμής
υποκατάστατου αγαθού

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΟΤΑΝ ΜΕΤΑΒΑΛΛΕΤΑΙ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ

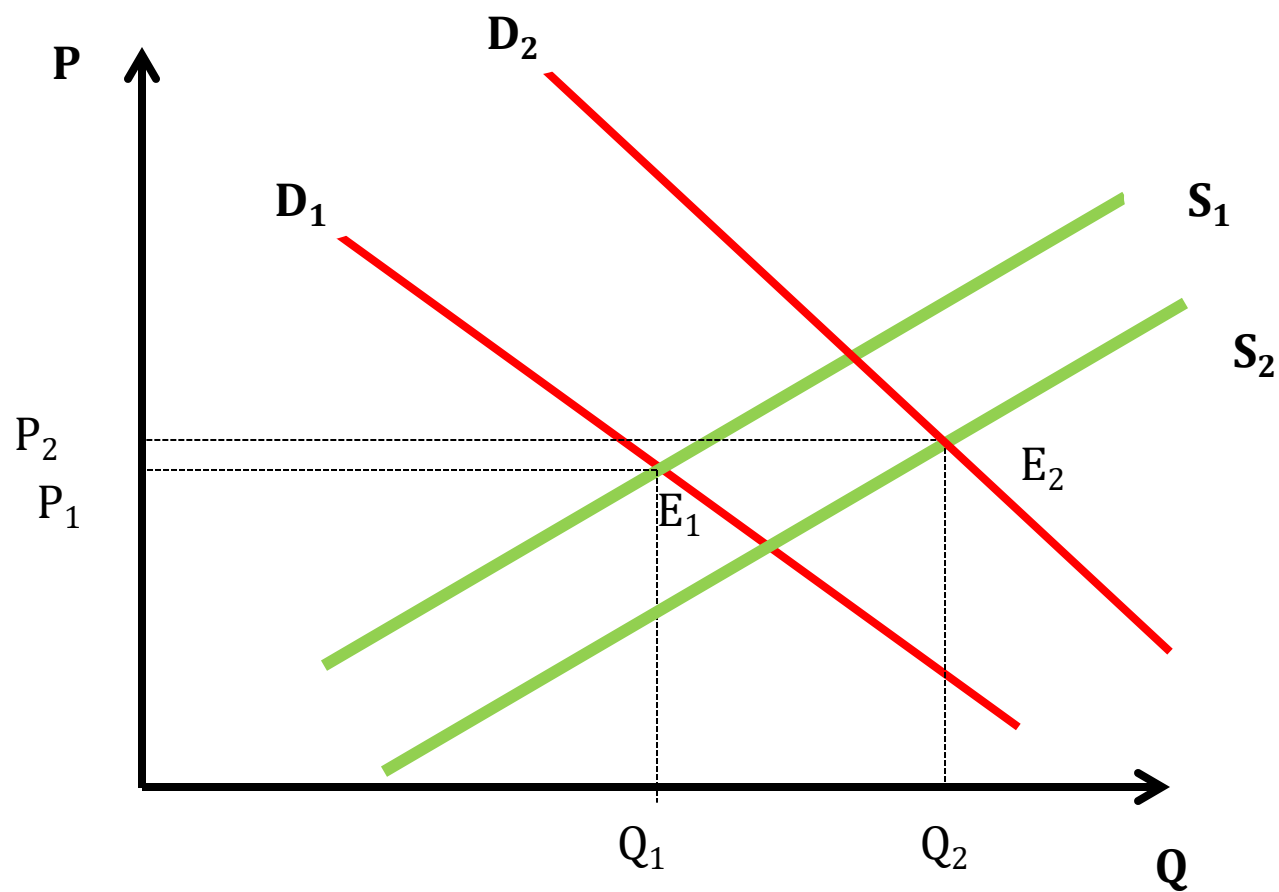

Με σταθερή τη
ζήτηση, όταν
αυξάνεται η
προσφορά,
μειώνεται η τιμή
ισορροπίας και
αυξάνεται η
ποσότητα
ισορροπίας

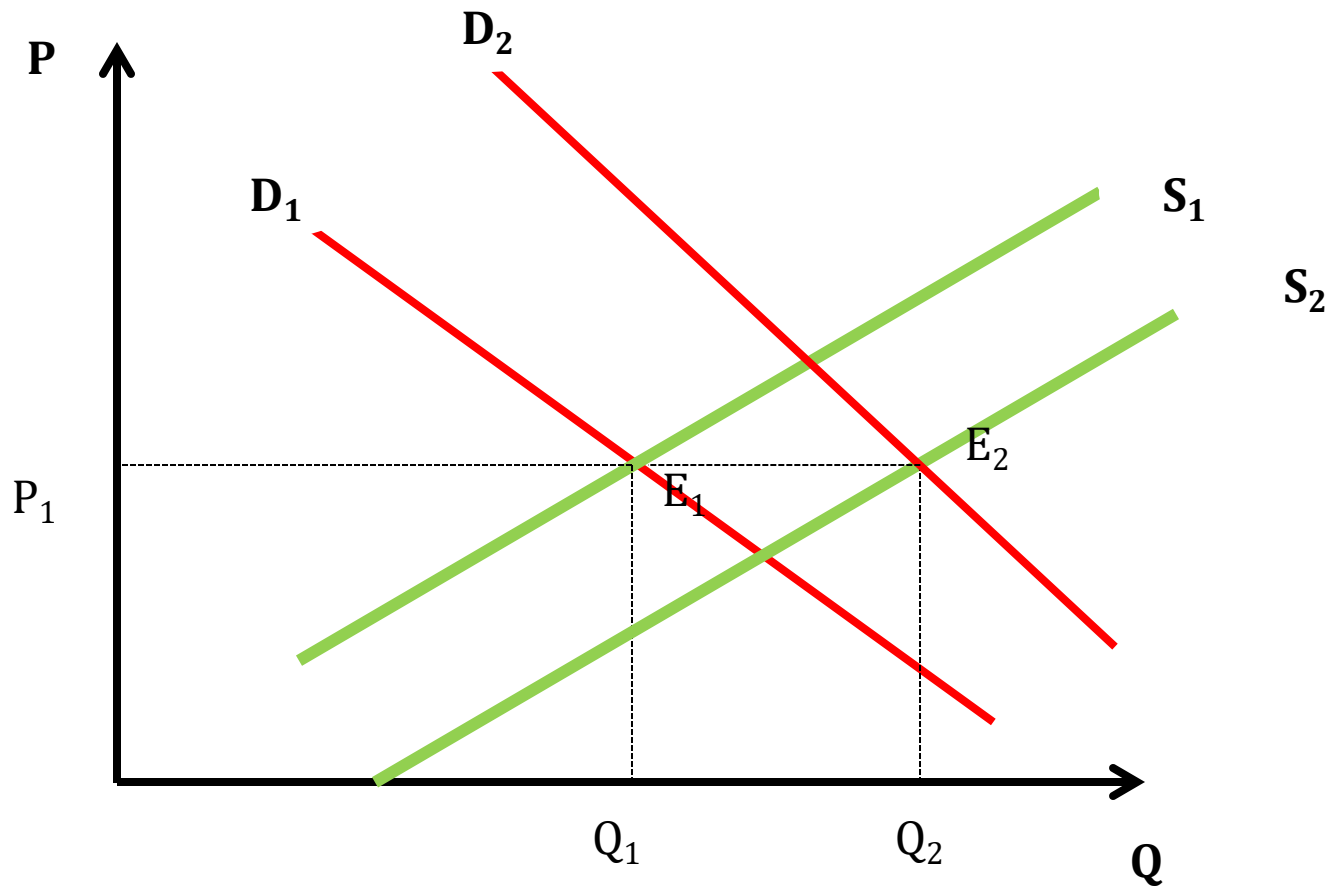
ΑΥΞΗΣΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ:
π.χ. Βελτίωση τεχνολογίας

Με σταθερή τη
ζήτηση, όταν
μειώνεται η
προσφορά,
αυξάνεται η τιμή
ισορροπίας και
μειώνεται η
ποσότητα
ισορροπίας

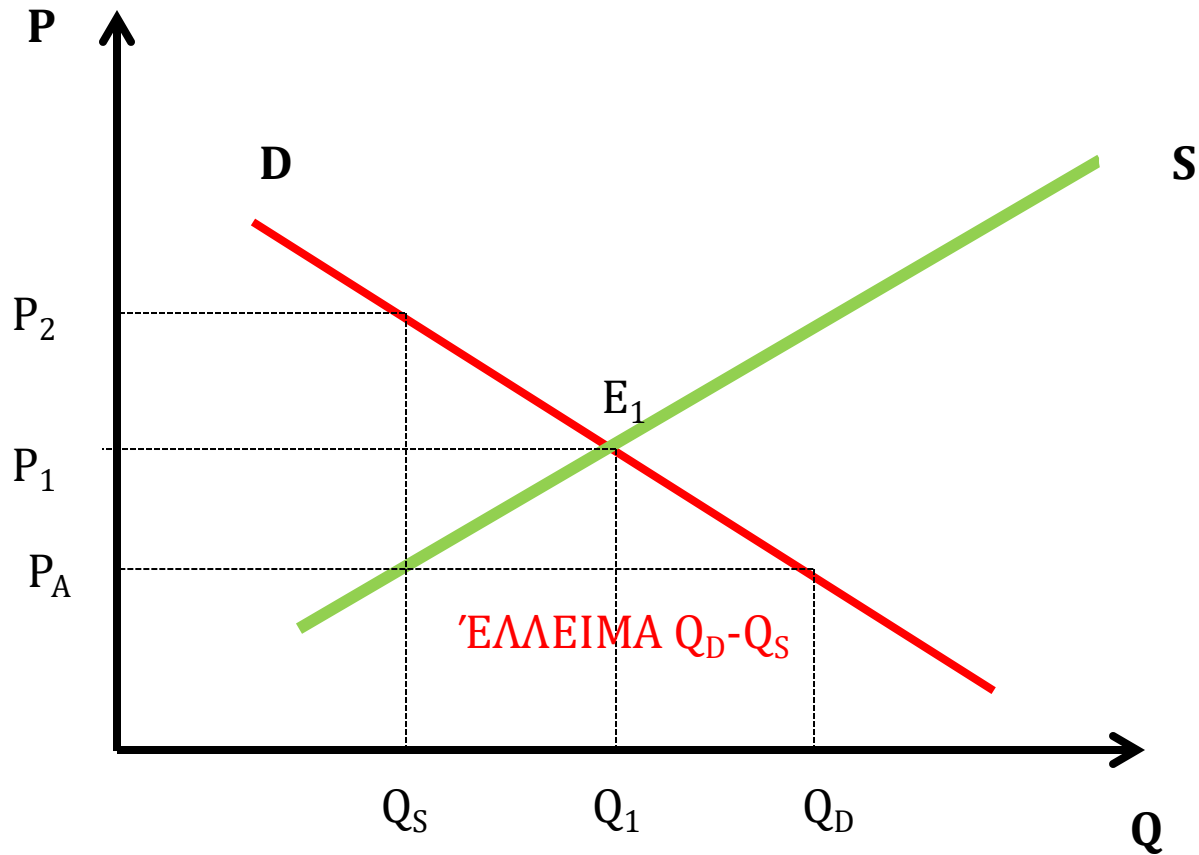
ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΑΜΠΥΛΩΝ ΜΕ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

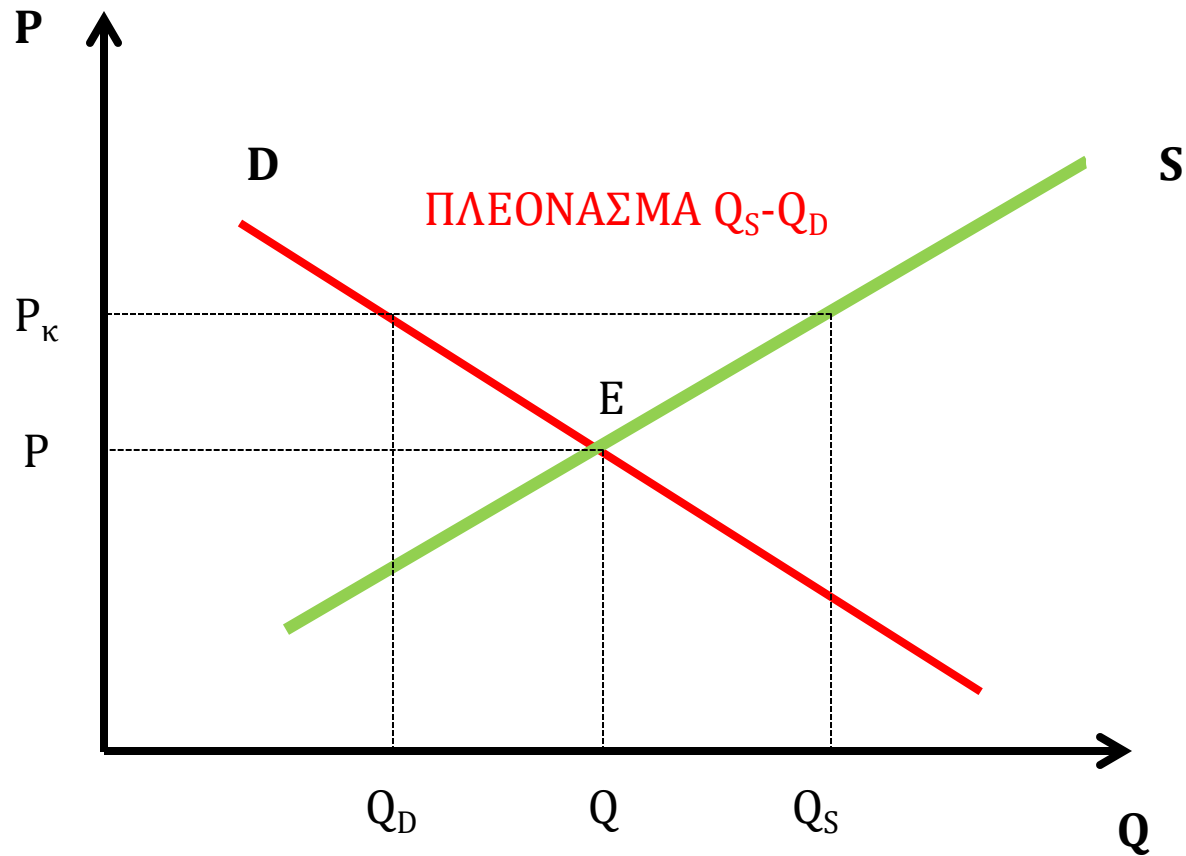
ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΑΜΠΥΛΩΝ ΜΕ ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΤΗΝ ΤΙΜΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΚΑΤΩΤΑΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

Η ΑΓΟΡΑ ΕΝΟΣ ΑΓΑΘΟΥ ΜΕ ΤΕΛΕΙΩΣ ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

